

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АЛОҚА, АХБОРОТЛАШТИРИШ ВА
ТЕЛЕКОММУНИКАЦИЯ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ ДАВЛАТ ҚЎМИТАСИ
ТОШКЕНТ АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ УНИВЕРСИТЕТИ
АКТ соҳасида КТФ**

“ГУМАНИТАР ФАНЛАР” КАФЕДРАСИ

**«ЭТИКА, ЭСТЕТИКА, МАНТИҚ» ФАНИДАН
ТАЪЛИМ ТЕХНОЛОГИЯСИ АСОСИДА АМАЛИЙ
МАШҒУЛОТЛАР УЧУН УСЛУБИЙ-КЎРСАТМА**

ТОШКЕНТ- 2014

- **Тизимли ёндашув.** Таълим технологияси тизимнинг барча белгиларини ўзда мужжасам қилиши зарур: жараёнинг мантиқийлиги, ундаги қисмларнинг ўзаро алоқадорлиги, яхлитлиги.

- **Амалий ёндашув.** Шахсда иш юритиш хусусиятларини шакллантиришга таълим жараёнини йўналтириш; ўқувчи фаолиятини фаоллаштириш ва интенсифлаштириш, ўқув жараёнида унинг барча лаёқати ва имкониятларини, синчковлиги ва ташаббускорлигини ишга солишни шарт қилиб қўяди.

- **Диалогик ёндашув.** Таълим жараёнидаги иштирокчи субъектларнинг психологик бирлиги ва ўзаро ҳамкорлигини яратиш заруратини белгилайди. Натижада эса, шахснинг ижодий фаоллиги ва тақдирот кучаяди.

- **Ҳамкорликдаги таълимни ташкил этиш.** Демократия, тенглик, субъектлар муносабатида ўқитувчи ва ўқувчининг тенглиги, мақсадини ва фаолият мазмунини биргаликда аниқлашни қўзда тутаяди.

- **Муаммолни ёндашув.** Таълим жараёнини муаммолни ҳолатлар орқали намойиш қилиш асосида ўқувчи билан биргаликдаги ҳамкорликни фаоллаштириш усулларидан биридир. Бу жараёнда илмий билишнинг объектив зиддиятларини аниқлаш ва уларни ҳал қилишнинг диалектик тафаккурни ривожлантириш ва уларни амалий фаолиятда ижодий равишда қўллаш таъминланади.

- **Ахборот беришнинг энг янги восита ва усулларидан фойдаланиш,** яъни ўқув жараёнига компьютер ва ахборот технологияларини жалб қилиш.

Юқоридаги концептуал ёндашув «Этика, эстетика, мантик» фанининг таркиби, мазмуни, ўқув ахборот ҳажмидан келиб чиққан ҳолда ўқитишнинг қуйидаги усул ва воситалари танлаб олинди.

• **Ўқитиш усуллари ва техникаси:** мулоқот, кейс стади, муаммолни усул, ўргатувчи ўйинлар, “ақлий ҳужум”, инсерт, “биргаликда ўрганамиз”, пинборд, маъруза (кириш маърузаси, визуал маъруза, тематик, маъруза-конференция, аниқ ҳолатларни счиш, аввалдан режалаштирилган хатоли, шарҳловчи, яқуний).

• **Ўқитишни ташкил қилиш шакллари:** фронтал, коллектив, гуруҳий, диалог ҳамда ўзаро ҳамкорликка асосланган.

• **Ўқитиш воситалари:** одатдаги ўқитиш воситалари (дарслик, маъруза матни, таянч конспекти, кодоскоп)дан ташқари график органайзерлар, компьютер ва ахборот технологиялари.

• **Ўзаро алоқа воситалари:** назорат натижаларининг таҳлили асосида ўқитишнинг диагностикаси (тапхиси).

• **Бошқаришнинг усули ва воситалари.** Ўқув машғулотини технологик карта кўринишида режалаштириш ўқув машғулотининг босқичларини белгилаб, қўйилган мақсадга эришишда ўқувчи ва ўқитувчининг ҳамкорликдаги фаолиятини талабаларнинг аудиториядан ташқари мустақил ишларини аниқлаб беради.

• **Мониторинг ва баҳолаш.** Ўқув машғулоти ва бутун курс давомида ўқитиш натижаларини кузатиб бориш, ўқувчи фаолиятини ҳар бир машғулот ва йил давомида рейтинг асосида баҳолаш.

Маъруза машғулоти ташкил этишнинг шакли ва хусусиятлари:

№	Маъруза шакллари	Ўзига хос таъсирловчи хусусиятлари
1.	Кириш маърузаси	<p>Фан тўғрисида яқлит тасаввур ҳамда маълум йўналишлар беради.</p> <p>Педагогик вазифаси: Ўқувчини ушбу фanning вазифалари ва мақсади билан таништириш, касбий тайёргарлик тизимида унинг ўрни ва ролини белгилаш, курснинг қисқача шарҳини бериш, фanning ютуқлари ва таниқли олимлар номлари билан таништириб, келажакдаги изланишларнинг йўналишини белгилаш, тавсия қилинган ўқув-услубий адабиётлар таҳлилини бериш, ҳисобот ва баҳолашнинг муддатлари ва шакллари белгилаш.</p>
2.	Маъруза - ахборот	<p>Маърузанинг одатдаги ағъанавий тури.</p> <p>Педагогик вазифаси: Ўқув маълумотларини баён қилиш ва тушунтириш.</p>
3.	Шарҳловчи маъруза	<p>Баён қилинаётган назарий фикрларнинг ўзигини, илмий тушунчалар ва бутун курс ёки бўлимларининг концептуал асосини ташкил этади.</p> <p>Педагогик вазифаси: илмий билимларни тизимлаштиришни амалга ошириш, фаяларнинг ўзаро алоқадорлигини очиш.</p>
4.	Муаммоли маъруза	<p>Янги билимлар қўйилган савол, масала, ҳолатнинг муаммолига орқали берилади. Бунда ўқувчининг ўқитувчи билан биргаликдаги билиш жараёни илмий изланишга яқинлашди.</p> <p>Педагогик вазифаси: янги ўқув ахборотининг мазмунини очиш, муаммони қўйиш ва унн ечимини топишни ташкил қилиш, ҳозирги замон нуктаи назарларини таҳлил қилиш.</p>
5.	Визуал маъруза	<p>Маърузанинг маъкур шакли визуал материалларни намойиш этиш ҳамда уларга аниқ ва қисқа шарҳлар беришга қаратилган.</p> <p>Педагогик вазифаси: янги ўқув маълумотларини ўқитишнинг техник воситалари ва аудио, видеотехника ёрдамида бериш.</p>
6.	Бинар (икки кишилик) маъруза	<p>Бу маъруза икки ўқитувчининг ёки иккита илмий мактаб намояндасининг, ўқитувчи-талабанинг диалогдан иборат.</p> <p>Педагогик вазифаси: янги ўқув маълумотларининг мазмунини ёритиш.</p>
7.	Аввалдан режалаштирилган хатоли маъруза	<p>Хатоларни излашга мўлжалланган мазмун ва услубиятида, маъруза охирида тингловчилар таҳқис қўқказилади ва қилинган хатолар текширилади.</p> <p>Педагогик вазифаси: янги материаллар мазмунини ёритиш, берилган маълумотни доимий назорат қилишга талабаларни рағбатлантириш</p>
8.	Маъруза конференция	<p>Аввалдан қўйилган муаммо ва докладлар тизими (5-10 минут)дан иборат илмий-амалий дарс сифатида ўқув дастури чегарасида ўтилади. Докладлар биргаликда муаммони ҳар томонлама ёритишга қаратилиши керак. Машғулот охирида ўқитувчи мустақил ишлар ва талабаларнинг маърузаларга яқун ясаб, тўқдириб, аниқлаштириб хулоса қилади.</p> <p>Педагогик вазифаси. янги ўқув маълумотнинг мазмунини</p>

		Ўрнатиш.
9.	Маслаҳат маъруза	Турли сценарийлар ёрдамида ўтиши мумкин. Масалан, 1) «Савол - жавоб» - маърузачи томонидан бутун курс бўйича ёки алоҳида бўлим бўйича саволларга жавоб берилади. 2) «Савол-жавоб-дискуссия» - изланишга имкон беради. Педагогик вазифаси: янги ўқув маълумотни ўзлаштиришга қаратилган.

**«МАНТИҚ, ЭТИКА, ЭСТЕТИКА» ФАНИДАН МАЪРУЗА ВА СЕМИНАР
МАШГУЛОТЛАРИДА ЎҚИТИШ ТЕХНОЛОГИЯСИ**

1 - Мавзу:	Ахлоқшунослик фанининг асосий мавзун ва вазифалари, унинг ҳозирги мустақиллигимиз шароитида жамиятнинг янги фуқаросини тарбиялашдаги ўрни ва аҳамияти.
-------------------	---

Маъруза машгулотини олиб бориш технологияси

<i>Вақти: 2 соат</i>	<i>Талабалар сони</i>
Ўқув машгулотининг шакли	Информацион – кўргазмали дарс
Маъруза машгулотининг режаси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ахлоқ, этика, одоб тушунчаларининг маъноси ва моҳияти ҳамда аҳамияти. 2. Ахлоқшунослик (этика) фанининг баҳс мавзуи (предмети), унинг асосий вазифалари, фалсафа ва гуманитар билимлар тизимида тугган ўрни. 3. Ахлоқнинг ижтимоий, тарихий ҳодиса эканлиги ва ижтимоий онининг ўзига хос шакли сифатидаги ўрни ҳамда аҳамияти. 4. Ахлоқшуносликнинг Ўзбекистон Республикаси мустақиллигини мустаҳкамлашдаги ўрни ва аҳамияти.
Машгулотнинг мақсади: талабаларда ахлоқнинг моҳияти, жамиятда тугган ўрни ҳақидаги илмий билимларни шакллантириш ҳамда ахлоқий маданиятни юксалтириш.	
Педагогик вазифалар:	Ўқув фаолияти натижалари:
<ul style="list-style-type: none"> - Ахлоқшуносликда шахс тушунчаси ва унинг моҳиятини тушинтириш; - Ахлоқнинг келиб чиқиши, моҳияти, тараққиёти ҳамда инсоннинг оила ва жамиятдаги ахлоқий муносабатларини ўрганадиган фалсафий фан эканини ёритиш; - Ахлоқнинг уч ахлоқий ҳодиса – одоб, ҳулқ ва ахлоқий узвий маънавий босқичлар сифатида ўрганилишини тушунтиради; - Миллий мустақилликни мустаҳкамлаш жараёнида ахлоқшуносликнинг жамият 	Талабалар: <ul style="list-style-type: none"> - Ахлоқни келиб чиқиши тарихи инсоният тарихини ажралмас қисми сифатида ўрганади; - Ахлоқни келиб чиқиши муаммосида диний ҳамда дунёвий қарашлар мавжудлигини ўрганади; - ихтиёр эркинлиги ва ахлоқий танлов тушунчаларининг узвий боғлиқлигини тушинтиради; - ахлоқ тузилмаси тушунчаси: ахлоқий онг ва унда урф-одат ва анъаналарнинг ўрнини таҳлил қилади; - ахлоқий ҳиссийнинг ўзига хос ҳиссий кечма эканлиги; ахлоқий муносабатлар ва уларнинг ахлоқий фаолиятга таъсирини ёритади;

ижтимоий-маънавий ҳаётидаги ўрни.	
Ўқитиш услуби ва техникаси	Традицион усул, бумеранг, лойиха, ФСМУ, кластер.
Ўқитиш воситалари	Хужжатли фильм, плакатлар, музей, экскурсиялар.
Ўқитиш шакллари	Жамоа, тўғридан-тўғри ва гуруҳларда ишлаш
Ўқитиш шарт-шароити	Техник воситалар билан таъминланган аудитория
Мониторинг ва баҳолаш	Оғзаки назорат, савол-жавоб, ўз-ўзини назорат қилиш, рейтинг тизми асосида баҳолаш

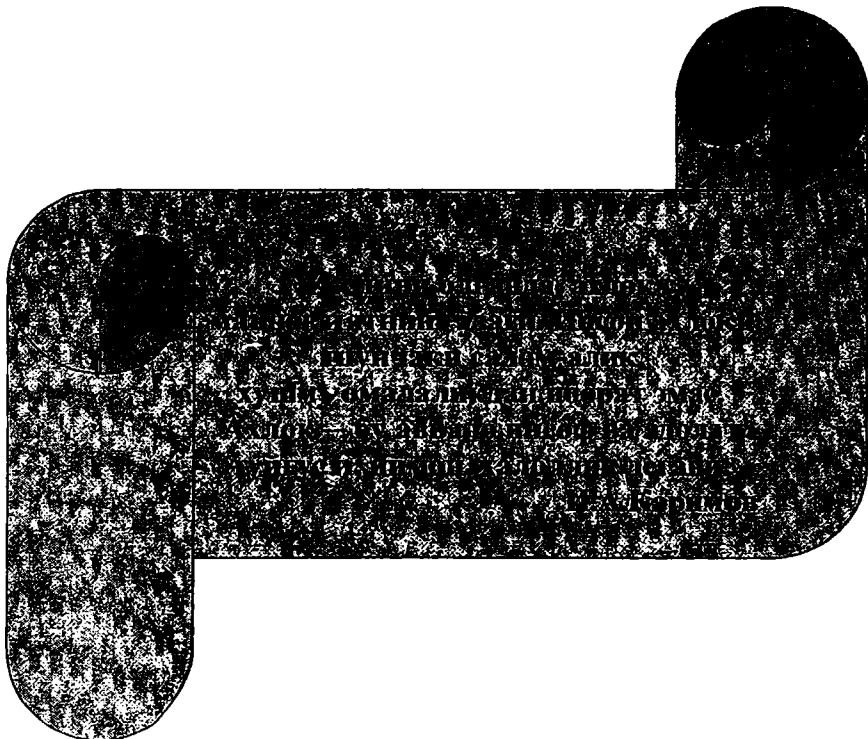
Майруза машғулотидаги технологик картаси

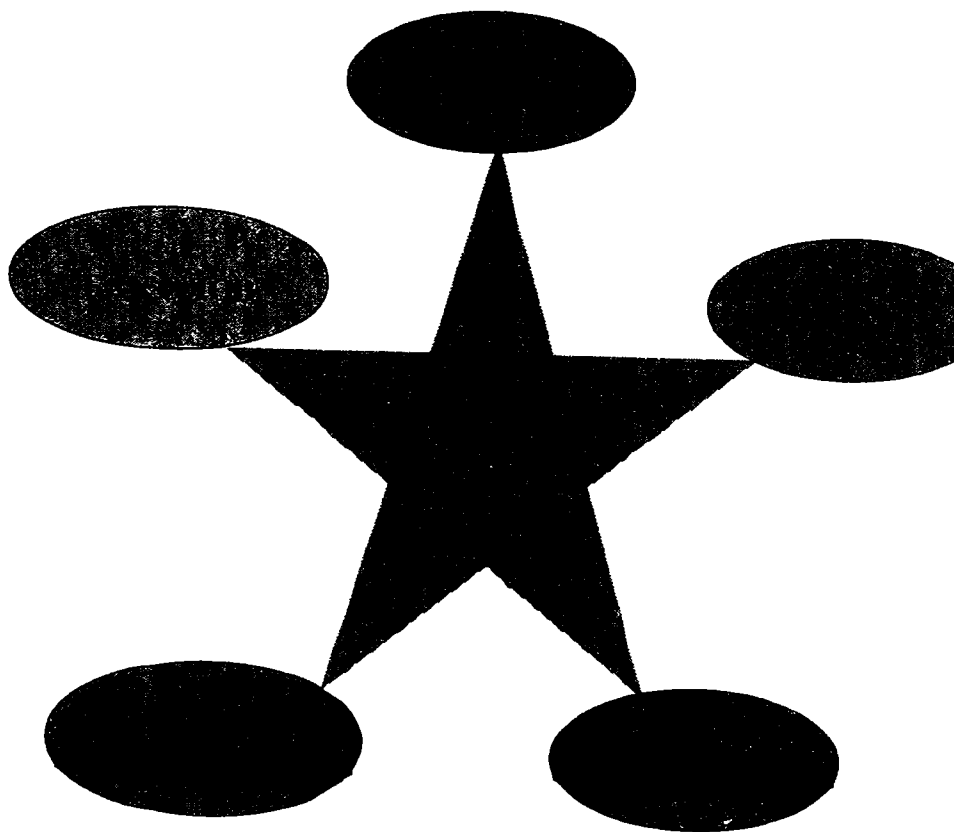
Босқичлар вақти	Фаолиятнинг мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
I-босқич. Мавзуга кириш (10 минут)	1.1. Мавзу, унинг мақсади, ўқув машғулотидаги кутилаётган натижалар маълум қилинади.	1.1. Эшитади, ёзиб олади.
II-босқич. Асосий (60 минут)	<p>2.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим жараҳатларини аниқлаш учун тезкор савол-жавоб утказилади.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ахлоқни келиб чиқиши муаммосида диний ҳамда дунёвий қарашлар мавжудлигини ўрганади? - иктиёр эркинлиги ва ахлоқий танлов тушунчаларининг узвий боғлиқлигини тушунтиради? - ахлоқ тузилиши тушунчаси: ахлоқий онг ва унда урф-одат ва анъаналарнинг ўрнини таҳлил қилади? - ахлоқий хиссиётнинг ўзига хос хиссий кечма эканлиги; ахлоқий муносабатлар ва уларнинг ахлоқий фаолиятга таъсирини биласизми? <p>2.2. Ўқитувчи визуал материаллардан фойдаланган ҳолда майрузани баён этишда давом этади.</p> <p>Ахлоқнинг келиб чиқиши, моҳияти, таракқиёти ҳамда инсоннинг оила ва жамиятдаги ахлоқий муносабатларини ўрганадиган фалсафий фан эканини тушунтиради.</p> <p>2.3. Ахлоқий қарашлар тарихи слайдлар ёрдамида ёритиб беради (5-слова)</p> <p>2.4. Миллий мустақилликни мустаҳкамлаш жараҳатида ахлоқшуносликнинг жамият ижтимоий-маънавий ҳаётидаги ўрнини изоҳлайди.</p>	<p>2.1. Эшитади. Навбат билан бир-бирини такрорламай атамаларни айтади. Ўйлайди, жавоб беради. Жавоб беради ва гуруҳи жавобин эшитади</p> <p>2.2. Схема ва жадваллар мазмуни муҳокама қилади. Саволлар бериб, асосий жойларни ёзиб олади.</p> <p>2.3. Эслаб қолади, ёзади.</p> <p>Ҳар бир таянч тушунча ва нб-рларни муҳокама қилади. Конспект қилади.</p>
III-босқич. Яқуний босқич. (10 минут)	3.1. Мавзуга яқун ясади ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради.	3.1. Эшитади, аниқлаштиради. 3.2. Тоғширикни

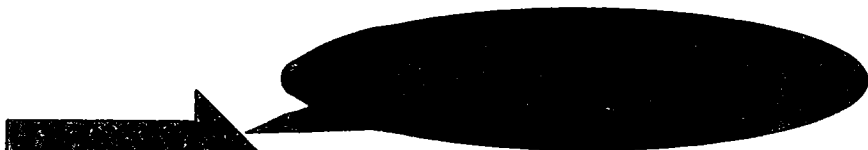
	<p>яқунловчи хулоса қилади. Мустақил иш учун вазифа «Ахлоқий тафаккур таракқиётининг асосий босқичлари» нга доир кластер тузишни вазифа қилиб беради, баҳолайди.</p>	<p>Ўзиб олади, мисоллар келтиради</p>
--	---	--

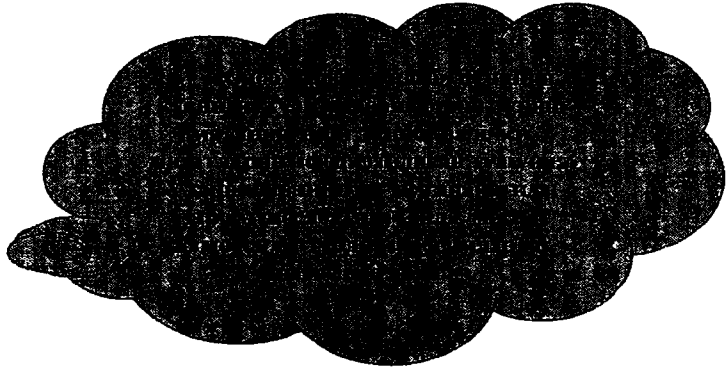
Ўқув визуал материаллар

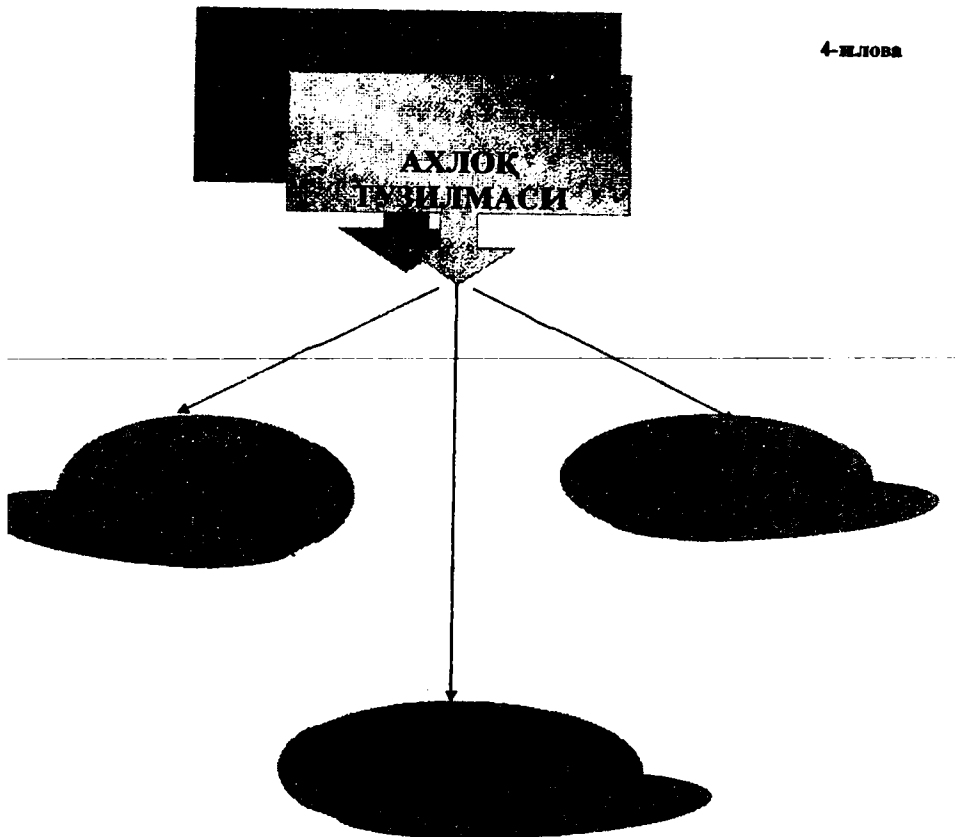
1-илова

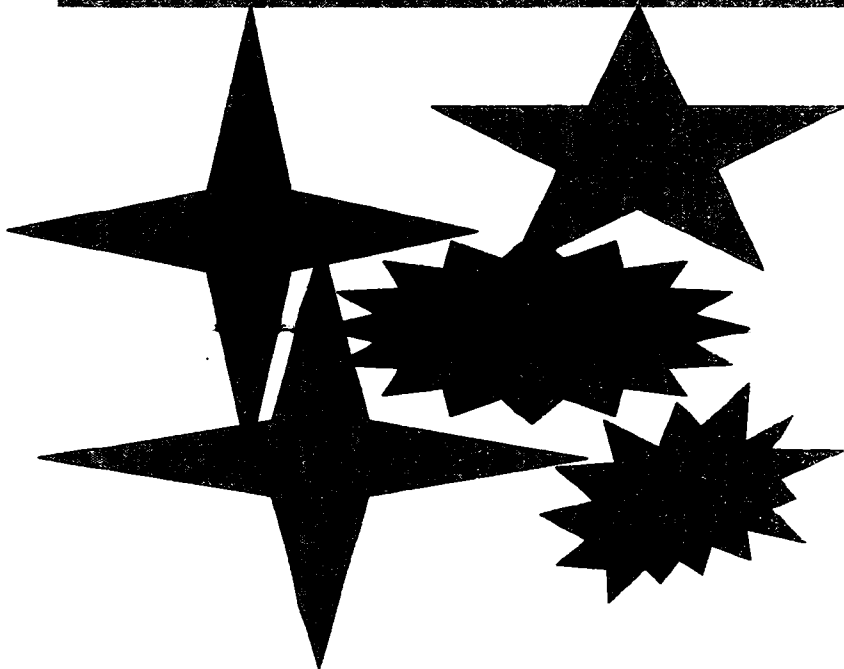
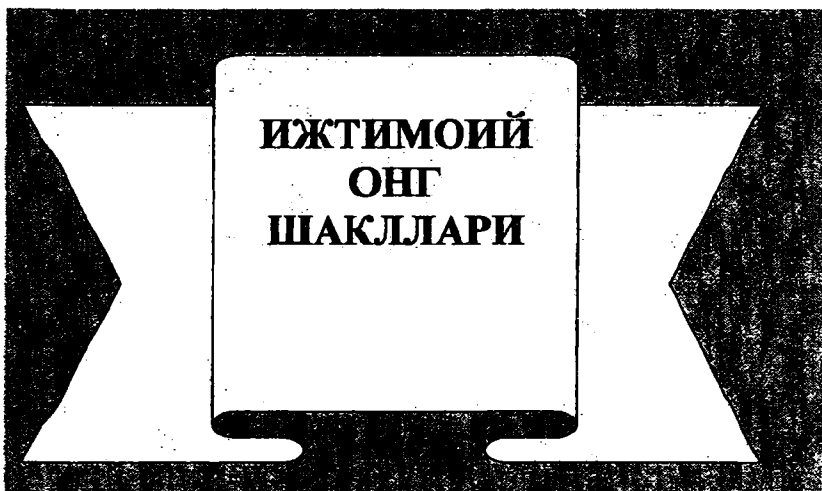

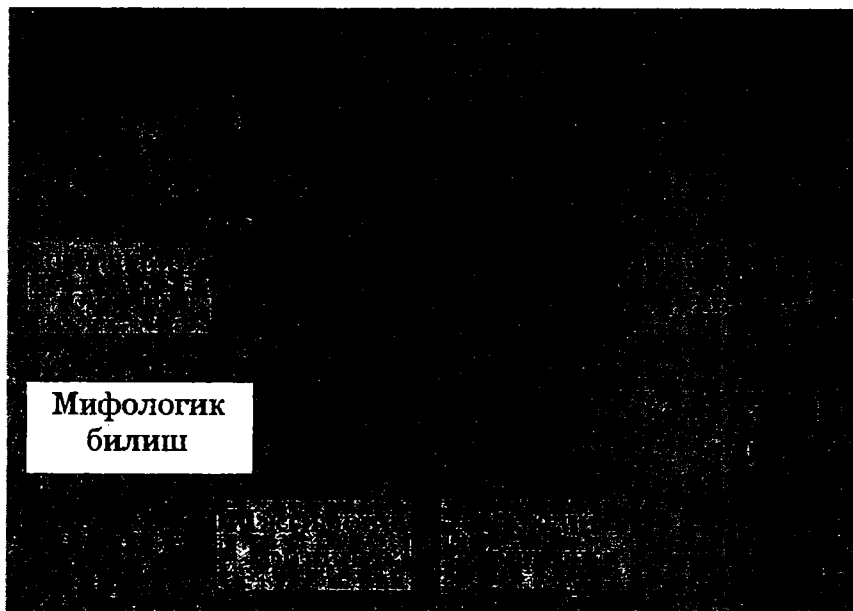

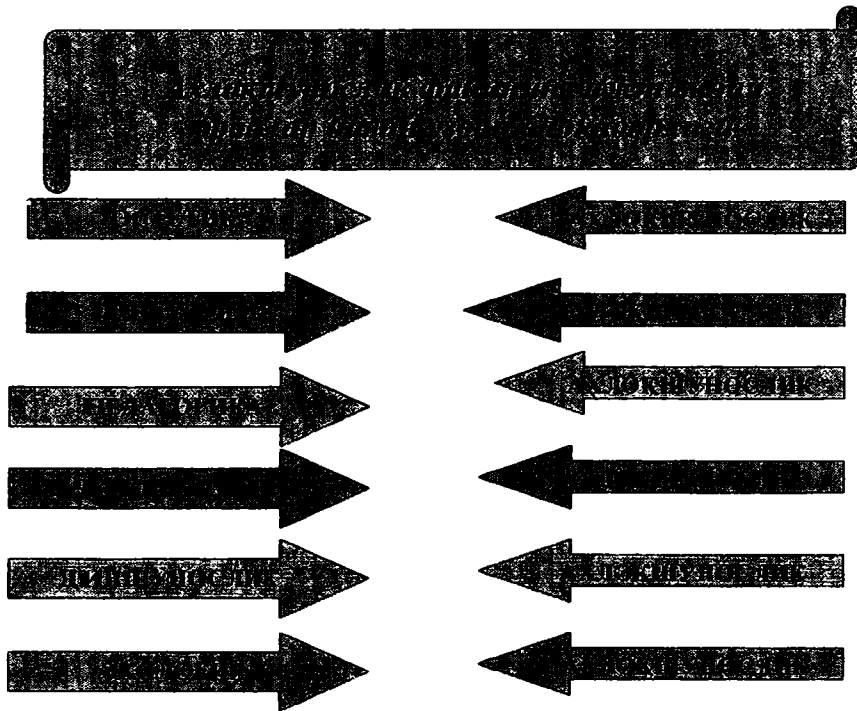

1-машгулот буйича хулоса

Мавзун иритиш жарафнида ахлоқшуносликда шахс тушунчаси ва унинг мохияте тушинтирилди. Ахлоқнинг келиб чиқиши, мохияти, тараккиети ҳамда инсоннинг онли ва жамиятдаги ахлоқий муносабтларини ўрганадиган фалсафий фан эканини ёритилди. Ахлоқнинг уч ахлоқий ходиса – одоб, хулқ ва ахоқни узвий маънавий босқичлар сифатида ўрганилишини тушинтиради;

Миллий мустақилликни мустақамлаш жарафнида ахлоқшуносликнинг жамият ижтимоий-маънавий ҳаётидаги ўрни очиб берилди.

Семинар машғулотини ўқитиш технологияси

Вақти 2-соат	Талабалар сони 25-30 нафар
Ўқув машғулотининг шакли	Мунозарали семинар
Семинар машғулот режаси	<p>1. Этиканинг предмети, тадқиқот доираси ва фалсафий моҳияти.</p> <p>Дастлабки ахлоқий қонун қоидалар, тамойиллар.</p> <p>Ахлоқий қарашлар тарихи</p> <p>2. Этиканинг бошқа ижтимоий фанлар билан бирлиги ва тафовутлари.</p> <p>3. Этиканинг аҳамияти ҳамда вазифалари.</p> <p>4. Ихтиёр эркинлиги ва ахлоқий танлов.</p> <p>5. Ахлоқ тузилмаси.</p>
Ўқув жараёнининг мақсади:	ишлаб чиқариш жараёни ва унинг натижалари борасидаги билимларни мустаҳкамлаш ва чуқурлаштириш
Педагогик вазифалар:	Ўқув фаолиятининг натижалари:
- мавзу бўйича билимларни тизимлаштириш, мустаҳкамлаш.	Талаба:
- дарслик билан ишлаш кўникмаларини ҳосил қилиш;	- Ахлоқшуносликнинг келиб чиқиши ва унинг моҳияти;
- ахлоқий масалаларни таҳлил қилиш.	- Ахлоқни келиб чиқиши муаммосида диний ҳамда дунёвий қарашлар мавжудлиги;
	- Ахлоқнинг уч ахлоқий ҳодиса – одоб, хулқ ва аҳоқни узвий маънавий босқичлар сифатида ўрганиши;
	- Ихтиёр эркинлиги ва ахлоқий танлов тушунчаларининг узвий боғлиқлиги .
Ўқитиш услуби ва техникаси	Мунозарали семинар, суҳбат, ақлий ҳужум.
Ўқитиш шакли	Жамоада ва гуруҳларда ишлаш
Ўқитиш воситалари	Мавзуза манглари, проектор, слайтлар,
Ўқитиш шартлари	Гуруҳларда ишлашга мулккаллаган аудитория

Семинар машғулотининг технологик картаси

Босқичлар, вақти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	талаба
1-босқич. Кириш (10 мин)	<p>1.1. Мавзунинг мақсади режадаги ўқув натижаларини эълон қилади, уларнинг аҳамиятини ва долзарблигини асослайди.</p> <p>Машғулот ҳамкорликда ишлаш технологиясини қўллаган ҳолда ўқишни маълум қилади.</p> <p>1.2. Ақлий ҳужум усулидан фойдаланган ҳолда аудиториянинг тайёргарлик даражасини аниқлайди:</p> <p>Одоб, хулқ ва ахлоқ тушунчалари ўртасида қандай умумийлик ва фарқ борлигини биласизми?</p> <p>Ахлоқ нормалари қандай вужудга келган деб биласиз?</p>	1.1. Мавзунинг ёзди ва саволларга жавоб беради.

	Мазмунининг муҳокамаси гуруҳларда давом этишини эълон қилади.	
2-босқич асосий (60 мин)	<p>2.1. Талабаларни 3 гуруҳга бўлади, ҳар бирига вазифа беради (2-ялова). Қўтилаётган ўқув натижаларини эслатади.</p> <p>2.2. Гуруҳда ишлаш қондаси билан тақширлади (1-ялова). Баҳолаш мезонларини ҳам намоён қилади.</p> <p>2.3. Вазифани бажаришда ўқув материаллари (маъруза матни, ўқув қўлланма) ларидан фойдаланиш мумкинлигини эслатади. Гуруҳларда иш бошлашни тактиф этади.</p> <p>2.4. Тайёргарликдан кейин тақдимотни бошлангани эълон қилинади.</p> <p>2.5. Талабалар жавобини шарҳлайди, хулоса ларга эътибор беради, аниқлик киритади.</p> <p>2.6. Талабаларга Б.Б.Б усули бўйича ифодаланган жадвални намоён қилади ва устунларни тўлдиришни айтади. Тушунчаларга изоҳларни тўғрилайди ва саволларга жавоб қайтарали. Гуруҳлар фаолиятига умумий балл беради.</p>	<p>2.1. Ўқув натижаларини тақдим қиладилар.</p> <p>2.2. Саволлар беради.</p> <p>2.3. Жавобларни тўлдиради.</p> <p>2.4. Жадвал устунларини тўлдиради ва муҳокамада иштирок этади.</p>
3-босқич Яқуний (10 мин)	<p>3.1. Маълумотни яқунлайди, талабаларни баҳолайди ва фаол иштирокчиларни рағбатлантиради.</p> <p>3.2. Мустақил иш сифатида “Ахлоқий нормаларнинг ўзгариб боришига таъсир этувчи омиллар” мавзусида материал тўплаб, таҳлил қилишни топширади.</p>	<p>3.1. Эшитдилар.</p> <p>3.2. Топшириқни оладилар.</p>

Ўқув топшириқлар

1-ялова

<p>Гуруҳ билан ишлаш қондалари</p> <p>Гуруҳ аъзоларининг ҳар бири</p> <ul style="list-style-type: none"> - ўз шерикларининг фикрларини ҳурмат қилишлари лозим; - берилган топшириқлар бўйича фаол, ҳамкорликда ва масъулият билан ишлашлари лозим; - ўзларига ёрдам керак бўлганда сўрашлари мумкин; - ёрдам сўраганларга кўмак беришлари лозим; - гуруҳни баҳолаш жараёнида иштирок этишлари лозим; - “Биз бир кемадамыз, бирга чўкамиз ёки бирга қутиламиз” қондасини яхши билишлари лозим.

2-ялова

1. *Битта гап билан саволга жавобни шакллантиринг.*
Ихтиёр эркинлиги ва ахлоқий танловни тушунтиринг.?
2. *“Ахлоқий қарашлар тарихи” бўйича схема тузинг.*
3. *Ушбу тушунчаларнинг мазмунини ёритинг.*

1. Ахлоқ этика, одоб тушунчаларининг маъноси ва моҳияти ҳамда аҳамияти.
2. Ахлоқшунослик (этика) фанининг баҳс мавзуй (предмети), унинг асосий вазифалари, фалсафа ва гуманитар билимлар тизимида тутган ўрни.
3. Ахлоқнинг ижтимоий, тарихий ходиса эканлиги ва ижтимоий онгнинг ўзига хос шакли сифатидаги ўрни ҳамда аҳамияти.
4. Ахлоқшуносликнинг Ўзбекистон Республикаси му
5. стабиллигини мустаҳкамлашдаги ўрни ва аҳамияти.
6. Ахлоқнинг келиб чиқиши, ихтиёр эркинлиги ва ахлоқий танлов, ахлоқ тузилмаси, ахлоқий онг, ахлоқий ҳис-сиёт, ахлоқий муносабатни таҳлил қилиш;
7. Мустақиллиқни мустаҳкамлаш жараёнида ахлоқий маданиятнинг ўзига хос хусусиятларини таҳлил қилиш.

3-илова.

Баҳолаш мезонлари ва кўрсаткичлари (балл)

Гуруҳ	1	2	3 топширик (ҳар бир савол 0,2 балл)			Баллар йиғиндиси
	(1,0)	(1,4)	1-савол	2-савол	3-савол	
1						
2						
3						

4-илова.

Б.Б.Б. усули асосида билимларини сиғнаш учун тарқатма материаллар

	Тушунча	Биламан "+", Билмайман "-".	Балдим "+", Била олмадим "-".
1	Ахлоқ тушунчаси.		
2	Ахлоқнинг келиб чиқиши ва моҳияти.		
3	Ахлоқий қарашлар тарихи		
4	Ихтиёр эркинлиги ва ахлоқий танлов.		
5	Ахлоқшуносликнинг ижтимоий фанлар билан алоқадорлиги.		
6	Ахлоқшунослик ва ҳуқуқшунослик		
7	Ахлоқшунослик ва педагогика		
8	Ахлоқшунослик ва психология .		
9	Ахлоқий онг тушунчаси.		
10	Ахлоқий муносабат.		

10'QUV ZAL

Toshkent Axborot Texnologiyalari Universiteti

6/18 2006
Axborot Resurs Markazi

2 Мавзу:	Ахлоқшуносликнинг асосий мезоний тушунчалари, ахлоқий тамойиллар ва меъёрлар. Оила, фуқаролик жамияти ва давлатнинг ахлоқий тарбияси.
-----------------	--

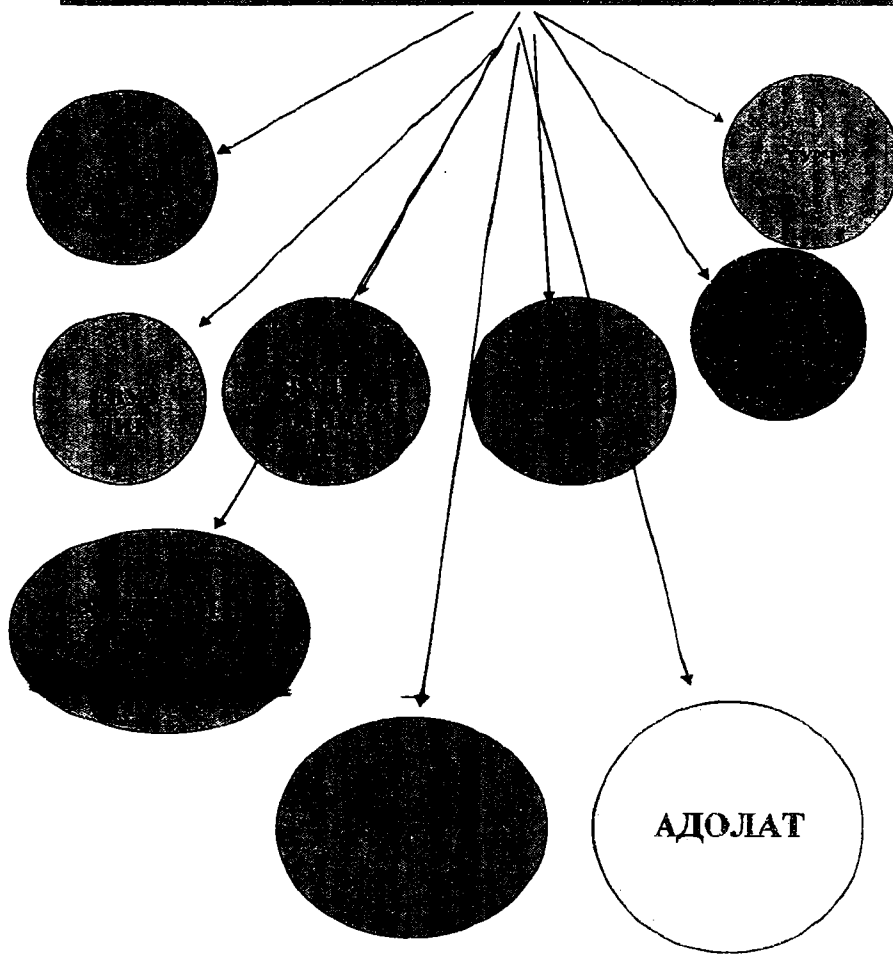
Маъруза машгулотини олиб бориш технологияси

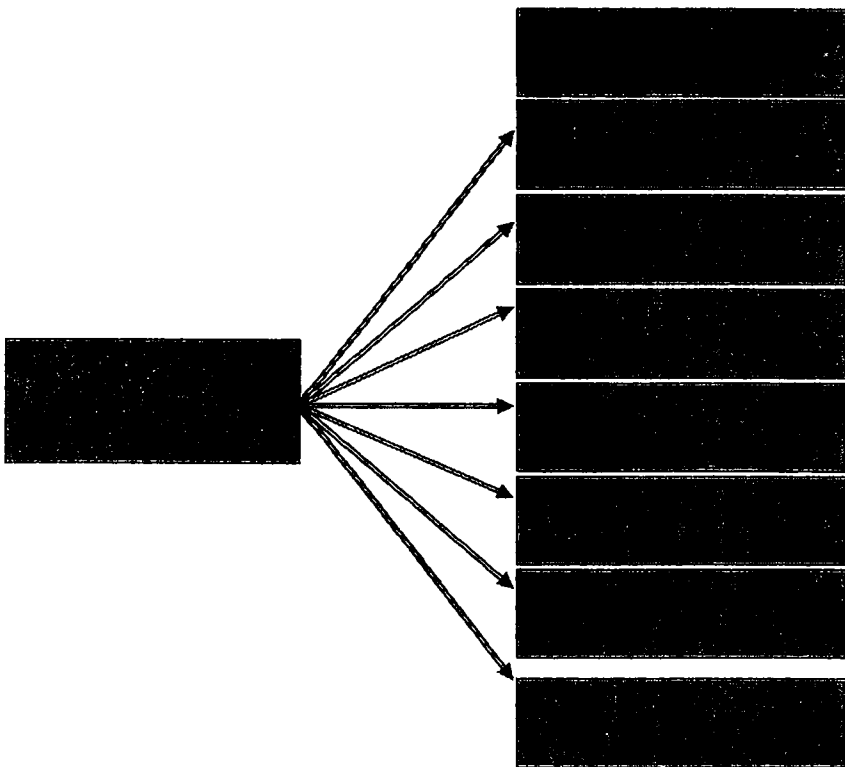
<i>Вақти: 2 соат</i>	<i>Талабалар сони:</i>
Ўқув машгулотининг шакли	Информацион – кўргазмали дарс
Маъруза машгулотининг режаси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ахлоқшуносликнинг умумий тушунчалари. 2. Ахлоқий тамойиллар. 3. Ахлоқий меъёрлар ва уларнинг амалий аҳамияти
<i>Машигулотнинг мақсади: талабаларда ахлоқшуносликнинг умумий тушунчалари, тамойиллари ва ахлоқий меъёрлари ҳамда уларнинг амалий аҳамиятини ёритишда ахлоқий дунёқарашни шакллантириш.</i>	
<i>Педагогик вазифалар:</i>	<i>Ўқув фаолияти натижалари:</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Этиканинг асосий мезоний тушунчалари, ахлоқий тамойиллар ва меъёрлар. - Ахлоқий меъёрларнинг амалий аҳамияти. - Миллий мустақилликни мустаҳкамлаш жараёнида ахлоқий тушунчаларнинг ёқтимоний-маънавий жаётидаги ўрни. 	<p>Талабалар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Этиканинг асосий мезоний тушунчалари билан ахлоқий меъёрларнинг бевосита боғлиқлиги; - асосий мезоний тушунчалар эканлиги. Улар мухаббат ва нафрат, эзгулик ва ёвузлик, яхшилик ва ёмонлик, адолат, бурч, виждон, номус, идеал, ҳаётнинг маъноси, бахт тушунчалари. - Ахлоқий тамойиллар: инсонпарварлик, эрқарварлик, ватанпарварлик, инсонпарварлик, фидойилк, зиёлилик, меҳнатсеварлик, тинчликсеварлик, жўмардлик, меҳмондўстлик.
<i>Ўқитиш услуби ва техникаси</i>	Традицион усул, бумеранг, лойиха, ФСМУ, кластер.
<i>Ўқитиш воситалари</i>	Хужжатли фильм, плакатлар, музей, экскурсиялар.
<i>Ўқитиш шакллари</i>	Жамоа, тўғридан-тўғри ва гуруҳларда ишлаш
<i>Ўқитиш шарт-шароити</i>	Техник воситалар билан таъминланган аудитория
<i>Мониторинг ва баҳолаш</i>	Оғзаки назорат, савол-жавоб, ўз-ўзини назорат қилиш, рейтинг тизими асосида баҳолаш

Маъруза машгулотининг технологик картаси

Босқичлар вақти	Фаолиятнинг мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
I-босқич. Мавзуга кириш (10 минут)	1.1. Мавзу, унинг мақсади, ўқув машгулотидан кутилаётган натижалар маълум қилинади.	1.1. Эшитади, ёзиб олади.
II-босқич. Асосий (60 минут)	<p>2.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим жаражаларини аниқлаш учун тезкор савол-жавоб утказди.</p> <p>-Этиканинг асосий мезоний тушунчалари, ахлоқий тамойиллар ва меъёрларини биласизми?</p> <p>- Этиканинг асосий мезоний тушунчалари билан ахлоқий меъёрларининг бевосита боғлиқлигини</p>	<p>2.1.Эшитади.</p> <p>Навбат билан бир-бирини такрорламай атамаларни айтади.</p> <p>Уйлайди, жавоб беради.</p> <p>Жавоб беради ва туғри жавобни</p>

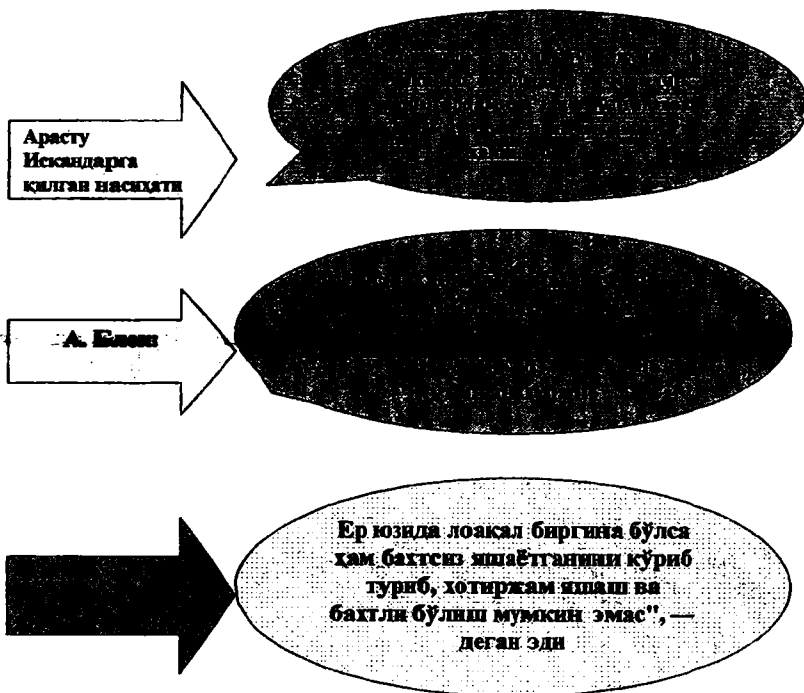
	<p>биласизми? - мухаббат ва нафрат, эзгулик ва ёвузлик тушунчаларини изоҳлаб бера оласизми? -инсонпарварлик, эрklarварлик, ватавпарварлик тамойилларини тушинтиринг?</p>	эшитади
	<p>2.2. Уқитувчи визуал материаллардан фойдаланган ҳолда маърузани баён этишда давом этади. Этиканинг асосий мезоний тушунчалари билан ахлоқий метёрларнинг бевосита боғлиқлиги. Уларнинг энг умумийси асосий мезоний тушунчалар эканлиги. Улар мухаббат ва нафрат, эзгулик ва ёвузлик, яхшилик ва ёмонлик, адолат, бурч, виждон, номус, идеал, ҳаётнинг маъноси, бахт тушунчалари эканлигини тушинтиради.</p>	<p>2.2.Схема ва жадваллар мазмунни муҳокама қилади. Саволлар бериб, асосий жойларни ёзиб олади.</p>
	<p>2.3. Ахлоқий тушунчалар, тамойиллар слайдлар ёрдамида ёритиб беради (5-илова)</p>	<p>2.3. Эслаб қолади, ёзади.</p>
	<p>2.4. Миллий мустақилликни мустаҳкамлаш жараёнида ахлоқий тушунчалар жамият ижтимоий-маънавий ҳаётидаги ўрнини изоҳлайди.</p>	<p>Ҳар бир таянч тушунча ва ибораларни муҳокама қиладилар. Конспект қилдилар.</p>
<p>III-босқич. Яқуний босқич. (10 минут)</p>	<p>3.1. Мавзуга яқун ясайди ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради, яқунловчи ҳулоса қилади. Мустақил иш учун вазифа «Эзгулик ва ёвузлик» нга доир кластер тузишни вазифа қилиб беради, баҳолайди.</p>	<p>3.1. Эшитади, аниқлаштиради. 3.2. Топширикни ёзиб олади, мисоллар келтиради</p>

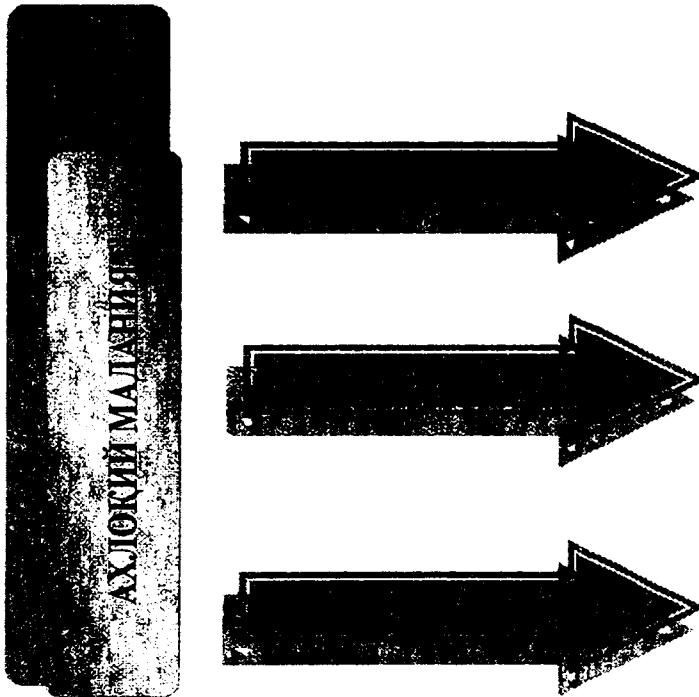

4-илова

6-илова

2-машғулот бўйича хулоса

Мавзунинг ёритиш жараёнида Ахлоқшуносликнинг асосий мезоний тушунчалари, ахлоқий тамойиллар ва меъёрлар, никоҳ ва унинг моҳиятан ахлоқий муносабат эканлиги, ва миллий мустақилликни мустаҳкамлаш жараёнида ахлоқшуносликнинг тушунчалари ва тамойиллари жамият ижтимоий-маънавий ҳаётидаги ўрни очиқ берилди.

Семинар машғулотининг олиб бориш технологияси (1-машғулот)

Вақти – 2 соат	Талабалар сон: 25-30 нафар
Ўқув машғулотининг шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича семинар машғулотини
Ўқув машғулотининг режаси	1. Ахлоқшуносликнинг умумий тушунчалари. 2. Ахлоқий тамойиллар. 3. Ахлоқий меъёрлар ва уларнинг амалий аҳамияти
<p>Ўқув машғулотининг мақсади: Бу семинар машғулотини жараёнида саволлар ва муаммолар борасида суҳбат ўтказилади. Бу дарсада “ақлий ҳужум” усулини ҳам қўллаш мумкин. Шунингдек, тест ва масалалар ечиш мумкин.</p>	
<p>Педагогик вазифалар: –мавзу бўйича билимларни тизимлаштириш, мустаҳкамлаш. – дарслик билан ишлаш кўникмаларини ҳосил қилиш; – ахлоқий масалаларни таҳлил қилиш.</p>	<p>Ўқув фаолиятининг натижалари: Талаба:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ахлоқшуносликнинг асосий мезоний тушунчаларининг моҳияти; - Эзгулик ва ёвузлик, муҳаббат ва нафрат тушунчаларининг фалсафий мазмуни; - Инсонпарварлик, ватанпарварлик, эрқарварлик тамойилларининг моҳияти;
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиц-суров, биргаликда ўқиймиз, фалсафий эссе, “ахлоқий меъёрлар” сўзларига кластер, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, проектор, флипчарт, маркер, доска.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шароитлари	Компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳда дарс ўтишга мослаштирилган аудитория.

Семинар машғулотининг технологик картаси (1-машғулот)

Босқичлар вақти	Фаолит мазмуни	
	Ўқитувчи	талаба
1-босқич. Кириш (10 мин)	<p>1.1. Мавзунинг мақсади режадаги ўқув натижаларининг эълон қилади, уларнинг аҳамиятини ва долзарблигини асослайди.</p> <p>Машғулот ҳамкорликда ишлаш технологиясини қўллаган ҳолда ўтишни маълум қилади.</p> <p>1.2. Ақлий ҳужум усулидан фойдаланган ҳолда аудиториянинг тайёргарлик даражасини аниқлайди: Касбий одоб масаласини биласизми? Уларнинг мазмунларини ҳам биласизми? Мазмунининг муҳокамаси гуруҳларда давом этишини эълон қилади.</p>	<p>1.1. Мавзунинг ёзди ва саволларга жавоб беради.</p>
2-босқич асосий (60 мин)	<p>2.1. Талабаларни 3 гуруҳга бўлади, ҳар бирига вазифа беради (2-илова).</p> <p>Кутилатган ўқув натижаларини эслатади.</p> <p>2.2. Гуруҳда ишлаш қондаси билан таништиради (1-илова).</p> <p>Баҳолаш мезонларини ҳам намойиш қилади.</p> <p>2.3. Вазифани бажаришда ўқув материаллари (матрица матни, ўқув қўлланма)ларидан фойдаланиш мумкинлигини эслатади.</p> <p>Гуруҳларда иш бошлашни таклиф этади.</p> <p>2.4. Тайёргарликдан кейин тақдиротни бошлангани эълон қилинади.</p> <p>2.5. Талабалар жавобини шарҳлайди, хулоса ларга эътибор беради, аниқлик киритади.</p> <p>2.6. Талабаларга Б.Б.Б усули бўйича фойдаланган жадвални намойиш қилади ва устунларни тўлдиришни айтади.</p> <p>Тупунчаларга изоҳларни тўғрилайди ва саволларга жавоб қайтар ади.</p> <p>Гуруҳлар фаолитига умумий балл беради.</p>	<p>2.1. Ўқув натижаларини тақдим қиладилар.</p> <p>2.2. Саволлар беради.</p> <p>2.3. Жавобларни тўлдиради.</p> <p>2.4. Жадвал устунларини тўлдиради ва муҳокамада иштирок этади.</p>
3-босқич Яқуний (10 мин)	<p>3.1. Машғулотни яқунлайди, талабаларни баҳолайди ва фаол иштирокчиларни рағбатлантиради.</p> <p>3.2. Мустақил иш сифатида “Ахлоқий тамойиллар” мавзусида “эссе” ёзишни топширади.</p>	<p>3.1. Эшитадилар.</p> <p>3.2. Топшириқни оладилар.</p>

Ўқув топшириқлар

1-илова

Гуруҳ билан ишлаш қондалари	
Гуруҳ аъзоларининг ҳар бири	
- Ўз шерикларининг фикрларини ҳурмат қилишлари лозим;	
- Берилган топшириқлар бўйича фаол, ҳамкорликда ва масъулият билан ишлашлари лозим;	
- Ўзларига ёрдам керак бўлганда сўрашлари мумкин;	
- Ёрдам сўраганларга кўмак беришлари лозим;	
- гуруҳни баҳолаш жараёнида иштирок этишлари лозим;	
- “Биз бир кемадамыз, бирга чуқамиз ёки бирга қутиламиз” қондасини яхши билишлари лозим.	

1. *Битта гап билан саволга жавобни шакллантиринг.*
Ахлокий меъёрларни тушинтиринг?
2. *"Ахлоқий тушунчалар" бўйича схема тузинг.*
3. *Ушбу тушунчаларнинг мазмунини ёритинг.*

Ахлоқшуносликнинг умумий тушунчалари, ахлоқий тамойиллар ва ахлоқий меъёрлар ва уларнинг амалий аҳамияти.

Баҳолаш мезонлари ва кўрсаткичлари (балл)

Груҳ	1	2	3 топшириқ (хар бир савол 0,2 балл)			Баллар йиғиндиси (3,0)
	(1,0)	(1,4)	1-савол	2-савол	3-савол	
1						
2						
3						

Б.Б.Б. усули асосида билимларни синаш учун таркатма материаллар

	Тушунча	Билмав "+", Билмайман "-".	Билдим "+", Билмайдим "-".
1	Ахлоқий тушунчаларнинг тарихи		
2	Эгулик ва ёвузликнинг фалсафий талқини		
3	<u>Ахлоқий тамойиллар мазмуни</u>		
4	Ахлоқий меъёрлар ва уларнинг амалий аҳамияти		
5	Инсонларварликнинг моҳияти		
6	Зиёликнинг фалсафий мазмуни		
7	Хушмуомалалик ва унинг амалий аҳамияти		
8	Маъсулият ва бурч тушунчалари		
9	Ҳаётнинг маъноси ва бахт тушунчаси		
10	Меҳмондўстликнинг моҳияти.		

Семинар машгулотининг технологик картаси (2-машгулот)

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Ўқув машгулоти шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича семинар машгулоти
Ўқув машгулоти режаси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Оила дастлабки ахлоқий тарбия маскани. 2. Фуқаролик жамиятини ва давлатнинг ахлоқий моҳияти. 3. Ахлоқий маданият ва касбий одоб масаласи.
<p><i>Ўқув машгулотининг мақсади:</i> Бу семинар машгулоти жараёнида саволлар ва муаммолар борасида суҳбат ўтказилади. Бу дарсада “ақлий ҳужум” усулини ҳам қўллаш мумкин. Шунингдек, тест ва масалалар ечиш мумкин.</p>	
<p><i>Педагогик вазифалар:</i> - мавзу бўйича билимларни тизимлаштириш, мустаҳкамлаш. - дарслик билан ишлаш кўникмаларини ҳосил қилиш; - ахлоқий масалаларни таҳлил қилиш.</p>	<p><i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Никоҳ ва унинг моҳиятан ахлоқий муносабат эканлиги. Оила тарбия сарчашмаси эканлиги ва оиланинг асосий хусусиятлари. - Фуқаролик жамияти – оила ва давлат ўртасидаги ўзига хос даража сифатида. - Ахлоқий маданият, унинг асосий белгилари. - Ахлоқий тарбия анъанавий ва замонавий усуллари.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиц-суров, биргаликда ўқиймиз, фалсафий эссе, “ахлоқий меъёрлар” сўзларига кластер, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, проектор, флипчарт, маркер, доска.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шaroитлари	Компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳда дарс ўтишга мослаштирилган аудитория.

Семинар машгулотининг ўқитиш технологияси (2-машгулот)

Босқичлар вақти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-босқич. Кириш (10 мин)	1.1. Мавзунинг мақсади режадаги ўқув натижаларини эълон қилади, уларнинг аҳамиятини ва долзарблигини асослайди. Машгулот ҳамкорликда ишлаш технологиясини қўллаган ҳолда ўтишни маълум қилади. 1.2. Ақлий ҳужум усулидан фойдаланган ҳолда	1.1. Мавзунинг ёзилиши ва саволларга жавоб беради.

	<p>аудиториянинг тайёргарлик даражасини аниқлайди: Касбий одоб масаласини биласизми? Уларнинг мазмунларини ҳам биласизми? Мазмунининг муҳокамаси гуруҳларда давом этишини эълон қилади.</p>	
<p>2-босқич асосий (60 мин)</p>	<p>2.1. Талабаларни 3 гуруҳга бўлади, ҳар бирига вазифа беради (2-иллова). Қўтилаётган ўқув натижаларини эслатади. 2.2. Гуруҳда ишлаш қондаси билан таништиради (1-иллова). Баҳолаш мезонларини ҳам намойиш қилади. 2.3. Вазифани бажаришда ўқув материаллари (маъруза матни, ўқув қўлланма)ларидан фойдаланиш мумкинлигини эслатади. Гуруҳларда иш бошлашни тақлиф этади. 2.4. Тайёргарликдан кейин тақдимотни бош -лангани эълон қилинади. 2.5. Талабалар жавобини шарҳлайди, хулоса ларга эътибор беради, аниқлик киритади. 2.6. Талабаларга Б.Б.Б усули бўйича ифодаланган жадвални намойиш қилади ва устунларни тўлдирини айтади. Тушунчаларга изоҳларни тўғрилайди ва саволларга жавоб қайтаради. Гуруҳлар фаолиятига умумий балл беради.</p>	<p>2.1. Ўқув натижаларини тақдим қиладилар. 2.2. Саволлар беради. 2.3. Жавобларни тўлдирди. 2.4. Жадвал устунларни тўлдирди ва муҳокамада иштирок этади.</p>
<p>3-босқич Яқуний (10 мин)</p>	<p>3.1. Машғулотни яқунлайди, талабаларни баҳолайди ва фаол иштирокчиларни рағбатлантиради. 3.2. Мустақил иш сифатида “Ахлокий маданият” мавзусида “эссе” ёзишни топширади.</p>	<p>3.1. Эпитаднлар. 3.2. Топшириқни оладилар.</p>

Ўқув топшириқлар

1-иллова

Гуруҳ билан ишлаш қондалари

Гуруҳ аъзоларининг ҳар бири

- ўз шерикларининг фикрларини ҳурмат қилишлари лозим;
- берилган топшириқлар бўйича фаол, ҳамкорликда ва масъулият билан ишлашлари лозим;
- ўзларига ёрдам керак бўлганда сўрашлари мумкин;
- ёрдам сўраганларга қўмақ беришлари лозим;
- гуруҳни баҳолаш жараёнида иштирок этишлари лозим;
- “Биз бир кемадамыз, бирга чўкамиз ёки бирга қўтиламиз” қондасини яқши билишлари лозим.

1. *Битта гап билан саволга жавобни шакллантиринг.*
Касбий одоб масаласини тушлантиринг.?
2. "Ахлокий маданият" бўйича схема тузинг.
3. *Ушбу тушунчаларнинг мазмунини ёритинг.*

1. Оила дастлабки ахлоқий тарбия маскани.
2. Фуқаролик жамиятини ва давлатнинг ахлоқий моҳияти.
3. Ахлоқий маданият ва касбий одоб масаласи.

Никоҳ ва унинг моҳиятан ахлоқий муносабат эканлиги. Оила тарбия сарчашмаси эканлиги ва онланинг асосий хусусиятлари. Фуқаролик жамияти – оила ва давлат ўртасидаги ўзига хос даража сифатида. Ахлоқий маданият, унинг асосий белгилари. Касбий одоб маъсулияти. Ўқитувчилик касб одоби ва унинг асосий жиҳатлари. Ахлоқий тарбия анъанавий ва замонавий усуллари.

Баҳолаш мезонлари ва кўрсаткичлари (балл)

Гуруҳ	1	2	3 тонширик (хар бир савол 0,2 балл)			Баллар йиғиндиси
	(1,0)	(1,4)	1-савол	2-савол	3-савол	
1						
2						
3						

Б.Б.Б. усули асосида билимларни синаш учун тарқатма материаллар

	Тушунча	Биламан "+", Билмайман "-".	Билдим "+", Била олмадим "-".
1	Оила дастлабки ахлоқий тарбия маскани эканлиги.		
2	Оиланинг тарихий тизилари		
3	Оиланинг асосий хусусиятлари		
4	Никоҳ ва унинг моҳиятан ахлоқий муносабат эканлиги		
5	Ўқитувчилик касб одоби ва унинг асосий жиҳатлари		
6	Муомала одоби		
7	Фуқаролик жамияти тушунчаси		
8	Ахлоқий маданият, унинг асосий белгилари.		
9	Ахлоқий тарбия анъанавий ва замонавий усуллари		
10	Касбий одоб масаласи		

3 - Мавзу:	Эстетика предмети, унинг мақсад ва вазифалари, эстетик тафаккур тарихи ва тараққиёт босқичлари.
------------	---

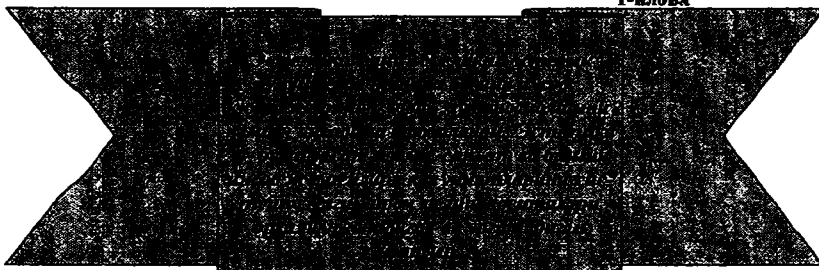
Маъруза машгулотининг олиб бориш технологияси

Вақти: 2 соат	Талабалар сони
Ўқув машгулотининг шакли	Информацион – кўргазмалӣ дарс
Маъруза машгулотининг режаси	
<i>Машгулотнинг мақсади:</i> талабаларда эстетика фанининг мақсад вазифалари, эстетик тарбияни, муҳитни яратишда эстетик дунёқарашни шакллантириш.	
<i>Педагогик вазифалар:</i>	<i>Ўқув фаолияти натижалари:</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Эстетика – нафосатнинг моҳиятини ўрганувчи қадимий фан эканлиги. - Эстетика фанининг фалсафий моҳияти. - Эстетика фанининг бошқа ижтимоий фанлар билан алоқадорлиги. - Нафосатли тафаккурнинг шаклланиши ва тараққиёт босқичлари. - Миллий мустақилликни мустаҳкамлаш жараёнида эстетик тарбиянинг ижтимоий-маънавий ҳаётидаги ўрни. 	<p>Талабалар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Эстетика – нафосатнинг моҳиятини ўрганувчи қадимий фан сифатида. - Эстетика ва фалсафа: эстетика ва ахлоқшунослик; эстетика ва психология; эстетика ва диншунослик; эстетика ва педагогика; эстетика ва экология. - Қадимги дунё мумтоз нафосатшунослиги. Умумжаҳоний динларнинг пайдо бўлиши ва дин билан санъатнинг ўзаро ҳамкорлиги. - Ўрта асрлар мусулмон шарқи нафосатшунослиги. <p>Янги давр нафосатшунослиги ва унинг аҳамияти. (Нишче, Фройд, жадидчилик, мустақиллик даври).</p>
<i>Ўқитиш услуги ва техникаси</i>	Традицион усул, бумеранг, лойиха, ФСМУ, кластер.
<i>Ўқитиш воситалари</i>	Хужжатли фильм, плакатлар, музей, экскурсиялар.
<i>Ўқитиш шакллари</i>	Жамоа, тўғридан-тўғри ва гуруҳларда ишлаш
<i>Ўқитиш шарт-шароити</i>	Техник воситалар билан таъминланган аудитория
<i>Мониторинг ва баҳолаш</i>	Оғзаки назорат, савол-жавоб, ўз-ўзини назорат қилиш, рейтинг тизими воситасида баҳолаш

Маъруза машгулотининг технологик картаси

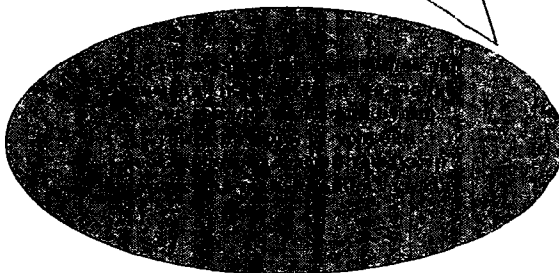
Босқичлар вақти	Фаолиятнинг мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
I-босқич. Маъруза кириш (10 минут)	1.1. Маъруза, унинг мақсади, ўқув машгулотидан кутилаётган натижалар маълум қилинади.	1.1. Эшитида, ёзиб олади.
II-босқич. Асосий (60 минут)	2.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим жаражаларини аниқлаш учун тезкор савол-жавоб утказида. - Эстетика фанининг фалсафий моҳияти биласизми? - Эстетика фанининг бошқа ижтимоий фанлар	2.1. Эшитида. Навбат билан бир-бирини такрорламай атамаларни айтади. Уйлайди, жавоб беради.

	<p>билан алоқадорлигини биласизми? - «Авесто»нинг нафосатли моҳиятини изоҳлаб бера оласизми? - Янги давр нафосатшунослигини тушинтиринг?</p>	<p>Жавоб беради ва туғри жавобни эшитади</p>
	<p>2.2. Уқитувчи визуал материаллардан фойдаланган ҳолда маърузани баён этишда давом этади. Эстетика – нафосатнинг моҳиятини урганувчи қадимий фан сифатида ва унинг фалсафий моҳияти. Эстетика ва фалсафа: эстетика ва ахлоқшунослик; эстетика ва психология; эстетика ва диншунсоллик; эстетика ва педагогика; эстетика ва экология ва бошқа фанлар билан алоқадорлиги эканлигини тушинтиради.</p>	<p>2.2.Схема ва жадваллар мазмунни муҳокама қилади. Саволлар бериб, асосий жойларни ёзиб олади.</p>
	<p>2.3. Эстетика фанининг бошқа иқтимоий фанлар билан алоқадорлиги слайдлар ёрдамида ёритиб беради (5-илова)</p>	<p>2.3. Эслаб қолади, ёзади.</p>
	<p>2.4. Миллий мустақилликни мустаҳкамлаш жараёнида эстетик тафаккурнинг жамият иқтимоий-маънавий ҳаётидаги ўрнини изоҳлайди.</p>	<p>Ҳар бир таянч тушунча ва ибораларни муҳокама қиладилар. Конспект қиладилар.</p>
<p>III-босқич. Яқуний босқич. (10 минут)</p>	<p>3.1. Мавзуга яқун ясайди ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради, яқунловчи хулоса қилади. Мустақил иш учун вазифа «Нафосатли тафаккурнинг шаклланиши ва таракқот босқичлари» га доир кластер тузишни вазифа қилиб беради, баҳолайди.</p>	<p>3.1. Эшитади, аниқлаштиради. 3.2. Топширикни ёзиб олади, мисоллар келтиради</p>

**Эстетика борлиқни
эстетик ўзлаштириш
моҳияти ва қонуниятлари
хақидага фан**

Эстетика фани инсон тиварак-атрофидаги моддий ва маънавий бойлиқларнинг барчасини камраб олишга, инсон фаолиятининг барча жабҳаларидаги нафосат оламини санъат барча турлари воситасида чуқур ўрганишга даъват этади.

**Эстетиканинг бошқа ижтимоий
фанлар билан узвий алоқадорлиги**

ФАЛСАФА

ЭСТЕТИКА

ПСИХОЛОГИЯ

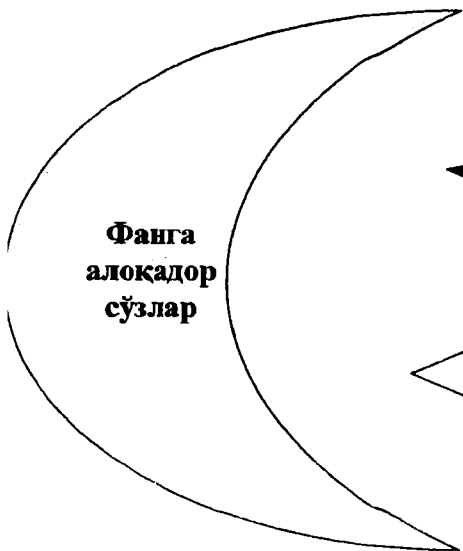
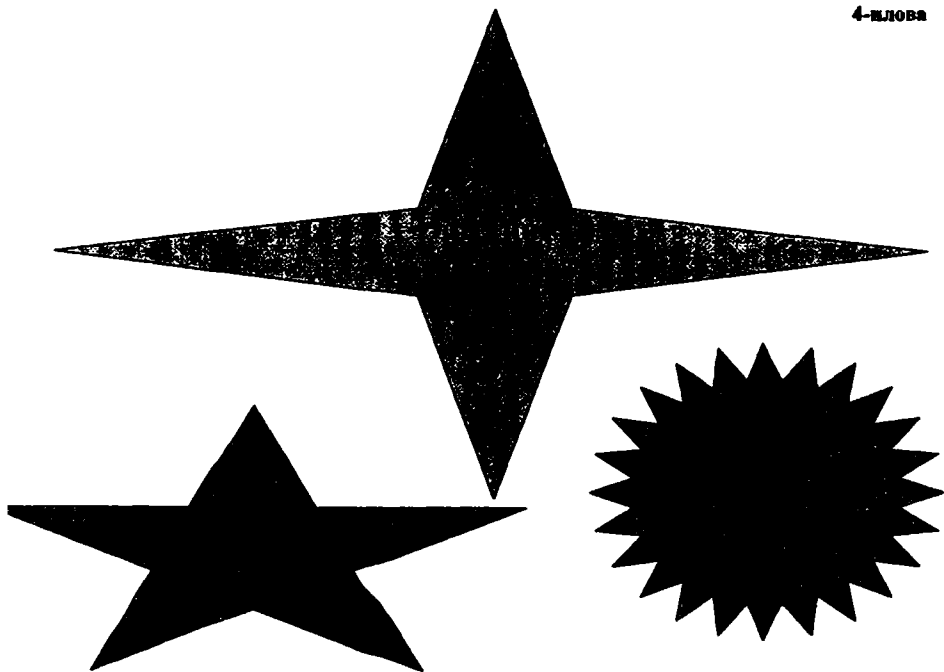
ЭСТЕТИКА

ДИНШУНОСЛИК

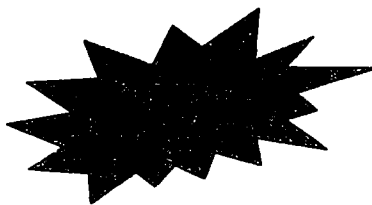
ЭСТЕТИКА

**Инсоннинг эстетик
 фаоллиги жараёнида
 табиат ва жамият
 қадриятлари
 муносабатлари
 тизимидаги эстетик
 хусусиятлар
 (гўзаллик ва
 хунуклик,
 улуғворлик ва
 пасткашлик,
 фоҳишалик ва
 кулгилилилик)
 қонуниятлари
 намоён бўлади.**

**Эстетиканинг ис-
 тикболга
 мўлжалланганлиги
 шу билан
 изоҳланадики, у
 воқеликни нафосат
 нуқтаи назаридан
 баҳолашда, бадий
 мезон ўлчовларини
 илмий жиҳатдан
 ишлаб чиқиб, амалий
 фаолиятга татбиқ
 этишда ўз
 ифодасини топади.**

Фанга
алоқадор
сўзлар

Борлиқни
Эстетик
Ўзлаштириш

Эстетика фаннинг ўрганилиш тарихи

Урхун-Енисей битиклари, Хоразм алифбоси, (Мисрда фиръавн Тутанхамон маҳбарасидан топилган асори-атиқалар, Амударё хазинаси, Доро I тасвири солинган олтин тангалар, Бобил минораси, Ҳиндистон ва Хитой ҳукмдорлари саройлари ибодатхоналар.

**Қадимги Шарқ
мамлакатлари**

Қадимги қушон эстетик таълимоти, Пифагорчиларнинг нафосат асослари, мусиқавий Ҳамоҳанглик асослари, яъни «қилма-қил овозли томонларнинг келишуви» умумбашарий Ҳамоҳанглик (гармония) эканлиги ҳақидаги қарашлар.

**Қадимги
Юнонистон**

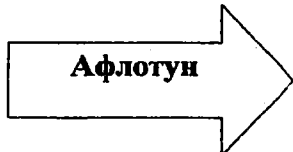
Араб ва Ажам (Эрон, Мовароуннаҳр), Хитой, Ҳиндистон мамлакатлари бадий маданияти ва санъати раънақи билан боғлиқ Оврупо мамлакатларида черков эстетик фаолиятини, олий нафосатини фақат илоҳий эътиқод билан чамбарчас боғланади, Шарқ мамлакатларида эстетик қарашлар илгир мақсад эстетиклар, маърифат йулида ривожланди.

**Шарқ Ўрта асрлар
эстетик
тафаккури**

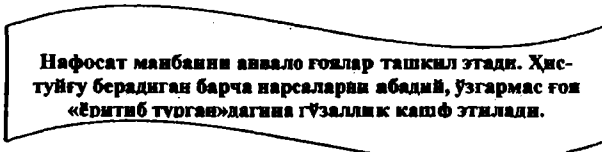
Мусо Ҳоразмий, Аҳмад Фаргоний, Абу Наср Форобий, Абу Райҳон Беруний, Абу Али ибн Сино, Аҳмад Яссавий, Юсуф Ҳос Ҳожиб, Лутфий, Навоий, Бехзод, Бобур, Машраб ва бошқа жуда кўп ижодкорларнинг эстетик қарашлари моҳиятини нафосат билан маънавий-ахлоқий кадриятларнинг мутаносиблигини вужудга келтириш ғояси ташкил этади.

**Марказий Осиё
Уйғонини
даври эстетикаси**

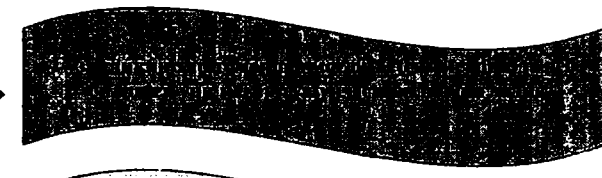
**Мутафаккирлар
ижодида нафосат
оламига бўлган
муносабат**

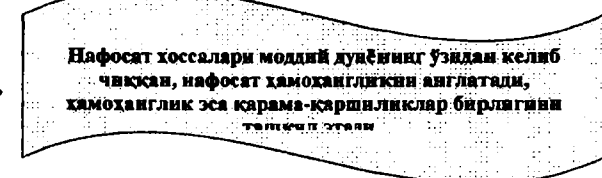
Афлотун

**Нафосат манбани анвало гоълар ташкил этади. Хис-
туйғу берадиган барча нарсаларни абадий, узгармас гоъ
«ёритиб турган»дагина гўзаллик кашф этилади.**

Гераклит

**Нафосат хоссалари моддий дунёнинг узидан келиб
чиққан, нафосат ҳамоҳанглигини англатади,
ҳамоҳанглик эса қарама-қаршиликлар бирлигини
таъкидлаётган**

3-машгулот бўйича кулоса

Мавзунинг ёритиш жараёнида Эстетика – нафосатнинг моҳиятини ўрганувчи қадимий фан сифатида. Эстетика фанининг фалсафий моҳияти. Эстетика фанининг бошқа ижтимоий фанлар билан алоқадорлиги. Нафосатли тафаккурнинг шаклланиши ва таракқиёт босқичлари. «Авесто»нинг нафосатли моҳияти. Қадимги дунё мумтоз нафосатшунослиги. Ўрта асрлар мусулмон шарқи нафосатшунослиги ва миллий мустақилликни мустаҳкамлаш жараёнида эстетик тафаккурнинг жамият ижтимоий-маънавий ҳаётидаги ўрни очиб берилди.

3-мартга машгулоти бўйича билимларни мустаҳкамлаш учун вазифа (Ҳа, йўқ техникаси).

1. Эстетика фанининг моҳиятини изоҳлаб бера оласизми?
2. Эстетика ва ахлоқшуносликнинг узвий бирлигини ёттириб бера оласизми?
3. «Авесто»нинг нафосатли моҳияти деганда нимани англайсиз?
4. Ўрта асрлар мусулмон шарқи нафосатшунослиги тушинтириб бера оласизми?
5. Янги давр нафосатшунослиги моҳияти деганда нимани тушинасиз?
6. Ф. Ницшеннинг эстетик қарашларини ёритиб бера оласизми?

Семинар машгулотининг ўқитиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Ўқув машгулоти шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича семинар машгулоти
Ўқув машгулоти режаси	<p>Эстетика фанининг предмети, мақсад ва вазифалари.</p> <p>2. Эстетикани бошқа ижтимоий фанлар билан узвий алоқадорлиги.</p> <p>3. Марказий Осиёда яшаб ижод этган мутафаккирлар ижодида эстетик қарашлар. Абу Наср Фаробий, Абу Райхон Беруний, Абу Али Ибн Сино, Улутбек, Умар Хайём, Алишер Навоий ва бошқалар ижодларида унинг ақс этиши.</p> <p>4. Немис маърифатпарварлиги эстетикаси.</p> <p>5. Рус революцион-демократлари Н.Г. Чернишевский, В.Г.Белинский-нинг эстетик қарашлари.</p>
<i>Ўқув машгулотининг мақсади:</i> Бу семинар машгулоти жараёнида саволлар ва муаммолар борасида суҳбат ўтказилади. Бу дарёда “ақлий ҳужум” усулини ҳам қўллаш мумкин. Шунингдек, тест ва масалалар ечиш мумкин.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> -мавзу бўйича билимларни тизимлаштириш, мустаҳкамлаш. - дарслик билан ишлаш кўникмаларини ҳосил қилиш; - эстетика фанига оид масалаларни таҳлил қилиш.	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: <ul style="list-style-type: none"> - Эстетика фанининг предмети, мақсад ва вазифалари; - Фанининг фалсафий мазмуни; - Эстетикани бошқа ижтимоий фанлар билан узвий алоқадорлиги; - Марказий Осиёда яшаб ижод этган мутафаккирлар ижодида эстетик қарашлар тарихи; - Немис маърифатпарварлиги эстетикаси;
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиц-сўров, биргаликда ўқиймиз, фалсафий эссе, “ахлоқий меъёрлар” сўзларига кластер, мунозара.

Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, Ўқув қўлланмаси, проектор, флипчарт, маркер, доска.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича Ўқитиш.
Ўқитиш шaroнтлари	Компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳда дарс ўтишга мослаштирилган аудитория.

Семинар машғулотининг технологик картаси

Босқичлар, вақти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	талаба
1-босқич. Кириш (10 мин)	<p>1.1. Мавзунинг мақсади режадаги ўқув натижаларининг эълон қилади, уларнинг аҳамиятини ва долзарблигини асослайди.</p> <p>Машғулот ҳамкорликда ишлаш технологиясини қўллаган ҳолда ўтишни маълум қилади.</p> <p>1.2. Ақлий ҳужум усулидан фойдаланган ҳолда аудиториянинг тайёргарлик даражасини аниқлайди: Эстетикани бошқа ижтимоий фанлар билан узвий алоқадорлигини биласизми? Уларнинг мазмунларини ҳам биласизми? Мазмунининг муҳокамаси гуруҳларда давом этишини эълон қилади.</p>	1.1. Мавзунинг ёзди ва саволларга жавоб беради.
2-босқич асосий (60 мин)	<p>2.1. Талабаларни 3 гуруҳга бўлади, ҳар бирига вазифа беради (2-илова).</p> <p>Кутилган ўқув натижаларини эслатади.</p> <p>2.2. Гуруҳда ишлаш қоидаси билан таништиради (1-илова).</p> <p>Баҳолаш мезонларини ҳам намойиш қилади.</p> <p>2.3. Вазифани бажаришда ўқув материаллари (маъруза матни, ўқув қўлланма) ларидан фойдаланиш мумкинлигини эслатади.</p> <p>Гуруҳларда иш бошлашни таклиф этади.</p> <p>2.4. Тайёргарликдан кейин тақдиротни бош -лангани эълон қилинади.</p> <p>2.5. Талабалар жавобини шарҳлайди, хулоса ларга эътибор беради, аниқлик киритади.</p> <p>2.6. Талабаларга Б.Б.Б усули бўйича ифодаланган жадвални намойиш қилади ва устунларни тўлдиришни айтади.</p> <p>Тушунчаларга изоҳларни тўғрилайди ва саволларга жавоб кайтаради.</p> <p>Гуруҳлар фаолиятинга умумий балл беради.</p>	<p>2.1. Ўқув натижаларини тақдим қиладилар.</p> <p>2.2. Саволлар беради.</p> <p>2.3. Жавобларни тўлдиради.</p> <p>2.4. Жадвал устунларини тўлдиради ва муҳокамада иштирок этади.</p>
3-босқич Яқуний (10 мин)	<p>3.1. Машғулотни яқуллайди, талабаларни баҳолайди ва фаол иштирокчиларни рағбатлантиради.</p> <p>3.2. Мустақил иш сифатида “Немис маърифатпарварлиги эстетикаси” мавзусида “эссе” ёзишни топширади.</p>	<p>3.1. Эшитадилар.</p> <p>3.2. Топшириқни оладилар.</p>

Ўқув топшириқлар

1-илова

Гуруҳ билан ишлаш қондалари
<p>Гуруҳ аъзоларининг ҳар бири</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ҳикматларнинг фикрларини ҳурмат қилишлари лозим; - Берилган топшириқлар бўйича фаол, ҳамкорликда ва масъулият билан ишлашлари лозим; - Узларига ёрдам керак бўлганда сўрашлари мумкин; - Ёрдам сўраганларга кўмак беришлари лозим; - гуруҳни баҳолаш жараёнида иштирок этгишлари лозим; - "Биз бир кемадамиз, бирга чўкамиз ёки бирга қутиламиз" қондасини яхши билишлари лозим.

2-илова

1. *Битта гап билан саволга жавобни шакллантиринг.*
2. *Эстетика фанининг предмети, мақсад ва вазифалари тушунтиринг.?*
3. *"Эстетикани бошқа ижтимоий фанлар билан узвий алоқадорлиги" бўйича схема тузинг.*
4. *Ўзиб тушунчаларнинг мазмунини ёритинг.*

<ol style="list-style-type: none"> 1. Эстетика фанининг предмети, мақсад ва вазифалари. 2. Эстетикани бошқа ижтимоий фанлар билан узвий алоқадорлиги. 3. Марказий Осиёда яшаб ижод этган мутафаккирлар ижодда эстетик қарашлар. Абу Наср Фаробий, Абу Райхон Беруний, Абу Али Ибн Сино, Улугбек, Умар Хайём, Алишер Навоий ва бошқалар ижодларида унинг ақс этиши. 4. Немис маърифатпарварлиги эстетикаси. 5. Рус революцион-демократлари Н.Г. Чернишевский, В.Г.Белинский-нинг эстетик қарашлари. <p>Эстетика – нафосатнинг моҳиятини ўрганувчи қадимий фан сифатида эканлиги ва фаннинг фалсафий моҳияти. Эстетика фанининг бошқа ижтимоий фанлар билан алоқадорлиги. «Авесто»нинг нафосатли моҳияти. Қадимги дунё мумтоз нафосатшунослиги. Умулжаҳоний динларнинг пайдо бўлиши ва дин билан санъатнинг узаро ҳамкорлиги. Ўрта асрлар мусулмон шарқи нафосатшунослиги. Эстетика фанининг асосий жиҳатлари. Эстетик тарбиянинг анъанавий ва замонавий усуллари ёритилди.</p>

3-илова.

Баҳолаш мезонлари ва кўрсаткичлари (балл)

Гуруҳ	1 топшириқ	2 топшириқ	3 топшириқ (ҳар бир савол 0,2 балл)			Баллар йиғиндиси
	(1,0)	(1,4)	1-савол	2-савол	3-савол	
1						
2						
3						

Б.Б.Б. усули асосида билимларни сингад учун тарқатма материаллар

	Тушунча	Биламан "+", Билмайман "-".	Билдим "+", Била олмадим "-".
1	Эстетика фанининг фалсафий моҳияти		
2	Эстетика фанининг бошқа ижтимоий фанлар билан алоқадорлиги:		
3	Эстетика ва фалсафа		
4	эстетика ва ахлоқшунослик		
5	эстетика ва психология		
6	эстетика ва педагогика		
7	Нафосатли тафаккурнинг шаклланиши ва таракқиёт босқичлари		
8	«Авесто»нинг нафосатли моҳияти		
9	Эстетик тарбиянинг анъанавий ва замонавий усуллари		
10	Янги давр нафосатшунослиги ва унинг аҳамияти.		

4-Маъзу:	Эстетик онг ва эстетик фаолиятнинг моҳияти. Эстетиканинг асосий категориялари.
----------	--

Маъруза машғулотида олиб бориш технологияси

Вақти: 2 соат	Талабалар сони
Ўқув машғулотида шакли	Информацион – кўргазмали дарс
Маъруза машғулотида режаси	
Машғулотида мақсади: талабаларда эстетик онг ва фаолият тушунчаларини шакллантириш ва санъатнинг ижтимоий онг шакли эканлигини ёритиш..	
Педагогик вазифалар:	Ўқув фаолияти натижалари:
<ul style="list-style-type: none"> - Эстетик онг ва эстетик фаолият тушунчалари; - Эстетик онг ва унинг асосий унсурлари; - Эстетик мезоний тушунчалар; - Санъатнинг вужудга келиши, эстетик моҳияти ва ўзиг хос хусусиятлари; - Санъатнинг турларга бўлиниши; - Санъатда бадний (ижодий) метод масаласи. 	<p>Талабалар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Эстетик онг ва унинг асосий унсурлари, эстетик эҳтиёж, эстетик муносабат; - Эстетик қараш ва назариялар. - Эстетик мезоний тушунчалар – эстетик билишнинг муҳим омили сифатида; - Ҳўзаллик муаммоси эстетика ва фалсафанинг энг мураккаб муаммоси эканлиги; - Санъатнинг бадний адабиёт, халқ амалий санъати, мейморчилик, расмчилик.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Традицион усул, бумеранг, лойиха, ФСМУ, кластер.
Ўқитиш воситалари	Хужжатли фильм, плакатлар, музей, экскурсиялар.

Ўқитиш шакллари	Жамоа, тўғридан-тўғри ва гуруҳларда ишлаш
Ўқитиш шарт-шароити	Техник воситалар билан таъминланган аудитория
Мониторинг ва баҳолаш	Оғзаки назорат, савол-жавоб, ўз-ўзини назорат қилиш, рейтинг тизими асосида баҳолаш

Мяъруза машғулотининг технологик картаси

Босқич лар вақти	Фаолиятнинг мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
I-босқич. Мавзуга кириш (10 минут)	1.1. Мавзу, унинг мақсади, уқув машғулотидан кутилаётган натижалар маълум қиланади.	1.1. Эшитади, ёзиб олади.
II-босқич. Асосий (60 минут)	2.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим жаражаларини аниқлаш учун тезкор савол-жавоб утказади. - Эстетик онгнинг фалсафий моҳияти биласизми? - Эстетик муносабат ва эстетик фаолиятни биласизми? - . Гўзаллик муаммосининг моҳиятини изоҳлаб бера оласизми? - Санъатнинг вужудга келишини тушунтиринг?	2.1. Эшитади. Навбат билан бир-бирини тақдорламай атамаларни айтади. Уйлайди, жавоб беради. Жавоб беради ва тугри жавобни эшитади
	2.2. Ўқитувчи визуал материаллардан фойдаланган ҳолда мяърузани баён этишда давом этади. Эстетик онг ва эстетик фаолият тушунчалари. Эстетик онг ва унинг асосий унсурлари; эстетик эҳтиёж, эстетик муносабат, эстетик хис-туйғу, эстетик дид, эстетик баҳо, эстетик идеал, эстетик қараш ва назариялар.	2.2. Схема ва жадваллар мазмуни муҳокама қилади. Саволлар бериб, асосий жойларни ёзиб олади.
	2.3. Эстетик мезоний тушунчаларни слайдлар ёрдамида ёритиб беради (5-илова)	2.3. Эслаб қолади, ёзади.
	2.4. Санъатнинг маънавий ҳаётдаги ўрнини изоҳлайди.	Ҳар бир таянч тушунча ва ибораларни муҳокама қиладилар. Конспект қиладилар.
III-босқич. Яқуний босқич. (10 минут)	3.1. Мавзуга яқун ясайди ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради, яқунловчи хулоса қилади. Мустақил иш учун вазифа «Эстетик онг ва эстетик фаолият тушунчалари» га доир кластер тузишни вазифа қилиб беради, баҳолайди.	3.1. Эшитади, аниқлаштиради. 3.2. Гопширикни ёзиб олади, мисоллар келтиради

Эстетик онг тушунчаси

Эстетик онг—маънавий-руҳий воқеа-ҳодисалар мажмуи бўлиб, улар ижтимоий ҳаёт заминида вужудга келадиган эстетик фикр, эстетик ҳис, эстетик дид, эстетик орау, эстетик қараш, эстетик назария тизимини япатади.

Эстетик онг ижтимоий ҳаёт заминида унинг билан мутаносиб тарзда узгариб, ривожланиб, такомилланиб боради. Эстетик онг жамият ҳаётида гуруҳий манфаатлар ифодаси тарзида ҳам намоён бўлади.

ЭСТЕТИК ТУШУНЧАЛАР МАЗМУНИ

Эстетик онг маънавий рухий воқеа ҳодисалар мажмуи бўлиб ижтимоий ҳаёт замикида вужудга келадиган эстетик ҳис-туйғу эстетик дид эстетик орзу эстетик қараш ва назариялар тизимида иборат

ЭСТЕТИК
ОНГ

Эстетик дид - оламни гузаллигини тезда англашди Эстетик дид замирида эстетик дид замирида эстетик ҳис туйғу ётади Эстетик дид деганда биз бирор соҳага мойиллигини сезамиз Эстетик дид воқеа ҳодисаларнинг эстетик сифатларини инсон томонидан янрок этик ва баҳолаш жараёнидир

ЭСТЕТИК
ДИД

**ЭСТЕТИК
КАТЕГОРИЯЛАР
МАЗМУНИ**

Эстетик категориялар мазмуну
Эстетик категориялар мазмуну
Эстетик категориялар мазмуну
Эстетик категориялар мазмуну
Эстетик категориялар мазмуну
Эстетик категориялар мазмуну
Эстетик категориялар мазмуну
Эстетик категориялар мазмуну
Эстетик категориялар мазмуну
Эстетик категориялар мазмуну

Санъат тарихий тараққиёт жараёнида ҳамisha ижтимоий эhtiижларни қондириб келган. Санъат ижтимоий ҳаётнинг мураккаб, рангоранг муносабатлари билан алоқадор бўлиб, у бир нақтнинг ўзида ҳам меҳнатнинг алоҳида тури.

Санъатнинг жамият ҳаётида психий мустақил амал қилиши ворисийлик қонуниятининг номоён бўлиши билан боғлиқ

4-машгулот бўйича хулоса

Мавзуни ёритиш жараёнида эстетик онг ва эстетик фаолият тушунчалари, эстетик онг ва унинг асосий унсурлари, эстетик мезоний тушунчалар Санъатнинг вужудга келиши, эстетик моҳияти ва ўзига хос хусусиятлари. Санъатнинг бадний адабиёт, халқ амалий санъати, меъморчилик, рассомчилик, хайкалтарошлик турлари ва унинг-маънавий ҳаётидаги ўрни очиқ берилди.

4-матъуза машгулоти бўйича билимларни мустаҳкамлаш учун вазифа (Ҳа, Йўқ техникаси).

7. Эстетик онгнинг моҳиятини изоҳлаб бера оласизми?
8. Эстетик онгнинг унсурларини ётириб бера оласизми?
9. Эстетик мезоний тушунчаларни ифодаланг?
10. Ҳузалик муаммоси эстетика ва фалсафанинг энг мураккаб муаммоси эканлигини тушунтириб бера оласизми?
11. Санъатнинг турларга бўлинишини тушунтиринг?
12. Санъатда бадний (ижодий) метод масаласини ёритиб бера оласизми?

Семинар машгулотини ўқитиш технологияси (1-машгулот)

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Ўқув машгулоти шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича семинар машгулоти
Ўқув машгулоти режаси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Эстетик онг ва эстетик фаолият ҳақида тушунча. 2. Эстетик талаб-эҳтиёжлар. 3. Эстетик онг турлари. 4. Эстетик идеал. 5. Эстетиканинг асосий категориялари.
<p><i>Ўқув машгулотининг мақсади:</i> Бу семинар машгулоти жараёнида саволлар ва муаммолар борасида суҳбат ўтказилади. Бу дарсда “аклий ҳужум” усулини ҳам қўллаш мумкин. Шунингдек, тест ва масалалар ечиш мумкин.</p>	
<p><i>Педагогик вазифалар:</i> -мавзу бўйича билимларни тизимлаштириш, мустаҳкамлаш. - дарслик билан ишлаш кўникмаларини ҳосил қилиш; - эстетика фанига оид масалаларни таҳлил қилиш.</p>	<p><i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - Эстетик онг ва эстетик фаолият тушунчаси; - Эстетик онг ва унинг асосий унсурлари; эстетик эҳтиёж, эстетик муносабат, эстетик ҳис-туйғу, эстетик дид, эстетик баҳо, эстетик идеал; - эстетик қараш ва назариялар; - Эстетиканинг асосий категориялари.</p>
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиц-сўров, биргалликда ўқиймиз, фалсафий эссе, “ахлоқий мсъёрлар” сўзларига кластер, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Матъуза матни, Ўқув қўлланмаси, проектор, флипчарт, маркер, доска.

Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шaroитлари	Компьютер технологиялари, проеكتور билан таъминланган, гуруҳда дарс ўтишга мослаштилган аудитория.

Семинар машғулотининг технологик картаси (1-машғулот)

Босқичлар вақти	Фoалият мазмуни	
	Ўқитувчи	талаба
1-босқич. Кириш (10 мин)	<p>1.1. Мавзунинг мақсади режадаги ўқув натижаларининг эълон қилиниши, уларнинг аҳамиятини ва долзарблигини асослайди.</p> <p>Машғулот ҳамкорликда ишлаш технологиясини қўллаган ҳолда ўтишни маълум қилади.</p> <p>1.2. Актив ҳужум усулидан фойдаланган ҳолда аудиториянинг тайёргарлик даражасини аниқлайди: Эстетик оғи ва унинг асосий унсурларини биласизми? Уларнинг мазмунларини ҳам биласизми? Мазмунининг муҳокамаси гуруҳларда давом этишини эълон қилади.</p>	1.1. Мавзунинг ёзди ва саволларга жавоб беради.
2-босқич асосий. (60 мин)	<p>2.1. Талабаларни 3 гуруҳга бўлади, ҳар бирига вазифа беради (2-илова).</p> <p>Кутилаётган ўқув натижаларини эслатади.</p> <p>2.2. Гуруҳда ишлаш қондаси билан таништиради (1-илова).</p> <p>Баҳолаш мезонларини ҳам намойиш қилади.</p> <p>2.3. Вазифани бажаришда ўқув материаллари (маъруза матни, ўқув қўлланма)ларидан фойдаланиш мумкинлигини эслатади.</p> <p>Гуруҳларда иш бошлашни таклиф этади.</p> <p>2.4. Тайёргарликдан кейин тақдимотни бош -лангани эълон қилинади.</p> <p>2.5. Талабалар жавобини шарҳлайди, хулоса ларга эътибор беради, аниқлик киритади.</p> <p>2.6. Талабаларга Б.Б.Б усули бўйича ифодаланган жадвални намойиш қилади ва устунларни тўлдиришга айтади.</p> <p>Тушунчаларга изоҳларни тўғрилайди ва саволларга жавоб қайтаради.</p> <p>Гуруҳлар фаолиятига умумий балл беради.</p>	<p>2.1. Ўқув натижаларини тақдим қиладилар.</p> <p>2.2. Саволлар беради.</p> <p>2.3. Жавобларни тўлдиради.</p> <p>2.4. Жадвал устунларини тўлдиради ва муҳокамада иштирок этади.</p>
3-босқич Яқуний (10 мин)	<p>3.1. Машғулотни яқунлайди, талабаларни баҳолайди ва фаол иштирокчиларни рағбатлантиради.</p> <p>3.2. Мустақил иш сифатида “ Эстетик мезоний тушунчалари ” мавзусида “эссе” ёзишни топширади.</p>	<p>3.1. Эшитадилар.</p> <p>3.2. Топширикни олададилар.</p>

Гуруҳ билан ишлаш қондалари	
Гуруҳ аъзоларининг ҳар бири	
- ўз шерикларининг фикрларини хурмат қилишлари лозим;	
- берилган топшириқлар бўйича фаол, ҳамкорликда ва масъулият билан ишлашлари лозим;	
- ўзларига ёрдам керак бўлганда сўрашлари мумкин;	
- ёрдам сўраганларга кўмак беришлари лозим;	
- гуруҳни баҳолаш жараёнида иштирок этишлари лозим;	
- “Биз Бир кемадамыз, бирга чўкмаймиз ёки бирга қутуламиз” қондасини яхши билишлари лозим.	

4-қўроқ

1. *Битта савол билан саволга жавобни шакллантиринг.*
Эстетик мезоний тушунчаларни изоҳланг.?
2. “Ўзгаллик муаммоси” бўйича схема тузинг.
3. *Ушбу тушунчаларнинг мазмунини ёритинг.*

1 – машғулот: Саволга жавоб беринг.	
1.	Эстетик онг ва эстетик фаолият ҳақда тушуни.
2.	Эстетик талаб-эҳтиёжлар.
3.	Эстетик онг турлари.
4.	Эстетик идеал.
5.	Эстетиканинг асосий категориялари.
2-машғулот: Қўйилган айтималарни изоҳланг	
Эстетик онг ва эстетик фаолият тушунчалари. Эстетик онгнинг асосий ушбулардан эстетик эҳтиёж, эстетик муносабат, эстетик ҳис-туйғу, эстетик билим, эстетик идеал, эстетик қараш ва назариялар.	
Эстетик мезоний тушунчалар – эстетик билмаларнинг муҳим қисми шифоқда бу уларнинг салмақда шаклдан бўлиши. Эстетик тарбиянинг асосий ва замонавий усуллари ёритилди.	

3-қўроқ

Баҳолаш мезонлари ва кўрсаткичлари (балл)

Гуруҳ	1	2	3 топшириқ (ҳар бир савол 0,2 балл)			Баллар йиғиндиси
	топшириқ	топшириқ	1-савол	2-савол	3-савол	
	(1,0)	(1,4)				(3,0)
1						
2						
3						

Б.Б.Б. усули асосда билимларни сингаги учун тарқатма материаллар

	Тушунча	Билмаган “+”, Билмайман “-”	Билдим “+”, Била олмадим “-”
1	Эстетик онгнинг фалсафий моҳияти		
2	Эстетик фалсафат тушунчаси		
3	Эстетик мунсабат тушунчаси		
4	Эстетик қараш ва назариялар		
5	Эстетик эстетик онг унсурлари		
6	Эстетик мезоний тушунчалар		
7	Ўзгаллик муаммоси эстетика ва фалсафанинг энг мураккаб муаммоси эканлиги.		
8	Улдуворликнинг ҳаётда ва санъатда намои бўлиши		
9	Кулгиликлик (комиклик) ва формализмик тушунчалари.		
10	Эстетик идеал тушунчаси		

Семинар машғулотини ўқитиш технологияси (2-машғулот)

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Ўқув машғулотини шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича семинар машғулотини
Ўқув машғулотини режаси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бадиий ўжод турларининг хилма-хиллиги. 2. Бадиий адабиётда услуб ва йуналишлар. 3. Макон санъатининг узига хос жиҳатлари. 4. Вақт санъати турлари. 5. Томоша-қориниш а санъат турлари ва уларнинг узига хослиги.
<i>Ўқув машғулотининг мақсади:</i>	
Бу семинар машғулотини жараёнида саволлар ва муаммолар борасида муҳабат ўтказилади. Бу дарсда “аклий ҳужум” усулини ҳам қўллаш мумкин. Шунингдек, тест ва масалалар ечилиш мумкин.	

Педагогик вазифалар: -маъзу бўйича билимларни тизимлаштириш, мустаҳкамлаш. - дарслик билан ишлаш Кўникмаларини ҳосил қилиш; - эстетика фанига оид масалаларни таҳлил қилиш.	Ўқув фаолиятининг натижалари: Талаба: - Санъатнинг вужудга келиши, эстетик моҳияти ва ўзига хос хусусиятлари; - Санъатнинг бадий адабиёт, хатк амалий санъат, меъморчилик, рассомчилик, хайкалтарошлик, театр, музоика, хаттотлик, эстрада, цирк, кино, асбня, кўшичилик, радио нотқилик, кироат санъати турлари; - Санъатнинг турларга бўлиниши; - эстетика тарихида санъат турларини туркумлаш муаммоси; - Санъатнинг вақт, макон ва вақт макон (қорришма) санъат турлари. Санъатда бадий (ижодий) метод масаласи.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Ближ-сўров, биргаликда ўқиймиз, фалсафий эссе, “ахлоқий меъёрлар” сўзларига кластер, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, проектор, флипчарт, м.ч.р.р.р, доска
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шароитлари	Компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳлар даре ўтишга мослаштирилган аудитория.

Семинар машғулотининг технологик картаси (2-машғулот)

Боскичлар вақти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	талаба
1-боскич. Кириш (10 мин)	1.1. Маъзун, мақсади режадаги ўқув натижаларини эълон қилади, уларнинг аҳамиятини ва долзарблгини асослайди. Машғулот ҳамкорликда ишлаш технологиясини қўллаган ҳолда ўтишни маълум қилади. 1.2. Ақлий ҳужум усулидан фойдаланган ҳолда аудиториянинг тайёргарлик даражасини аниқлайди. Санъатнинг турларга бўлинишини биласизми? Уларнинг мазмуларини ҳам биласизми? Мазмунининг муҳокамаси гуруҳларда давом эттишни эълон қилади.	1.1.1. Маъзунни ёздаи ва санъатнинг аҳамияти б беради.
2-боскич асосий (60 мин)	2.1. Талабаларни 3 гуруҳга бўлади, ҳар бирига вазифа беради (2-илова). Кутилаётган ўқув натижаларини эслатади. 2.2. Гуруҳда ишлаш қондаси билан таинштириди (1-илова). Баҳолаш мезонларини ҳам намойиш қилади. 2.3. Вазифани бажаришда ўқув материаллари (маъруза матни, ўқув қўлланма)ларидан фойдаланиш мумкинлигини эслатади. Гуруҳларда иш бошлашни таклиф этади. 2.4.Тайёргарликдан кейин такдимотни бошлягани эълон қилинади. 2.5. Талабалар жавобини шарҳлайди, хувоса ларга	2.1.1. Ўқув натижаларини такдима қиладилар. 2.2. Словлар беради. 2.3. Жавобларни гўйишди. 2.4. Жавоблар устунларини гўйишди. 2.5. муҳокамада иштирок этади.

	<p>эътибор беради, аниқлик киритади.</p> <p>2.6. Талабаларга Б.Б.Б усули бўйича ифодаланган жадвалини намойиш қилади ва устунларни тўлдиришни айтади.</p> <p>Тушунчаларга изоҳларни тўғрилайди ва саволларга жавоб қайтаради.</p> <p>Гуруҳлар фаолиятига умумий балл беради.</p>	
3-босқич Якуний (10 мин)	<p>3.1. Машгулотни якунлайди, талабаларни баҳолайди ва фаол иштирокчиларни рағбатлантиради.</p> <p>3.2. Мустақил иш сифатида “ Санъатнинг вужудга келиши” мавзусида “эссе” ёзишни топширади.</p>	<p>3.1. Эшитадилар.</p> <p>3.2 Топшириқни олади.</p>

Ўқув топшириқлар

1-илова

<p>Гуруҳ билан ишлаш қондалари</p> <p>Гуруҳ аъзоларининг ҳар бири</p> <ul style="list-style-type: none"> - ўз шерикларининг фикрларини хурмат қилишлари лозим; - берилган топшириқлар бўйича фаол, ҳамкорликда ва масъулият билан ишлашлари лозим; - ўзларига ёрдам керак бўлганда сўрашлари мумкин; - ёрдам сўраганларга кўмак беришлари лозим; - гуруҳни баҳолаш жараёнида иштирок этишлари лозим; - “Биз бир кемадамыз, бирга чўкамиз ёки бирга қутиламиз” қондасини яхши билишлари лозим.

2-илова

1. *Битта гап билан саволга жавобни шакллантиринг.*
Санъатнинг бадий адабиёт тушунчасини изоҳланг.?
2. *“санъат турлари ” бўйича схема тузинг.*
3. *Ўзбў тушунчаларнинг мазмунини ёритинг.*

<p>2 - машгулот</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бадий ижод турларининг хилма-хиллиги. 2. Бадий адабиётда услуб ва йуналишлар. 3. Макон санъатининг узига хос жиҳатлари. 4. Вақт санъати турлари. 5. Томоша-коришма санъат турлари ва уларнинг узига хослиги. <p>Санъатнинг вужудга келиши, эстетик моҳияти ва ўзига хос хусусиятлари. Санъатнинг бадий адабиёт, халқ амалий санъати, меъморчилик, рассомчилик, хайкалтарошлик, театр, мусиқа, хаттотлик, эстрада, цирк, кино, аския, қўшиқчилик, ракс нотичлик, қироат санъати турлари. Санъатнинг турларга бўлиниши, эстетика тарихида санъат турларини туркумлаш муаммоси. Санъатнинг вақт, макон ва вақт макон (коришма) санъат турлари. Санъатда бадий (ижодий) метод масаласининг анъанавий ва замонавий усуллари ёритилди.</p>

3-илова.

Баҳолаш мезонлари ва кўрсаткичлари (балл)

Гуруҳ	1	2	3 топшириқ (хар бир савол 0,2 балл)			Баллар йиғиндиси (3,0)
	топшириқ (1,0)	топшириқ (1,4)	1-савол	2-савол	3-савол	
1						
2						
3						

4-илова.

Б.Б.Б. усули асосида билимларни синиш учун тарқатма материаллар

	Тушунча	Биламан "+", Билмайман "-".	Билдим "+", Била олмадим "-".
1	Санъатнинг вужудга келиши		
2	Санъатнинг баъдий адабиёт, халқ амалий санъат турлари		
3	Санъатнинг меъморчилик, рассомчилик, хайкалтарошлик, театр, мусика, хатготлик турлари.		
4	Санъатнинг эстрада, цирк, кино, аския, кўшиқчилик, ракс нотиклик, кироат санъати турлари.		
5	Санъатнинг турларга бўлиниши		
6	Эстетика тарихида санъат турларини туркумлаш муаммоси.		
7	Санъатнинг вақт, макон ва вақт макон санъат турлари.		
8	Томоша (қоришма) санъат турлари.		
9	Санъатда баъдий (ижодий) метод масаласи		
10	Баъдий ижод турларининг хилма хиллиги.		

5 - Мавзу:	Мантик фанининг баҳс мавзуси ва мақсад – вазифалари. Мантик қонуллари.
------------	--

Маъруза машғулотидаги олийб бориш технологияси

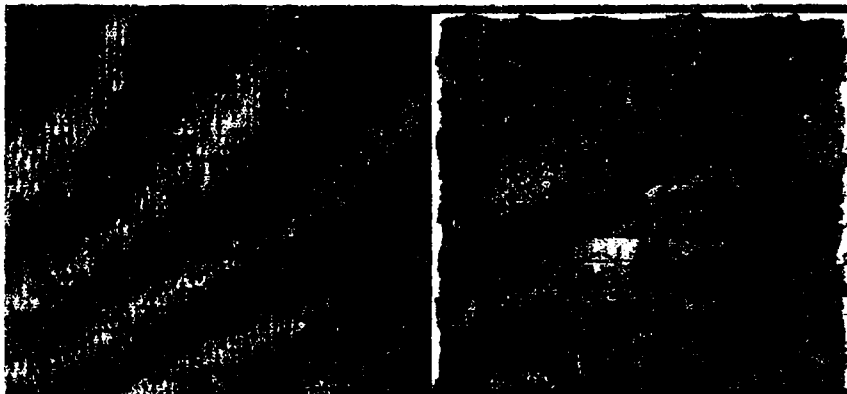
<i>Вақти: 2 соат</i>	<i>Талабалар сони:</i>
<i>Ўқув машғулотидаги шакли</i>	Информацион – кўргазмали дарс
Маъруза режаси	<p>1. Оламни билиш мураккаб руҳий жараён сифатида.</p> <p>2. Мантик фанининг баҳс мавзуси ва вазифалари.</p> <p>3. Мантикий фикрларнинг тарихий ривожланиш босқичлари ва унда Ўрта Осиёлик мутафаккирларнинг ўрни.</p> <p>4. Мантик қонулларидаги фикрлаш жараёнидаги ўрни</p>
<i>Машғулотидаги мақсади:</i> “Мантик” фанининг мазмун - моҳияти, баҳс мавзулари ва вазифалари ҳамда билиш жараёнидаги тугган ўрни билан таништириш орқали уларнинг билимлари ва мантикий фикрлаш малакаларини ривожлантиришдан иборат .	
<i>Педагогик вазифалар:</i>	<i>Ўқув фаолияти натижалари:</i>
<p><i>Ўқитувчи:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Мантик тушунчаси билан таништириш ва фанининг предметини тушунтириш; - Билиш жараёнининг моҳияти, босқичлари билан таништириш; - Мантикий билимларнинг ривожланиш тарихини ёритиш; - Тафаккур қонуллари моҳиятини ва тўғри уларнинг фикрлашдаги аҳамиятини изоҳлайди; - Мантикий фикрлашнинг борлигини билиш жараёнидаги аҳамиятини изоҳлаш; 	<p><i>Талабалар:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Мантик фанининг предметини, диалектик ва формал мантикнинг фарқларини изоҳлайди; - Билиш, ҳиссий билиш ва ақлий билиш тушунчаларига таъриф беради; - Мантикий тафаккур таракқиёти босқичларини ва намоёндаларини кўрсатишади; - “Мантик” фанининг бошқа фанлар билан ўзаро алоқасини ва уни фанлар ичида тугган ўрнини тавсифлайди; - Тафаккур қонуллари талаблари бузилишига доир мисоллар келтиришади. - Мантик фанини ўрганишнинг тўғри муҳокама юрита олишни ривожлантириши мисоллар ёрдамида изоҳлашади.
<i>Ўқитиш услуби ва техникаси</i>	Традицион усул, бумеранг, лойҳа, ФСМУ, кластер.
<i>Ўқитиш воситалари</i>	Плакатлар, кодоскоп, слайдлар
<i>Ўқитиш шакллари</i>	Жамоа, тўғридан-тўғри ва гуруҳларда ишлаш
<i>Ўқитиш шарт-шароити</i>	Техник воситалар билан таъминланган аудитория
<i>Мониторинг ва баҳолаш</i>	Оғзаки назорат, савол-жавоб, ўз-ўзини назорат қилиш, тарқатма тест тизими асосида баҳолаш

Маъруза машғулотининг технологик картаси

Босқичлар вақти	Фаолиятнинг мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
I-босқич. Мавзуга кириш (10 минут)	1.1. Мавзу, унинг мақсади, ўқув машғулотидан кутилаётган натижалар маълум қилинади.	1.1.Эшитади, ёзиб олади.
II-босқич. Асосий (60 минут)	2.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим даражаларини аниқлаш учун тезкор савол-жавоб ўтказади. - Мантқиққа доир қандай атамаларни биласиз? - Мантқиқ фанининг предметиға таъриф беринг? - Билиш нима ва унинг қандай босқичлари мавжуд? - Ҳиссий билиш деб нимаға айтылади? - Ақлий билиш деб нимаға айтылади?	2.1.Эшитади. Навбат билан бир-бирини тақрорламай атамаларни айтади. Ўйлайди, жавоб беради. Жавоб беради ва тўғри жавобни эшитади
	2.2. Ўқитувчи визуал материаллардан фойдаланган ҳолда маърузани баён этишда давом этади (яловалар орқали). Мантқиқ фанининг асосий функциялари, унинг олам сирларини билишдаги ўрнини тушунтиради.	2.2.Схема ва жадваллар мазмуни муҳокама қилади. Саволлар бериб, асосий жойларни ёзиб олади.
	2.3. Мантқиқ фанининг ривожланиш босқичларини, унинг бошқа фанлар билан алоқадорлигини слайдлар ёрдамида ёритиб беради	2.3.Эслаб қолади, ёзади.
	2.5. Тафаккур қонунларининг моҳиятини, тўғри фикрлаш жараёнидаги аҳамиятини мисоллар ёрдамида тушунтиради	Эшитади, аниқлаштиради ҳамда мисоллар келтиради.
	2.4. Мустақиллик шароитида инсон тафаккури тарзини ўзгартиришда, дунёда рўй бераётган воқеа – ҳодисалардан тўғри хулоса чиқара олишда мантқиқ фанининг тўтган ўрнини тушунтиради	Ҳар бир таянч тушунча ва ибораларни муҳокама қилади. Конспект қилди.
III-босқич. Яқуний босқич. (10 минут)	3.1. Мавзуга яқун ясайди ва талабалар эътиборини асосий масалаларға қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради, баҳолайди. Яқунловчи хулоса қилади. Мустақил иш учун вазифа сифатида билиш жараёнининг даражаларини кластер усулида ўрганиш ҳамда атамалар мазмунини ўрганишнинг вазифа қилиб беради.	3.1.Эшитади, аниқлаштиради. 3.2. Топшириқни ёзиб олади.

Уқув визуал материаллар

1-режа:

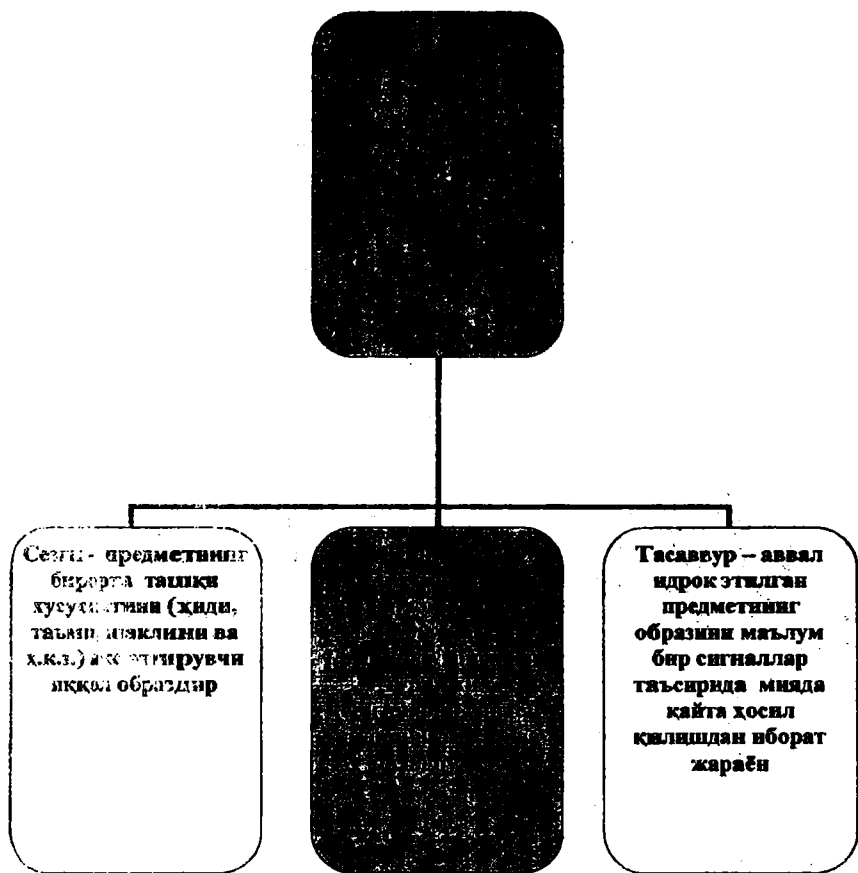

1-илова

Билиш - воқеликнинг, шу жумладан,
оғ ҳодисаларининг нисон мясда
субъ-ектив, идеал образлар шаклида
акс этгенидан иборат мураккаб жараён

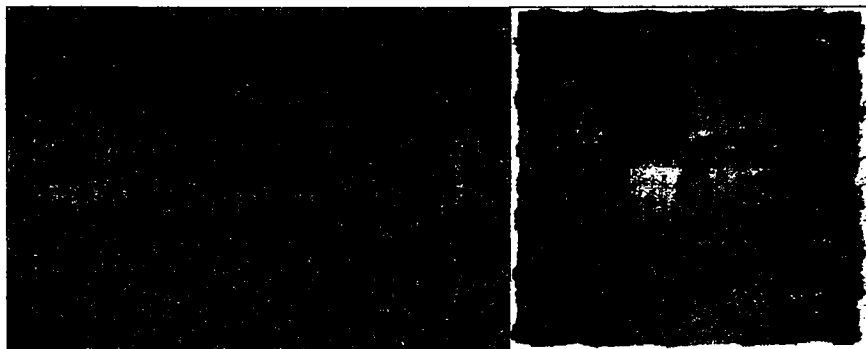

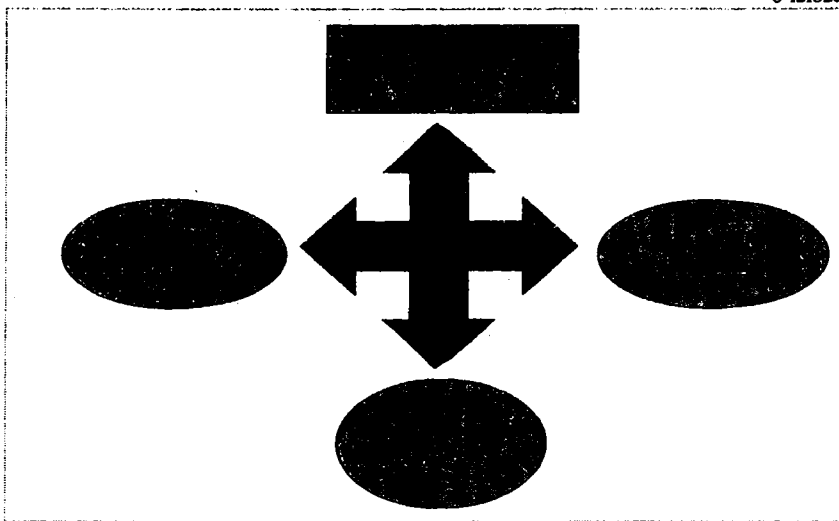
2-режа:

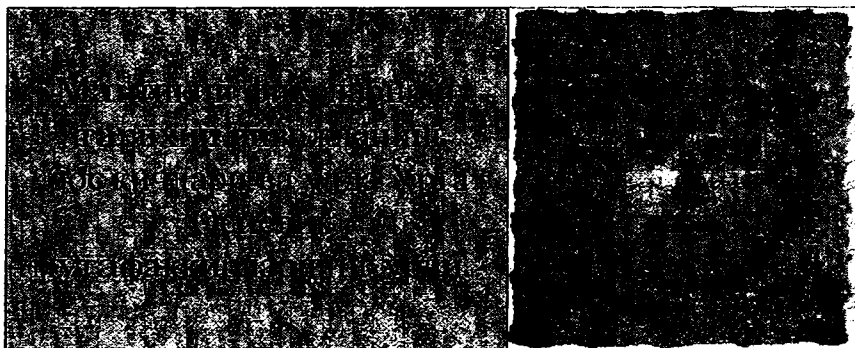
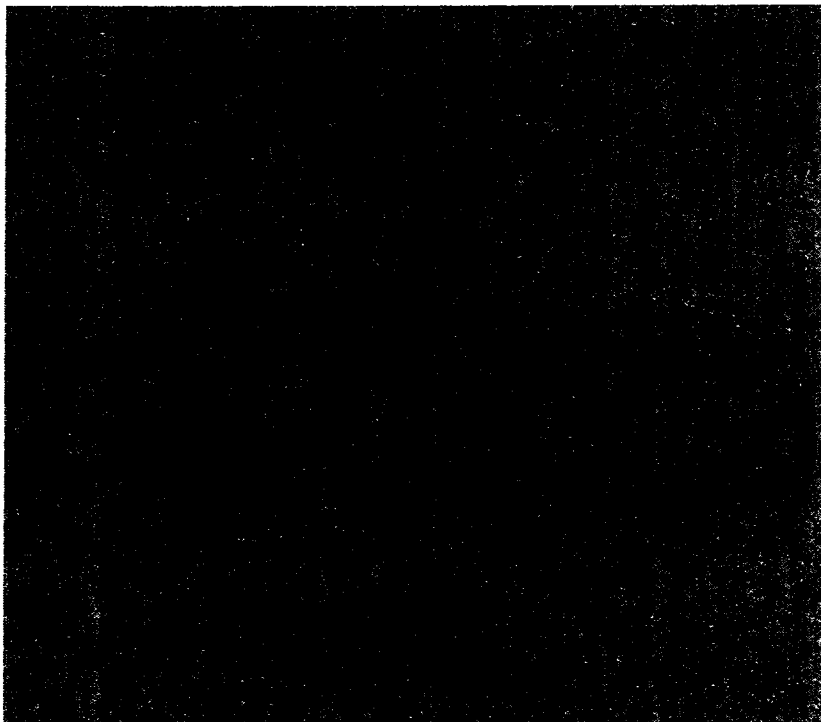

5-илова

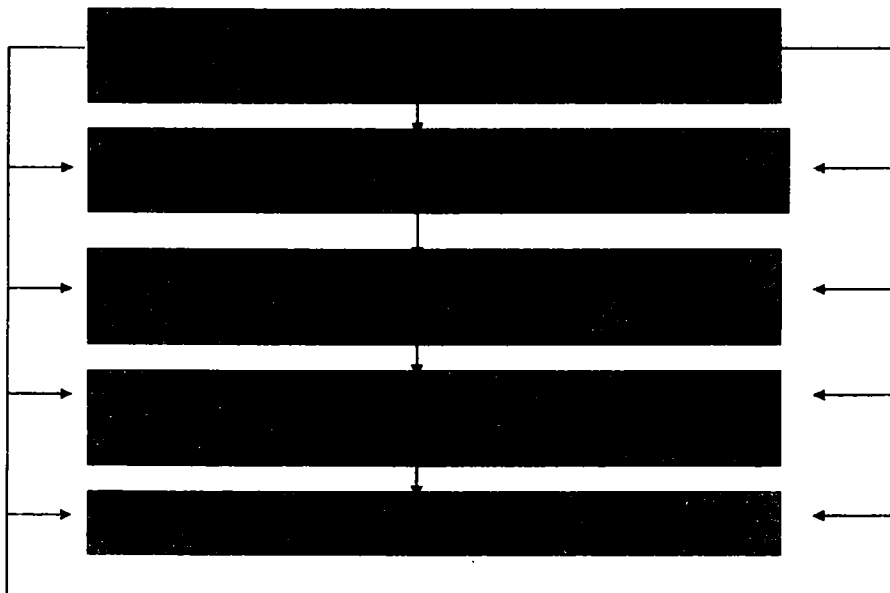

6-илова

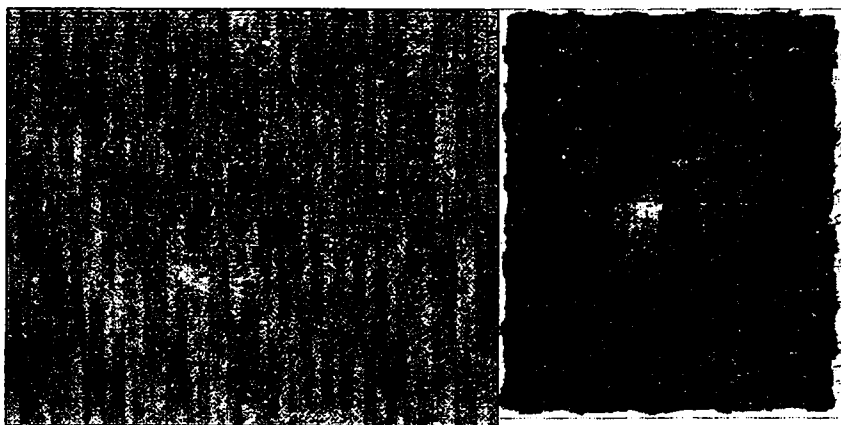

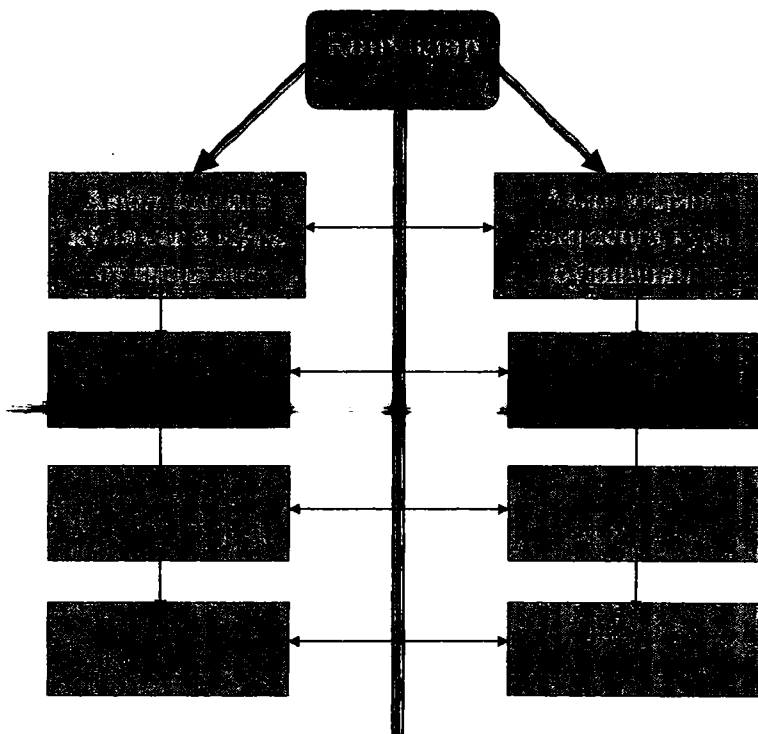
8-ялова

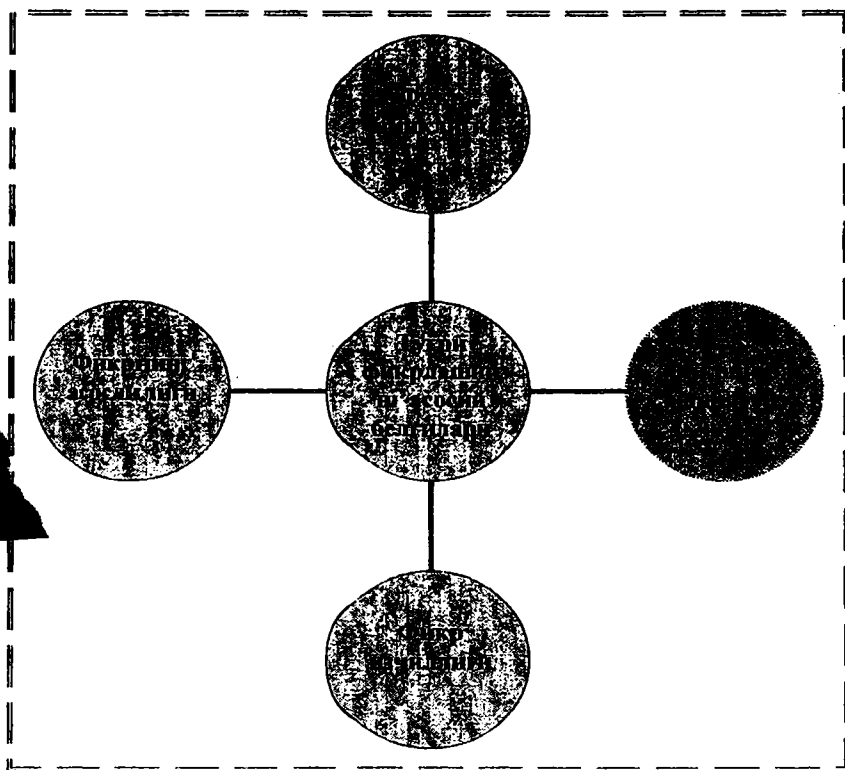
4-режа:

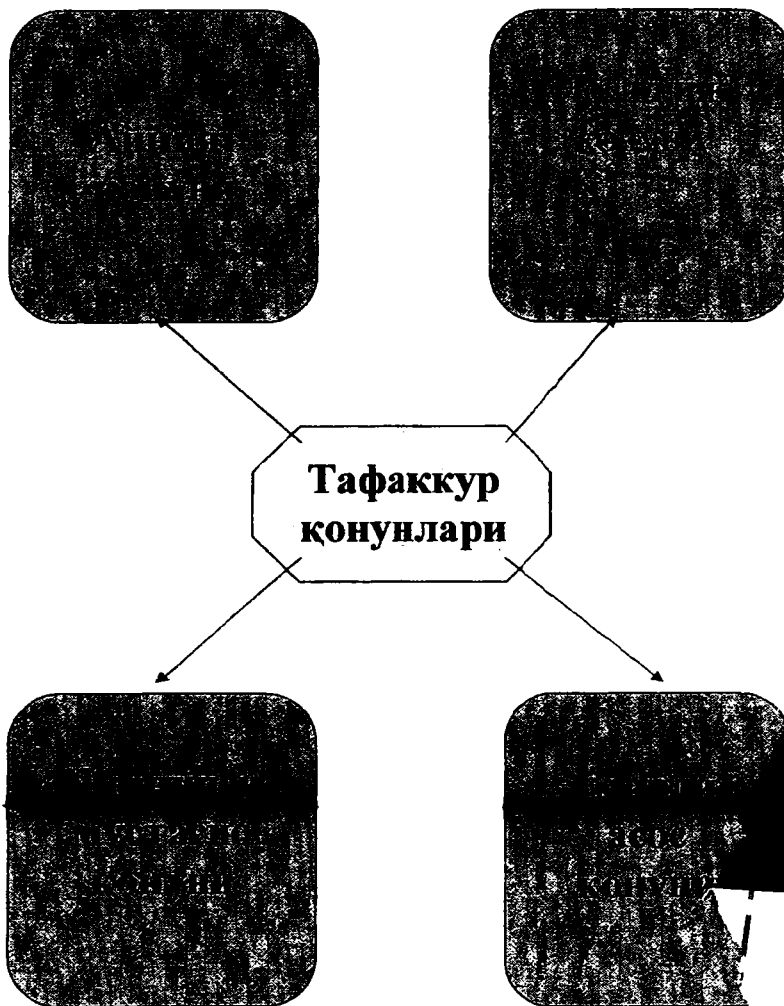

Фалсафада қонун тушунчаси нарса ва ҳодисаларнинг муҳим, зарурий, умумий, нисбий барқарор муносабатларини ифодалайди. формал нангтик илмида эса қонун тушунчаси фикрлаш элементлари ўртасидаги ички, муҳим, зарурий алоқадорликни ифодалайди.

Формал мантиқ қонунлари (ёки тафаккур қонунлари) дейилганда фикрлашга хос муҳим, зарурий боғланишлар тушунилади. Тафаккур қонунларига амал қилиш тўғри, тушунарли, аниқ, изчил, зиддиятсиз, асосланган фикр юритишга имкон беради.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

5 - мавзу бўйича хулоса

1. Мантиқ фани тафаккурнинг шакллари, қонуниятлари ва усуллари тўғрисида баҳс юритадиган фалсафий фанлардан бири бўлиб, катор ижтимоий-гуманитар ва аниқ фанлар билан ҳамбарчас боғлиқдир.
2. Мантиқ фани нафақат назарий Фан, балки у бевосита Амалий аҳамият ҳам касб этади. Мантикий фикрлаш малакасига эга бўлмай туриб, воқеа-ҳодисаларнинг туб моҳиятини англаш мумкин эмас.
3. Билиш - мураккаб, зиддиятли, турли хил даражаларда амалга ошадиган жараён бўлиб, доимий ривожланиш хусусиятига эга.
4. Тафаккур билишнинг юқори босқичи – рационал билиш босқичи бўлиб, унда предмет ва ҳодисаларнинг умумий, муҳим хусусиятлари аниқланади, улар ўртасидаги ички, зарурий алоқалар, яъни қонуний боғланишлар акс эттирилади.
5. тафаккур қонуниларни талабларига муҳокама жараёнида амал қилиш фикримизнинг аниқ ва изчил, зиддиятсиз ва асосли бўлишини, яъни объектив реалликка мослигини, ишонарли бўлишини таъминлайди
6. Иқтисодиёт назариясининг билиш, амалий, услубий ва ғоявий- тарбиявий вазифалари мавжуд. Айниқса, мамлакатимиз мустақилликка эришгандан сўнг, ўсиб келаётган ёш авлодни кенг дунёқарашли қилиб, мантикий таҳлил қила олиш, жаҳонда рўй бераётган жараёнлардан тўғри хулоса чиқара олиш малакаларини шакллантиришда, миллий ватанпарварлик руҳида тарбиялашда аҳамияти тобора ошиб бормоқда.

5-маъруза машғулотни бўйича билимларни мустақкамлаш учун вазифа
(«Ҳа - йўқ» техникаси).

1. Мантиқ фани фалсафий фанлар тизимига қирадими?
2. Билиш доимий ривожланиб боровчи, мураккаб жараёнми?
3. Инсон ҳошиш-истагига тааллуқли бўлмаган объектив қонулар мавжудми?
4. Мантикий фикрлаш малакасини шакллантирмасдан дунёдаги иарса -ҳодисалар моҳиятини реал англаш мумкинми?
5. Тафаккур қонуларни талабларига амал қилиш ижтимоий тараққиёт ривожига ёрдам берадими?
6. Мантиқ фани бошқи фанлар билан боғлиқликка эгами?
7. Мантиқ илмини ўрганиш баркамол ёшларни шакллантириш жараёнида аҳамиятга эгами?

Семинар машғулотининг ўқитиш технологияси (1-машғулот)

Вақти – 4 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Ўқув машғулотни шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича семинар машғулотли
Ўқув машғулотни режаси	<p style="text-align: center;"><i>1 – машғулот</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мантиқ фаннинг баҳс мавзуси ва вазифалари. 2. Оламни билиш мураккаб руҳий жараён сифатида. 3. Мантикий фикрларнинг тарихий ривожланиш босқичлари ва унда Урта Осиёлик мутафаккирларнинг урни.

Ўқув машғулотининг мақсади: Бу семинар машғулоти жараёнида саволлар ва муаммолар борасида суҳбат ўтказилади. Бу дарсда “аклий ҳужум” усулини ҳам қўллаши мумкин. Шунингдек, тест ва масалалар ечиши мумкин.	
Педагогик вазифалар: - мавзу бўйича билимларни тизимлаштириш, мустаҳкамлаш. - дарслик билан ишлаш қўникмаларини ҳосил қилиш; - иқтисодий ахборотларни таҳлил қилиш қўникмаларини ривожлантириш	Ўқув фаолиятининг натижалари: Талаба: - Мантиқ, тафаккур, Билиш, қонун тушунчалари таърифни ўрганадилар. - мантиқ илмининг асосий масалаларини тавсифлай оладилар; - мантиқ илмининг ривожланиш жараёнини, илмий қарашларнинг мазмунини биладилар; - мантиқ фанянинг предметиға таъриф бериб, вазифаларини ва аҳамиятини кўрсатиб бера оладилар; - мантикий қонун ва категорияларға таъриф бериб, мисоллар келтира оладилар; - билиш жараёнининг моҳияти ҳақида билим ва тасавурларға эга бўладилар; - нарс-ҳодисалар хусусида аниқ, зиддиятсиз ва асосли фикрлаш малакаларини ривожлантирадилар.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиц-сўров, «биргалликда ўрганимиз усули, “билиш”, “қонун” сўзларига кластер, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, проектор, флипчарт, маркер, доска.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шариоитлари	Компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳда дарс ўтишға мослаштирилган аудитория.

Семинар машғулотининг технологик картаси (1-машғулот)

Босқичлар вақти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-босқич. Кириш (10 мин)	1.1. Мавзунини мақсадини ва режадаги ўқув натижаларини эълон қилади, уларнинг аҳамиятини ва долзарблигини асослайди. Машғулот ҳамкорликда ишлаш технологиясини қўллаган ҳолда ўтишни маълум қилади. 1.2. Аклий ҳужум усулидан фойдаланган ҳолда аудиториянинг тайёргарлик даражасини аниқлайди. Мантиқ илми билан боғлиқ қандай терминларни биласиз? Уларнинг мазмунларини ҳам биласизми? Мазмунининг муҳокамаси гуруҳларда давом этишини эълон қилади.	1.1. Мавзунини ёзди ва саволларға жавоб беради.
2-босқич асосий (60 мин)	2.1. Талабаларни 3 гуруҳға бўлади, ҳар бириға вазифа беради (2-илова). Қутилаётган ўқув натижаларини эслатади. 2.2. Гуруҳда ишлаш қоидасини билан таништиради (1-илова). Баҳолаш мезонларини ҳам намойиш қилади. 2.3. Вазифани бажаришда ўқув материаллари (маъруза	2.1. Ўқув натижаларини тақдим қиладилар. 2.2. Саволлар беради.

	<p>матни, ўқув қўлавам)ларидан фойдаланиш мумкинлигини эслатади.</p> <p>Гуруҳларда иш бошлашни таклиф этади.</p> <p>2.4. Тайёргарликдан кейин такдимотни бошлангани эълон қилинади.</p> <p>2.5. Талабалар жавобини шарҳлайди, хулосаларга эътибор беради, аниқлик киритади.</p> <p>2.6. Талабаларга «Б.Б.Б усули» бўйича ифодаланган жадвални намойиш қилади ва устунларни тўлдиришни айтади.</p> <p>Тушунчаларга изоҳларни тўғрилайди ва саволларга жавоб қайтаради.</p> <p>Гуруҳлар фаолиятига умумий балл беради.</p>	<p>2.3. Жавобларни тўлдиреди.</p> <p>2.4. Жадвал устунларини тўлдиреди ва муҳокамада иштирок этади.</p>
3-босқич Яқиний (10 мин)	<p>3.1. Машгулотни яқунлайди, талабаларни баҳолайди ва фаол иштирокчиларни рағбатлантиради.</p> <p>3.2. Мустақил иш сифатида “Талабалар фикрлаш қобилиятини ривожлантиришда мантик илмининг ўрни” мавзусида “эссе” ёзишни топширади</p>	<p>3.1. Эшитадилар.</p> <p>Тўплаган балларини ёзиб оладилар.</p> <p>3.2 топшириқни ёзиб оладилар.</p>

Ўқув топшириқлар

1- ялова

<p>Гуруҳ билан ишлаш қоқдалари</p> <p>Гуруҳ аъзоларининг ҳар бири:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ўз шерикларининг фикрларини ҳурмат қилишлари лозим; - берилган топшириқлар бўйича фаол, ҳамкорликда ва масъулият билан ишлашлари лозим; - ўзларига ёрдам керак бўлганда сўрашлари мумкин; - ёрдам сўраганларга қўмақ беришлари лозим; - гуруҳни баҳолаш жараёнида иштирок этишлари лозим; - “Биз бир кемадамиз, бирга чўкамиз ёки бирга қутиламиз” ҳоидасини яхши билишлари лозим.

2-ялова

1. *Битта гап билан саволга жавобни шакллантиринг.*

Тафаккур, билиш, мантиқ илми, мантикий фикрлаш талаблари, мантикий илмлар тараққиёти тушунчалари қандай боғлиқликда намоён бўлади?

2. “Билиш жараёни босқичлари” бўйича *схема тuzинг.*

3. *Ушбу саволларга жавоб беринг:*

1. Билиш, ҳиссий билиш, ақлий билиш, мантиқ тушунчаларининг мазмунини?
2. Мантиқ илми билан шуғулланган алломалар ва уларнинг таълимотлари?
3. Мантиқ фанининг фан сифатида қарор топиши жараёни?

3-илова.

Баҳолаш мезонлари ва кўрсаткичлари (балл)

Гуруҳ	1	2	3 тошширик (хар бар савол 0,2 балл)			Баллар Йиғиндиси
	тошширик (1,0)	тошширик (1,4)	1-савол	2-савол	3-савол	
1						
2						
3						

4-илова.

Б.Б.Б. усули асосида билимларни синнаш учун тарқатма материаллар

№	Тушунча	Билмама “+”, Билмайман “-”	Билдим “+”, Била олмадим “-”
1	Билишнинг моҳияти		
2	Билишнинг босқичлари		
3	Ҳиссий билиш шакллари		
4	сезги		
5	идрок		
6	тасаввур		
7	Ақлий билиш шакллари		
8	тушунча		
9	ҳукм		
10	Хулоса чиқариш		
11	Мантиқ илми предмети		
12	Тўғри фикрлашнинг хусусиятлари		
13	Тафаккур тушунчаси		
14	Қадимги Шарқдаги мантиқий қарашлар		
15	Қадимги Юнонистондаги мантиқий илмлар		
16	Мантиқ илмининг аҳамияти		

Семинар машғулотининг ўқитиш технологияси (2-машғулот)

Вақти – 4 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Ўқув машғулотини шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича семинар машғулотини
Ўқув машғулотини режаси	<p>1. Мантиқ қонунлари - тўғри фикр юриштишнинг асосий тамойиллари сифатида.</p> <p>а) Айният қонуни</p> <p>б) Нозидлик қонуни</p> <p>с) Учинчиси мустасно қонуни</p> <p>д) Етарли асос қонуни</p> <p>2. Мантиқий усулларнинг моҳияти.</p>
Ўқув машғулотининг мақсади: Бу семинар машғулотини жараёнида саволлар ва муаммолар	

борасида суҳбат ўтказилади. Бу дарсда “ақлий ҳужум” усулини ҳам қўллаш мумкин. Шунингдек, тест ва масалалар ечиш мумкин.	
Педагогик вазифалар: - мавзу бўйича билимларни тизимлаштириш, муस्ताҳкамлаш. - дарслик билан ишлаш қўникмаларини ҳосил қилиш; - иқтисодий ахборотларни таҳлил қилиш қўникмаларини ривожлантириш	Ўқув фаолиятининг натижалари: Талаба: - Мантик, тафаккур, билиш, қонун тушунчалари таърифни ўргангандилар. - мантик ялмининг асосий масалаларини тавсифлай оладилар; - мантик ялмининг ривожланиш жараёнини, илмий қарашларнинг мазмунини биладилар; - мантик фанининг предметига таъриф бериб, вазифаларини ва аҳамиятини кўрсатиб бера оладилар; - манткий қонун ва категорияларга таъриф бериб, мисоллар келтира оладилар; - билиш жараёнининг моҳияти ҳақида билим ва тасавурларга эга бўладилар; - нарс-ҳодисалар ҳусусида аниқ, эндилятсиз ва асосли фикрлаш малакаларини ривожлантирадилар.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиц-сўров, «биргалликда ўрганамиз усули, “билиш”, “қонун” сўзларига кластер, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, проектор, флипчарт, маркер, доска.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шароитлари	Компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳда дарс ўтишга мослаштирилган аудитория.

Семинар машғулотининг технологик картаси (2-машғулот)

Босқичлар, вақти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-босқич. Кириш (10 мин)	1.1. Мавзунинг мақсади режадаги ўқув натижаларини эълон қилади, уларнинг аҳамияти ва долзарблигини асослайди. Машғулот ҳамкорликда ишлаш технологиясини қўлланган қолда ўтказишни маълум қилади. 1.2. Блиц-сўров ўтказди ва аудиториянинг тайёргарлик даражасини аниқлайди. 1) Қандай тафаккур қонунларини биласиз? Уларнинг моҳиятини биласизми? Мавзу мазмунининг муҳокамаси гуруҳларда давом этишини эълон қилади.	1.1. Мавзунинг ёзи ва саволларга жавоб беради.
2-босқич асосий (60 мин)	2.1. Талабаларни 3 гуруҳга бўлади, ҳар бирига вазифа беради. Ўқув натижаларини эслатади. 2.2. Вазифани бажаришда ўқув материаллари (маъруза матни, ўқув қўлланма) ларидан фойдаланиш мумкинлигини эслатади. Гуруҳларда иш бошлашни таклиф этади. 2.3. Тайёрланган тақдимотни намойиш этади.	2.1. Ўқув натижаларини такдим қиладилар. 2.2. Саволлар беради. 2.3. Жавобларни тўлдирди. 2.4. Жадвал

	<p>2.4. Талабалар жавобини шархлайди, хулосаларга эътибор беради, аниклик киритади.</p> <p>2.5. Инсерт усулида 3-иловадаги топширикни тайёрлашни таклиф этади.</p>	устунларини тўлдиради ва муҳокамада иштирок этади.
3-босқич Якуний (10 мин)	<p>3.1. Машгулотни якунлайди, талабаларни баҳолайди ва фаол иштирокчиларни рағбатлантиради.</p> <p>3.2. Мустақил иш сифатида «мантик конунларининг тўғри фикрлаш жараёнидаги аҳамияти» юзасидан реферат ёзишни топширади</p>	<p>3.1. Эшитадилар.</p> <p>3.2. Топширикни ёзиб оладилар.</p>

1-илова

<p>Гуруҳ билан ишлаш қовдалари</p> <p>Гуруҳ аъзоларининг ҳар бири</p> <ul style="list-style-type: none"> - ўз шерикларининг фикрларини хурмат қилишлари лозим; - берилган топшириқлар бўйича фаол, ҳамкорликда ва масъулият билан ишлашлари лозим; - ўзларига ёрдам керак бўлганда сўрашлари мумкин; - ёрдам сўраганларга қўмақ беришлари лозим; - гуруҳни баҳолаш жараёнида иштирок этишлари лозим; - “Биз бир кемадамиз, бирга чуқамиз ёки бирга қутиламиз” қондасини яхши билишлари лозим.

2-илова

Гуруҳлар учун топшириқлар р.

1- гуруҳ.

Конун, диалек конунлар, формал мантик конунлари, энг умумий конунлар, хусусий конунлар, мантикий усул тушунчаларининг мазмунини ёритинг.

“Конун” сўзига кластер тузинг.

2- гуруҳ.

Фикрлаш жараёнида қандай мантикий усуллардан фойдаланилади?

“мантикий усуллар” тушунчасига кластер тузинг.

3- гуруҳ.

Формал мантик конунлари қайсылар ва уларни мисоллар билан изоҳланг.

“тафаккур шакллари ва конунлари” тушунчасига кластер тузинг.

3-илова.

“Инсерт усули”

Инсерт - самарали ўқиш ва фикрлаш учун белгилашнинг интерфаол тизими ҳисобланиб, мустақил ўқиб-ўрганишда ёрдам беради. Бунда маъруза мавзулари, китоб ва бошқа материаллар олдиндан талабага ва вазифа қилиб берилади. Уни ўқиб чиқиб, «V; +; -; ?» белгилари орқали ўз фикрини ифодалайди.

Матнни белгилаш тизими

(v) - мен билган нарсани тасдиқлайди.

(+) – янги маълумот.

(-) – мен билган нарсага зид.

(?) – мени ўйлантирди. Бу борада менга қўшимча маълумот зарур.

Инсерт жадвали

Тушунчалар	V	+	-	?
конун				
Табият конуналари				
Жамият конуналари				
тафаккур конуналари				
Айният				
Зиддик				
Қарама қаршилик				
Анализ				
Синтез				
Таққослаш				
Умумлаштириш				
Мавхумлаштириш				

4-илова.

6 - Мавзу:	Тафаккурнинг асосий шакллари. Тушунча ва ҳукм -тафаккур шакллари сифатида
-------------------	--

Маъруза машғулотини олиб бориш технологияси

<i>Вақти: 2 соат</i>	<i>Талабалар сони:</i>
Ўқув машғулотининг шакли	Ахборот, визуал маъруза
Маъруза машғулотининг режаси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тушунчаларнинг моҳияти ва турлари. 2. Тушунчалар ўртасидаги муносабатлар. 3. Тушунчалар устида мантикий амаллар. 4. Ҳукм – мантикий билиш шакли сифатида. Унинг тузилиши 5. Содда ва мураккаб ҳукм. Уларнинг асосий турлари. 6. Ҳукмлар орасидаги муносабатлар
<i>Машғулотнинг мақсади: тафаккур шакллари, тушунча, ҳукм ва уларнинг моҳияти ва турлари ҳақида илмий билимларни ҳосил қилиш орқали мантикий фикрлаш малакасини ривожлантиришдан иборат.</i>	
Педагогик вазифалар:	Ўқув фаолияти натижалари:
Ўқитувчи: – Тафаккур шакли тушунчасини моҳиятини изохлаш; – Тафаккур шаклларининг билиш жараёнидаги аҳамиятини мисоллар ёрдамида тушунтириш;	Талабалар: - тафаккур шакллари тушунчасини мазмун-моҳиятини изоқлайди; - тушунча, ҳукм ва ҳулоса чиқаришларга илмий таъриф Бера олади; - тушунчанинг моҳияти, турлари ва билиш жараёнидаги ўрнини изоқлаш малакасига

<ul style="list-style-type: none"> - Тушунчанинг моҳияти, турлари ва оламдаги нарсә-ҳодисаларни ўрганишдаги ўрнини ёритиш; - Ҳуққнинг моҳияти, тузилиши ва турларини ҳамда фикрлаш жараёнидаги аҳамиятини изоҳлаш; - Мантикий фикрлаш қобилиятини ривожлантиришда тафаккур шакллари биллишнинг заруриятини ёритиш; 	<ul style="list-style-type: none"> - эга бўлади; - ҳуққнинг моҳияти, турлари ва биллиш жараёнидаги ўрнини изоҳлаш малакасига эга бўлади; - тафаккур шакллари ўрганишнинг тўғри муҳокама юрита олишни ривожлантиришни мисоллар ёрдамида изоҳлай олишади.
<i>Ўқитиш услуби ва техникаси</i>	Маъруза, муаммоли ҳолатларни ечиш, синквейн, УТВ/КТ, блиц-сўров, график органиайзер: кластер, концептуал жадвал.
<i>Ўқитиш воситалари</i>	Проектор, таркатма материал, график органиайзерлар, доска, бўр
<i>Ўқитиш шакллари</i>	Индивидуал, фронтал, умумжамоа ва жуфтликда ишлаш
<i>Ўқитиш шарт-шароити</i>	Техник воситалар: Проектор ва компьютер билан таъминланган аудитория
<i>Мониторинг ва баҳолаш</i>	Оғзаки назорат, савол-жавоб, ўз-ўзини назорат қилиш, таркатма тест тизими асосида баҳолаш

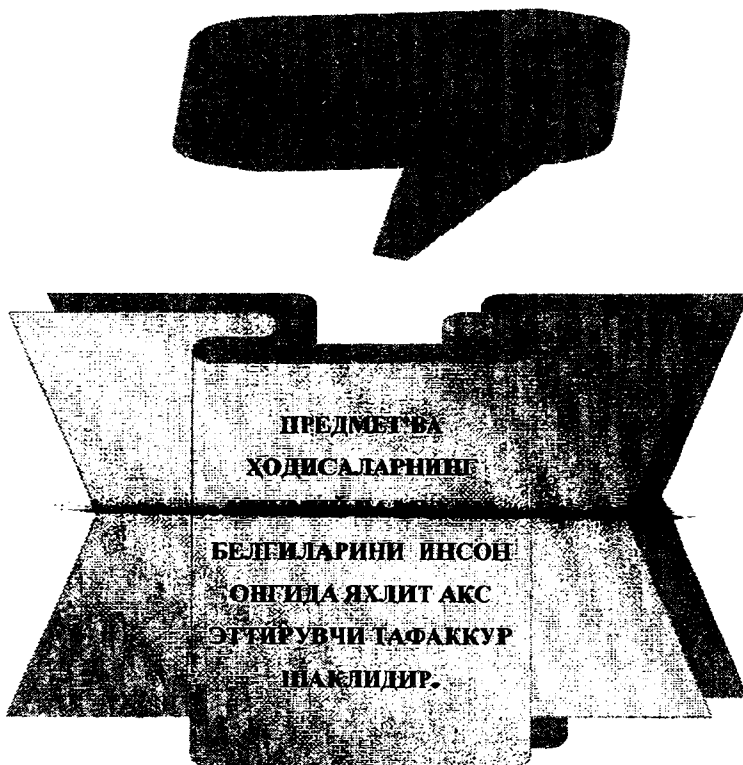
Маъруза машғулотининг технологик картаси

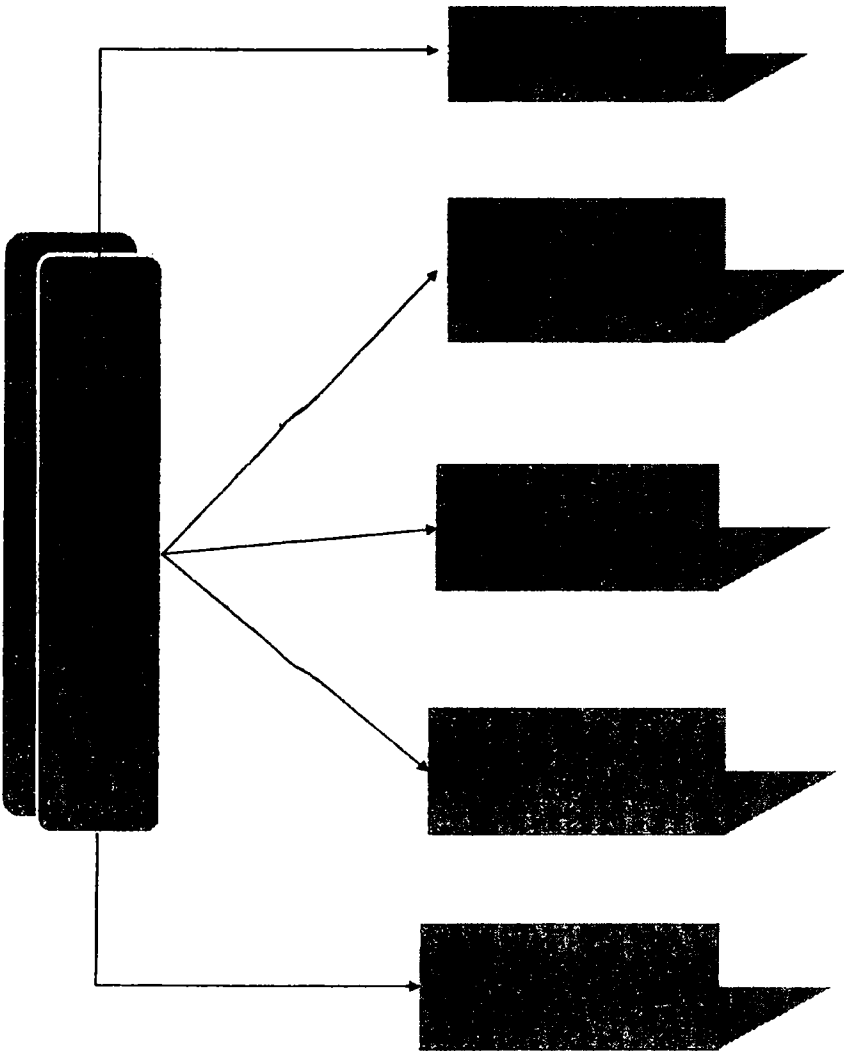
Босқичлар вақти	Фаолиятнинг мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-босқич. Тайёргарлик к босқичи (5 минут)	1.1. Маъруза, мақсад ва режалантирилган ўқув натижаларини эълон қилади. 1.2. Режа ва муаммоли ҳолатларни инфодаловчи саволларни экранга чиқаради.	1.1. Эпиграфлар, ёзиб оладилар. 1.2. Ўзтибор берадилар.
2-босқич. кириш (10 минут)	2.1. Асосий категория ва тушунчаларни ва маъруза охирида ечиладиган масалаларни намойиш қилади. 2.2. Ўқув фаолиятини баҳолаш мезонлари маълум қилади.	2.1. Аниқлик киритадилар. Саволлар беради.
3-босқич. асосий босқич. (55 минут)	3.1. Қуйидаги саволни ўртага ташлайди: Айтингчи, ақлий биллиш жараёни хиссий биллишдан қайси хусусиятлари билан фарқ қилади? Ана шу савол бўйича билимларни мустаҳкамлаш учун "Синквейн" усулидан фойдаланган ҳолда (10-иллова) ҳар бир фарқли хусусиятга изоҳ беради. Тафаккур шакллари акс эттирувчи чизмани намойиш қилади. 3.2. Тафаккур шакллари тушунчасининг моҳияти билан таништиради, тафаккур тушунчасига таъриф беради -тушунча, ҳуққ, ҳулоса чиқариш тушунчаларига таъриф беради. 3.3. Тушунчанинг мазмуни ва ҳажми, унинг мазмун ва ҳажмига қўра турларига, тушунчалар ўртасидаги муносабатлар ва мантикий амалларни мисоллар асосида	3.1. фарқли хусусиятларни санайди. изоҳларни ёзиб оладилар. 3.2. Ўзиб оладилар, муҳокама қиладилар. Гуруҳлаш мезонини Тушунтира дилар. Ёзидалар.

	<p>ёртиб беради, тушунтиради.</p> <p>3.4. Ҳукмнинг тузилиши, сифати ва миқдори, содда ва мураккаб ҳукмларнинг моҳиятини мисоллар асосида тушунтириб беради</p>	
<p>4-босқич. Яқуний (10 мин.)</p>	<p>4.1. Мавзуга худоса ясайди. Уқув жараёнида фаолиштирок этган талабаларни рағбатлантиради.</p> <p>4.2. Мустақил ишлаш ва назарий билимларни мустаҳкамлаш учун саволларни беради: тафаккур, тафаккур шакллари, тушунча, таққосланадиган тушунчалар, ҳукм, мураккаб ҳукм тушунчаларига “Синквейн” усули ёрдамида таъриф беришни топширади.</p>	<p>4.1. Эшитгади.</p> <p>Аниқлаштиради.</p> <p>4.2. топшириқни ёзиб олади.</p>

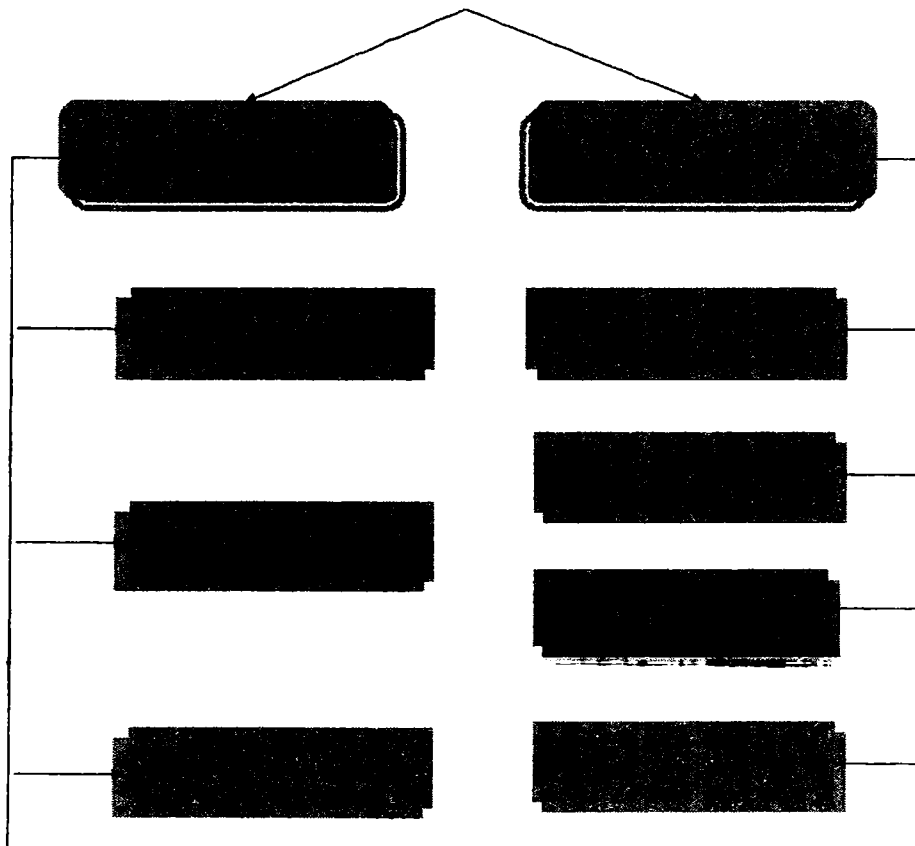
Визуал материаллар.

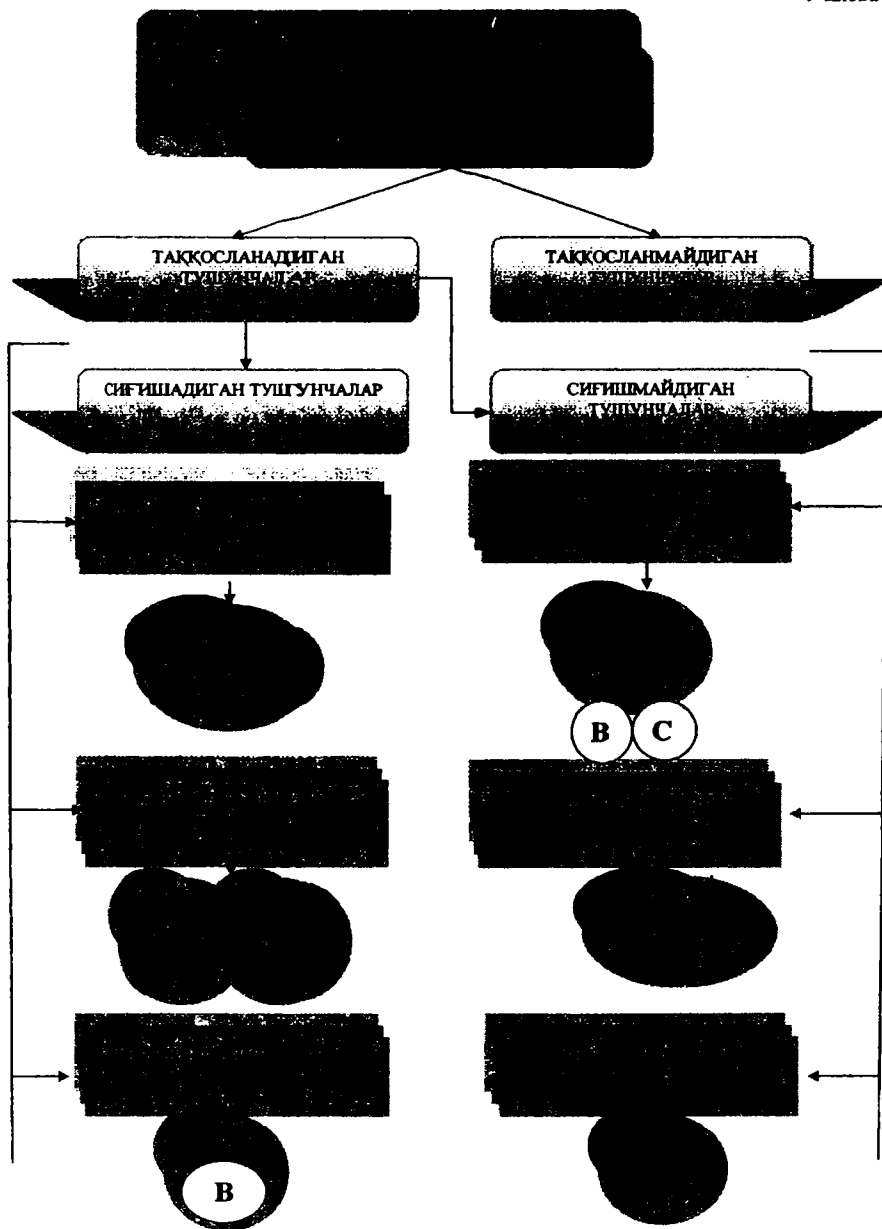
1-илова

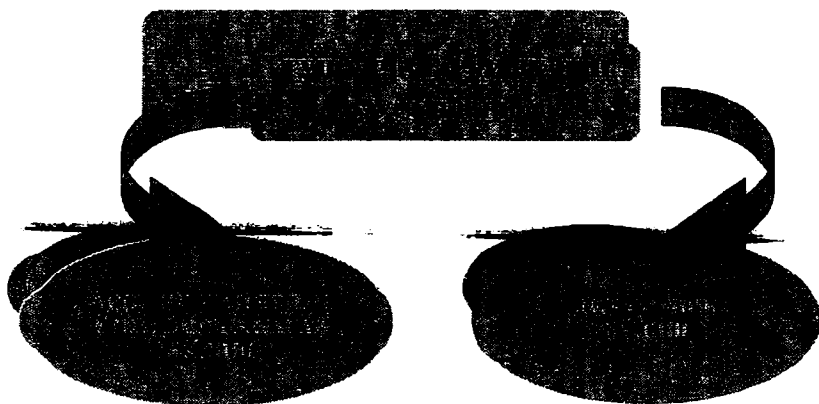
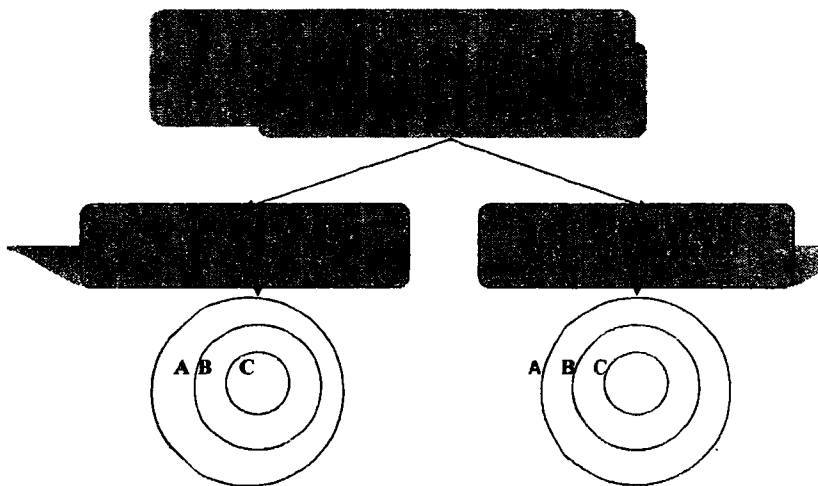

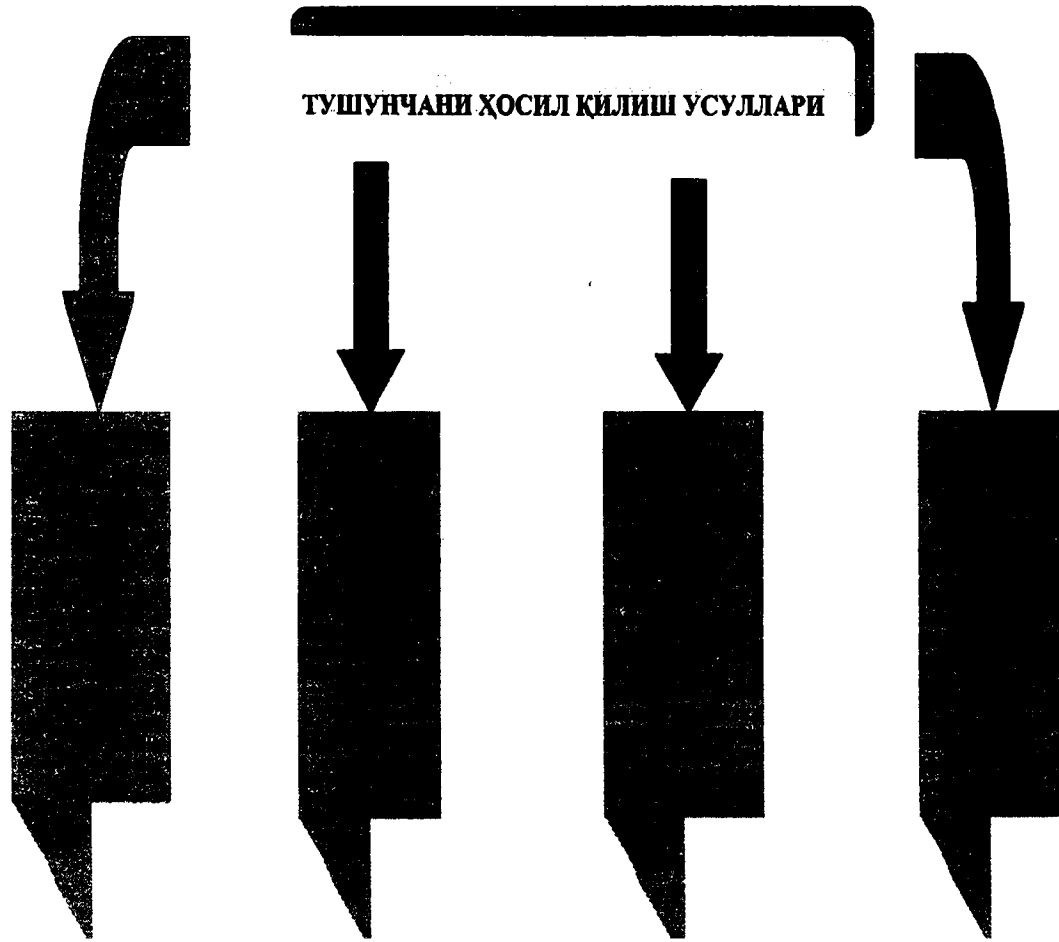

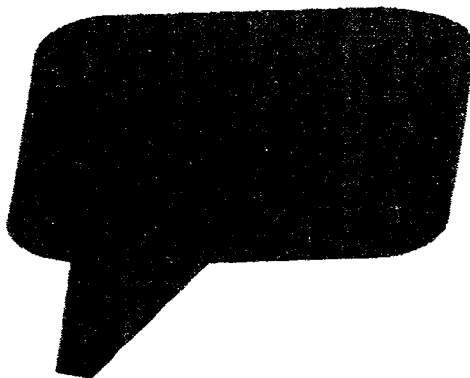
ТУШУНЧА ТУРЛАРИ

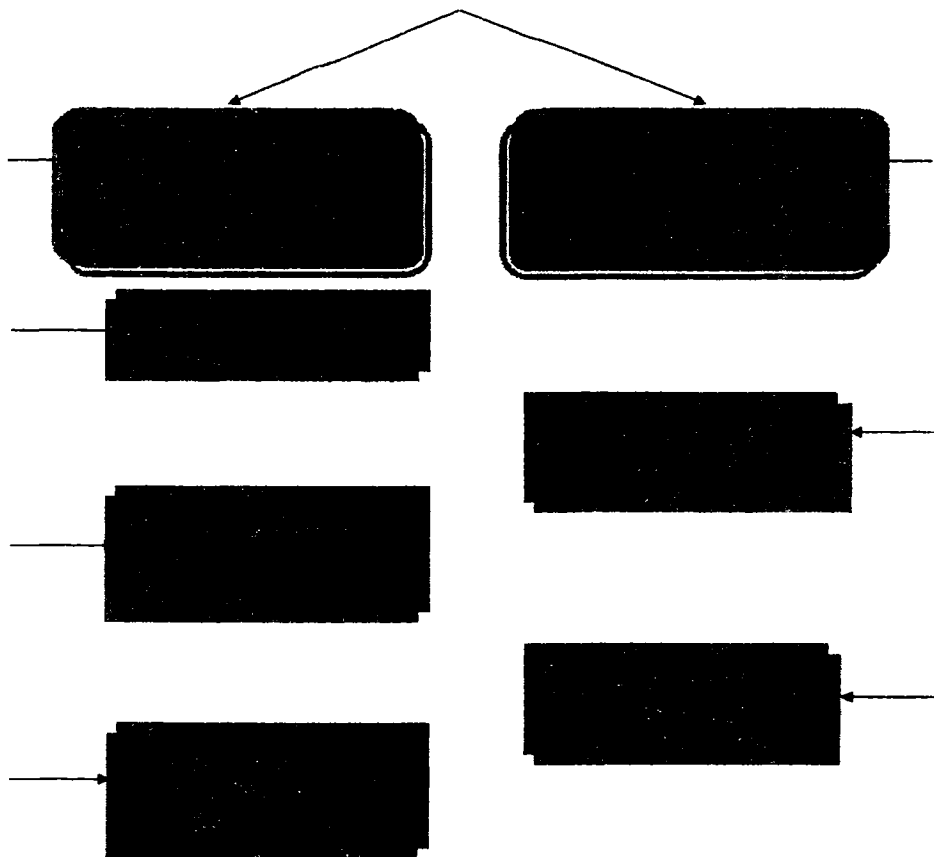

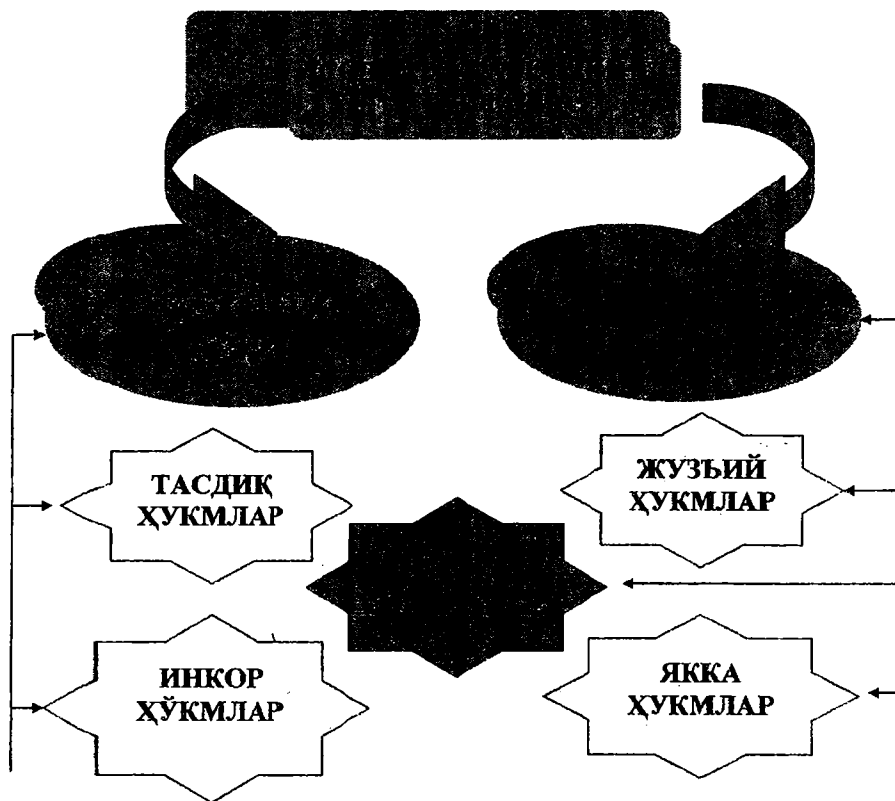

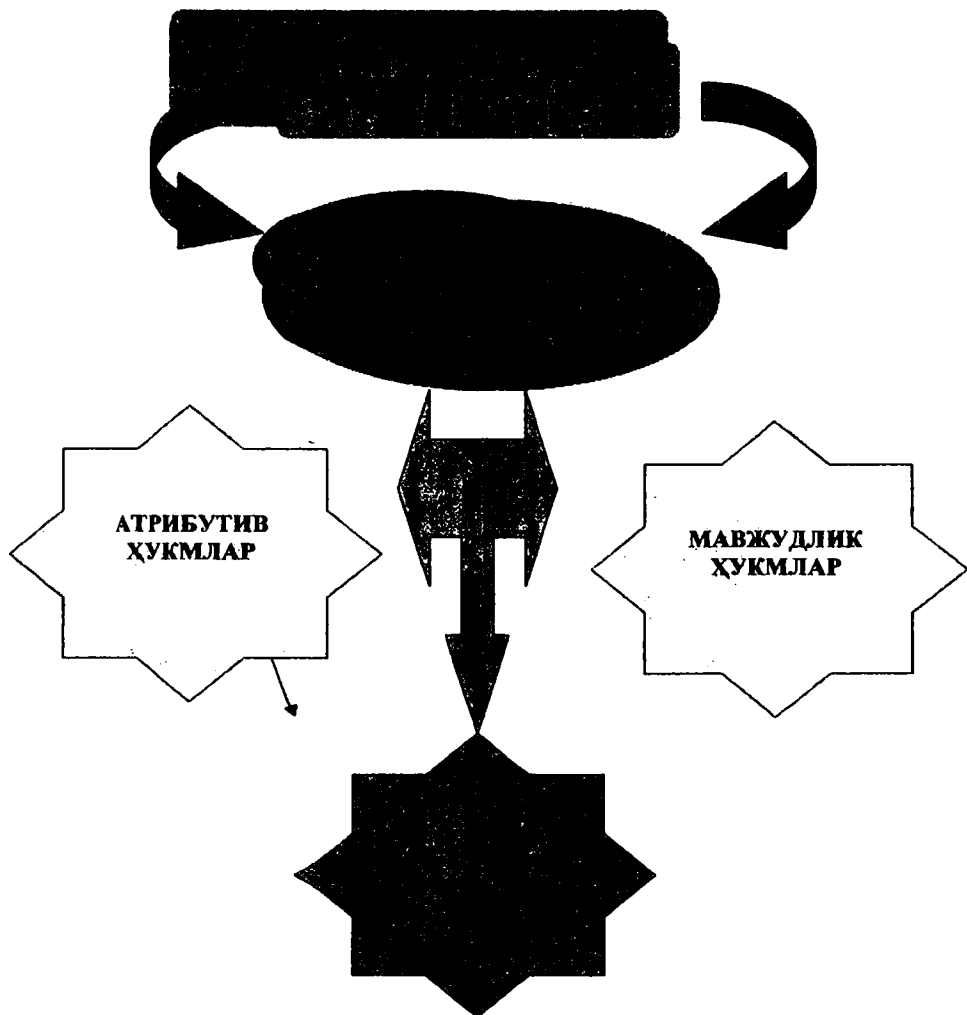
Създайте си собствена
лекция по темата
„Съвременни изобретения“
и я представяте на
класната си група.

ХУКМ ТУРЛАРИ

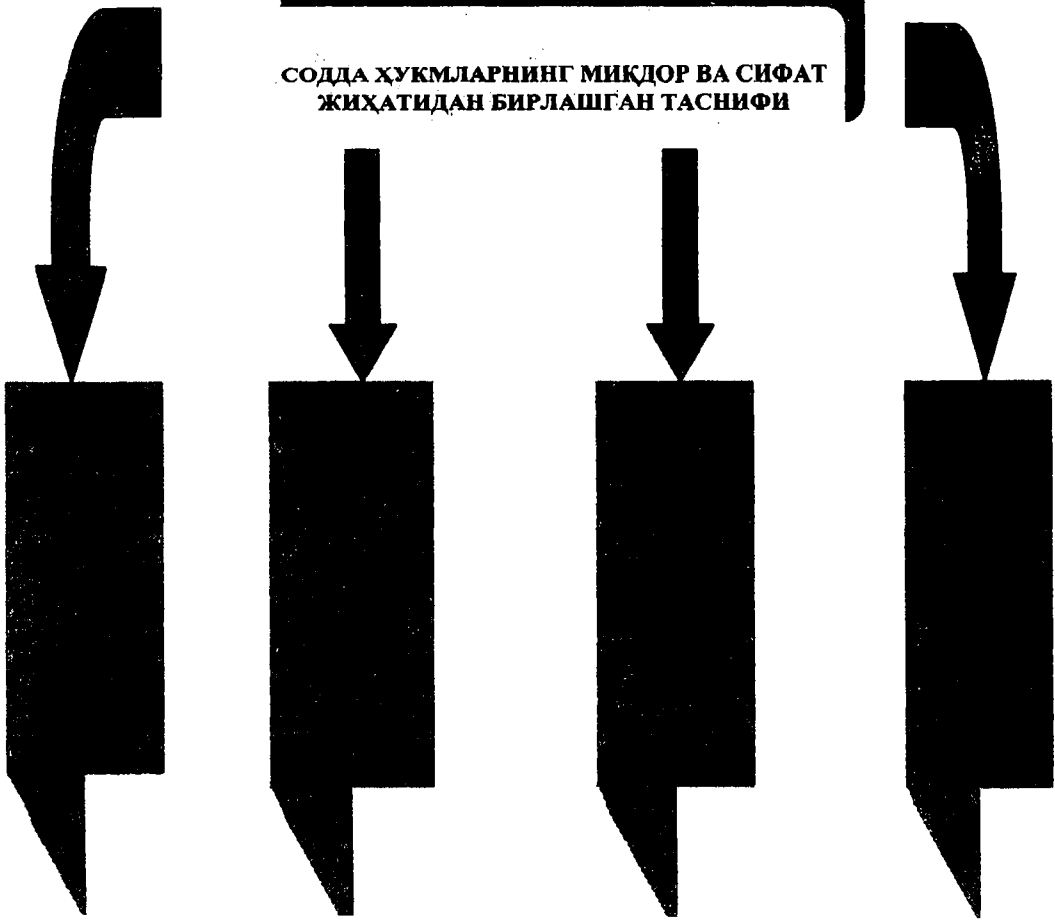

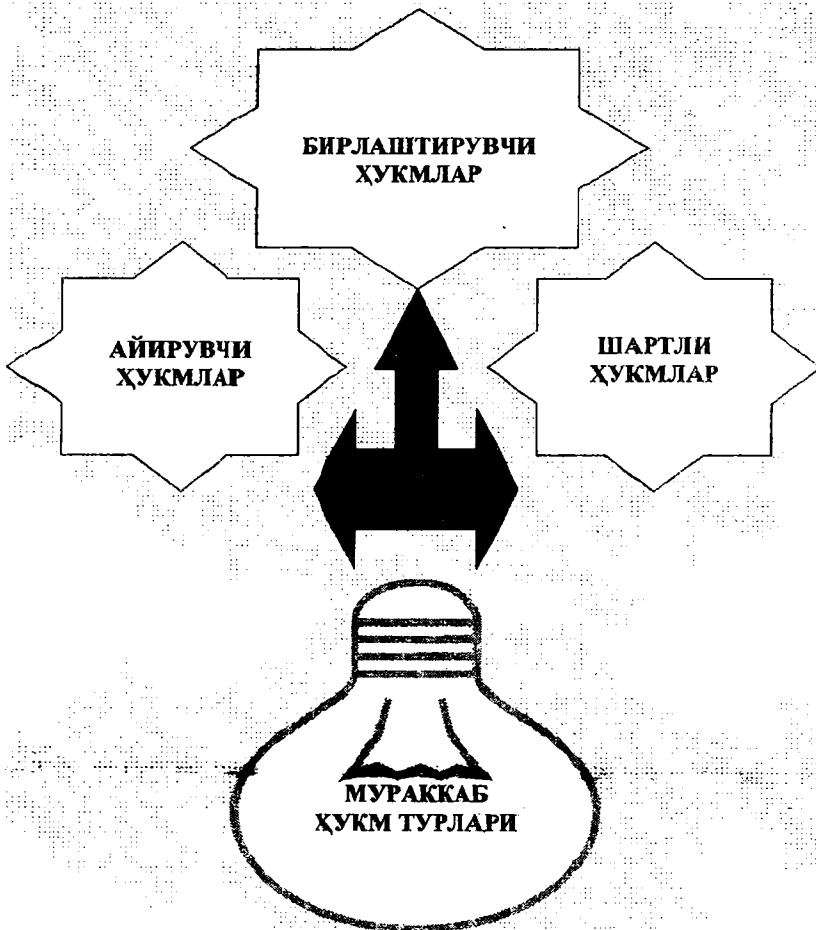

**СОДА ҲУКМЛАРДА
ТЕРМИНЛАР ҲАЖМИ**

ҲУКМ ТУРЛАРИ	БЕЛ ГИ СИ	ҲУКМ ФОРМУЛАС И	ТЕРМИ НЛАР ҲАЖМИ		ТЕРМИ НЛАР МУНОСА БАТИ
			S	P	
УМУМИЙ ТАСДИҚ ҲУКМ	A	ҲАММА S-P	+	±	$S \geq P$
УМУМИЙ ИНКОР ҲУКМ	E	ҲЕЧ БИР S-P ЭМАС	+	+	$S = P$
ЖУЗЪИЙ ТАСДИҚ ҲУКМ	I	БАЪЗИ S-P	-	±	$S < P$
ЖУЗЪИЙ ИНКОР ҲУКМ	O	БАЪЗИ S-P ЭМАС	-	+	$S < P$

**СОДДА ХУКМЛАРНИНГ МИҚДОР ВА СИФАТ
ЖИХАТИДАН БИРЛАШГАН ТАСНИФИ**

“Синквейн” (5 қатор) техникаси

Мақсад – категорияга характеристика бериш

Синквейн схемаси:

1–қатор – тушунча;

2–қатор – тушунчани тавсифловчи 2 сифат;

3–қатор – ушбу тушунча вазибалари тўғрисидаги 3 та феъл;

4–қатор – ушбу тушунча моҳияти тўғрисидаги 4 сўздан иборат сўз бирикмаси;

5–қатор – ушбу тушунча синоним.

Семинар машғулотининг ўқитиш технологияси (1-машғулот)

Вақти – 2 соат	Талабалар сонги: 25-30 нафар
Ўқув машғулотини шакли	Мунозарали семинар
Ўқув машғулотини режаси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тушунча-мантисий тафаккур шакли сифатида. 2. Тушунчаларни турларга. 3. Тушунчалар уртасидаги муносабатлар. 4. Тушунчалар уртасида мантикий амаллар.
<i>Ўқув машғулотининг мақсади: Тафаккур шаклидан бири – тушунчанинг мазмун – моҳияти тўғрисида билимларни мустахкамлаш ва ривожлантириш</i>	
<p>Педагогик вазибалар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - мавзу бўйича билимларни тизимлаштириш, мустахкамлаш. - дарслик билан ишлаш кўникмаларини ҳосил қилиш; - муаммоли масаларни таҳлил қилиш кўникмаларини ривожлантириш 	<p>Ўқув фаолиятининг натижалари:</p> <ul style="list-style-type: none"> - мавзудаги асосий қондалар, тушунчанинг моҳиятини, мазмуни мазмуни ва ҳажмига кўра турларини изоҳлай олади; - тушунчалар уртасидаги муносабатларни гуруҳлай олади, тизимлаштиради, ўзаро фарқлай олади; - тушунчалар устида мантикий амалларни бажара олиш кўникмасига эга бўлади.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Мунозарали семинар, суҳбат, ақлий ҳужум.
Ўқитиш воситалари	Жамоада ва гуруҳларда ишлаш
Ўқитиш шакли	Майруза матълари, проектор, маркер, скоч, А32 Ф қоғоз, Конспектлар
Ўқитиш шароитлари	Гуруҳларда ишлашга мўлжалланган аудитория

Семинар машгулотининг технологик картаси (1-машгулот)

Боскичлар, вақти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-боскич. Кириш (10 мин)	<p>1.1. Мавзунинг мақсади, режадаги ўқув натижаларининг эълон қилади, уларнинг аҳамиятини ва долзарблигини асослайди.</p> <p>1.2. Семинар мунозара тарзида ўтишини эълон қилади.</p> <p>1.3. Билимларни фаоллаштириш мақсадида “Сиз мангик фанида қандай янги атамалар билан танишдингиз?” саволи билан мурожаат қилади.</p> <p>1.4. Мунозара қондаларини эслатади.</p>	1.1. Мавзунинг ёзди ва саволларга жавоб беради.
2-боскич асосий (60 мин)	<p>2.1. Талабаларнинг мунозара саволлари билан таништиради</p> <ul style="list-style-type: none"> - тафаккур шаклларига нималар киради? - тушунча ҳиссий билиш шакллари ва ҳукмдан қайси жиҳатлари билан фарқ қилади? - тушунчанинг мазмуни ва ҳажми нима? - тушунчалар ўртасида қандай муносабатлар амал қилади? - ҳукм нима ва унинг таркибини кўрсата оласизми? - ҳукмлар миқдорига кўра қандай турларга бўлинади? - ҳукмларнинг бирлашган классификациясини мисоллар асосида изоҳлай оласизми? <p>2.2. Талабалар мунозарасини ташкил этади. Ҳар бир жавобнинг мазмунига ва мангиклигига эътибор беради. Саволлар беришни таклиф этади. Турли нуқтаи назарлар тингланади ва умумлаштиради. Ҳар бир савол муҳокамаси умумий ҳулоса билан тугайди.</p> <p>2.3. Талабаларнинг қўшимча саволларига жавоб беради.</p>	<p>2.1. Эшитадилар ва жавобларни тайёрлайдилар.</p> <p>2.2. Талабалар саволларга ўз нуқтаи назарларини билдирадilar, қўшимчалар қиладилар ва саволлар берадилар.</p>
3-боскич Яқуний (10 мин)	<p>3.1. Семинар машгулотини яқунлайди, саволлар бўйича ҳулосалар чиқаради, мунозара шиғирокчиларини баҳолайди.</p> <p>3.2. Муваққил иш учун вазифа беради. (Мавзу бўйича масалалар)</p>	Эшитадилар. Ҳулосаларни ёзиб оладилар. Топшириқни оладилар.

1-илова

<p>Мунозара қатнашчиларига эслатма</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мунозара муносабатлар йиғиндиси эмас, балки муаммо ечими услубиятидан иборат. 2. Кўп гапирмасдан, бошқаларнинг сўзлашига имкон бер. 3. Мақсадга эришиш йўлида ҳиссиётларини жиловлаб, батафсил ўйлаган ҳолда сўзла. 4. Рақибларнинг вазиятини ўрганиб, уларга ҳурмат билан мурожаат қил. 5. Рақибларнинг томонидан айтилган фикрларга танқидий ва мулоҳазали ёндаш. 6. Мунозара предмети бўйича четга чиқмаган ҳолда тўғри ёндашиб гапир.

Муаммоли сешварнинг бошқарув дастлаҳлари

Бошловчи барча вазибаларни ўзига олади – мунозара бошқарувларини бошқариш, жавобларнинг асослигини ва тўғрилигини тасдиқлаш, қўлланган термин ва тушунчаларни аниқлаш, муносабатларни тўғри қўллаш ва бошқалар. Тақдимотларнинг тақсимотини тўғри бошқариш.

Тақризчи – томонларнинг маърузаларини йўналишлар бўйича белгилаш ва тўлиқ характерда баҳолаш: долзарблиги, илмий жиҳати, мантиқийлиги ва масалаларнинг аниқ қўйилганлиги, хулосаларнинг аниқ кўрсатилиши.

Рақиб – қабул қилинган тадқиқот ўртасида рақобатчилик жараёнини шакллантиради. У фақатгина маърузачининг асосий ҳолатини танқид қилиш эмас, шу билан биргаликда, унинг айтган фикрларидан заиф ёки хато томонларини топиш ҳамда ўзининг ҳал қилувчи фикрларини тақлиф қилиши ҳам мумкин.

Эксперт – барча мунозараларнинг, жумладан, мунозара қатнашчилари томондан айтилган фикрларнинг, қилинган хулосаларнинг, тақлиф ва гипотезаларнинг маҳсулдорлигини баҳолайди.

Мунозара регламентини ўтказиш тартиби

1. Бошловчи маъруза мавзуси ва маърузачиларнинг тақдимотларин эълон қилади.
2. Маъруза 5 минут давом этади.
3. Тақризчи – 2 минут.
4. Рақиб – маъруза мавзуси бўйича фикрларини 1-3 минут тақдим этади.
5. Жамоавий муҳокама – 5-10 минут.

2-ялова

Баҳолаш кўрсаткичлари ва мезонлари

Баҳолаш кўрсаткичлари ва мезонлари (балларда)	Мунозара иштирокчилари			
	Маърузачилар (Ф.И.Ш.)			
	1	2	3	4
Маърузанинг мазмун (2,5):				
- мавзуга мос келиши (1,5);				
- мантиқийлик, аниқлик (0,5);				
- хулосаларни қисқалиги (0,5);				
Информацион технологиялардан фойдаланганлиги (кўрсатмалитик) – (0,9).				
Регламент (0,6)	Тақризчилар (Ф.И.Ш.)			
Жами (4,0)				
- Маърузанинг тавсифи (3,0)				
- маърузанинг кучли томонлари аниқлаш (1,2)				
- маърузанинг заиф томонлари аниқлаш (1,2)				
Регламент (0,6)	Оппонентлар, иштирокчилар (Ф.И.Ш.)			
Жами (3,0)				
Саволлар:				
- ҳар бири учун (0,3)				
Қўшимча				
- ҳар бири учун (0,3)				
- моҳияти бўйича (0,3)				
Жами (3,0)				

Муҳокама ва хулосаларни шакллантириш учун саволлар

1. «Тушунча» ва «хукм» тушунчаларининг фалсафий моҳияти нимада? Уларнинг ўзаро боғлиқлиги қандай?
2. Тушунчанинг олами билишдаги аҳамияти қандай?
3. Тушунчанинг мазмуни ва ҳажми ўртасидаги тескари нисбат қонунини изоҳлаб бering.
4. Умумий ва жамловчи тушунчалар қайси жиҳатларига кўра фарқланади?
5. Сигишадиган тушунчалар ўртасида қандай муносабатлар мавжуд?
6. Тушунчани бўлиш нима ва қандай усулларда амалга оширилади?
7. Хукмнинг сифати ва миқдори деганда нима тушунилади?
8. Хукмларни сифат ва миқдор жиҳатидан бирлашган классификацияси нима, уларнинг турларини курсатинг, мисол келтиринг?
9. Мавжудлик хукми нима ва унга мисол келтиринг?
10. Мантикий квадрат нима ва мантикий квадратдаги хукмлар ўртасидаги муносабат турларини курсатинг?
11. Предикат характерига кўра хукми турларини курсатинг ва уларга мисол келтиринг?
12. Хукм ва гап, улар ўртасидаги фарқни курсатинг?

Ақлий ҳужум ва масалани ечиш босқичлари

1. Мустақил фикрланг ҳаёлингизга келган барча ғоя, фикрларни қозоғга ёзинг.
2. Барча ғоя ва фикрларни ёзинг, агар улар тақрорланаётган бўлса, махсус белги қўйинг.
3. Ғояларни баҳоланг.
4. Энг мақбул ғоя гуруҳ ғояси сифатида шакллантиради.
5. Барча ёзилган ғоялар гуруҳ муаммосини ечиш учун гуруҳлаштириш мумкин.
6. Гуруҳнинг умумий жавоби шакллантирилади.

Семинар машғулотининг ўқитиш технологияси (2-машғулот)

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Ўқув машғулотини шакли	Мустақил ишлаш кўникмаларини ҳосил қилиш бўйича муаммоли семинар.
Ўқув машғулотини режаси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Хукм - тафаккур шакли сифатида 2. Соғда хукми, унинг тузилиши ва турлари. 3. Мураккаб хукми, унинг тузилиши ва турлари. 4. Хукмларда терминларнинг бўлиниши.
Ўқув машғулотининг мақсади: Тафаккур шаклларида бири – ҳукмнинг мазмуни – моҳияти тўғрисида билимларни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш	
Педагогик вазифалар: - мавзу бўйича билимларни тизимлаштириш, мустаҳкамлаш. - дарслик билан ишлаш	Ўқув фаолиятининг натижалари: - хукмнинг моҳияти – мазмуни ҳақида илмий билимларни эгаллайди, - унинг мазмуни ва ҳажмига кўра турларини изоҳлай олади; - хукмлар ўртасидаги муносабатларни гуруҳлай олади, тизимлаштиради, ўзаро фарқлай олади; - хукмлар устида мантикий амалларни бажара олиш кўникмасига эга бўлади.

кўникмаларни ҳосил қилиш; - муаммоли масаларни таҳлил қилиш кўникмаларни ривожлантириш	
Ўқитиш услуби ва техникаси	Муаммоли усул, блиц-сўров.
Ўқитиш воситалари	Фронталь, жамоада ва гуруҳларда ишлаш
Ўқитиш шакли	Маъруза матни, проектор, флипчарт, маркер, конспектлар
Ўқитиш шароитлари	Гуруҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория

Семинар машғулотининг технология картаси (2-машғулот)

Босқичлар, вақти	Фаолият мазмуни	
	ўқитувчи	талаба
1-босқич. Кириш (10 мин)	1.1. Мавзу, режа ва мақсад, семинар машғулотининг режаси маълум қилинади.	Эпитадилар ва мавзунинг ёздилар
2-босқич асосий (60 мин)	2.1. Муаммоли масалаларни ўқиб беради муаммони шакллантиради ва муаммоли дарс қондасини эслатиб ўтади (1-илова). 2.2. Билимларни фаоллаштириш мақсадида асосий тушунчалар борасида блиц сўров ўтказилади (2-илова). 2.2. Талабаларни гуруҳларга бўлади ва гуруҳлар эътиборига вазифани ҳавола қилади. Уйга вазифа сифатида берилган муаммоли саволларнинг жавобларини гуруҳларда ўзаро муҳокама қилади ва тақдиротга тайёрлайди. 2.3. Гуруҳ сардорлари муҳокамани, ўз презентацияларини тақдиротларини намойиш қилишига таклиф этади. 2.4. Ноаниқ жиҳатларни ниқлаштиради, саволларга жавоб беради. Бажарилган ишларни, гуруҳлар фаолиятини баҳолайди. Ўзлаштириш даражасини аниқлаш учун назорат саволлари беради.	2.1. Эпитадилар, эслайдилар. Саволларга жавоб беради. 2.2: Гуруҳларда ишлайдилар тақдиротга тайёрланадилар. 2.3. Рақиб гуруҳга саволлар беради. Мунозарада иштирок этади. Эпитадилар, ёзиб олади. 2.4. Саволларга жавоб беради.
3-босқич Якуний (10 мин)	3.1. Мавзунинг яқунлайди, умумий ҳулоса чиқаради, иштирокчиларни баҳолайди, рағбатлантиради. 3.2. Мустақил иш учун топшириқ: “содда ва мураккаб ҳужжатларнинг турларига 3 тадан мисол ёзиш ҳамда уларнинг таркибини таҳлил қилиш..	Эпитади, аниқлаштиради ва топшириқни ёзиб олади.

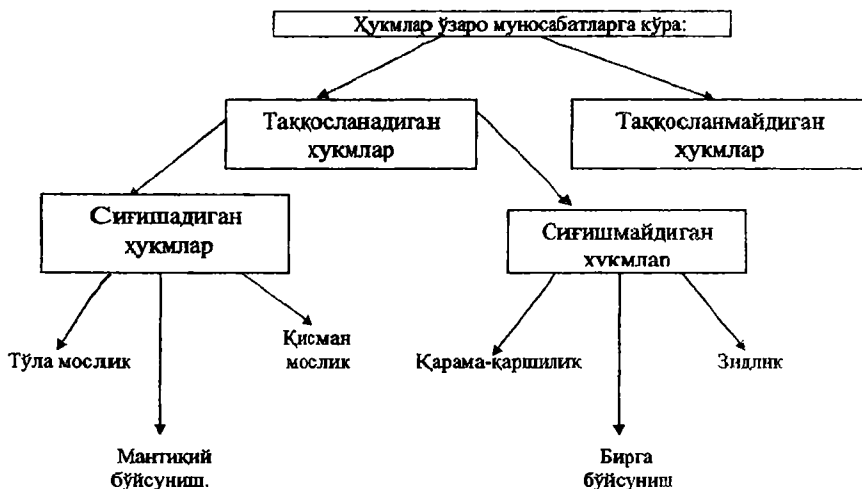
Ўқув материаллар

Хукмлар ўргасидаги муносабатлар

Оламдаги нарса ва hodисалар орасидаги муносабатлар инсон тафаккурида фикрлар орасидаги муносабатларни келтириб чиқаради.

Хукмлар орасидаги муносабатларни қуйидаги лантикий схемада акс эттириш мумкин.

Схема: хукмлар орасидаги муносабатлар.

Ўжашш терминлар (S - P) га эга, ҳажм ва мазмун жиҳатидан ўзаро фаркланадиган хукмлар таққосланадиган хукмлар деб юритилади. Таққосланадиган мушоҳадалар икки туркумга бўлинади: Булар: а) сигишадиган. б) сигишмайдиган.

Сигишадиган хукмлар орасида уч хил муносабат мавжуд: айният (тўла мослик), қисман мослик, лантикий бўйсуниш.

Бирга бўйсуниш қўшимча ҳажм ва мазмунга кўра ўзаро тўла мослиги — айният муносабати, деб юритилади. Одатда бундай хукмларда айни бир фикр тасдиқ ва инкор шаклларида ифодаланади.

Масалан: Бу — очик мулоқот (А).

Бу очик мулоқот бўлмаслиги мумкин эмас (Б).

Ёки Аҳмедов тўғри сўзлади. (А)

Аҳмедов хато сўзламади. (Б)

Берилган мисолларда «а» ва «в» орасида тўла мослик мавжуд. Тўла мос (айният) лик муносабатидаги хукмлар эквивалент хукмлар, деб юритилади.

б) **Қисман мослик муносабати.** Сифат жиҳатидан ўзаро фаркланадиган жузъий (тасдиқ) J ва жузъий инкор (О) хукмлар орасидаги муносабат қисман мослик муносабати, деб юритилади.

Масалан: Айрим ўсимликлар захарли. (А)

Айрим ўсимликлар захарсиз. (Б)

Бўйсуниш муносабати. Умумий (тасдиқ, ва инкор) хукмлар билан жузъий (тасдиқ, ва инкор) хукмлар орасидаги муносабат бўйсуниш муносабати дейилади. Бунда умумий

(А ва Е) ҳукмининг чинлигидан жузъий (I ва O) ҳукмининг чинлиги келиб чиқади. Масалан: Барча ҳуқуқий муносабатлар ҳуқуқ нормалари орқали тартибга солинади. (А)

Баъзи ҳуқуқий муносабатлар ҳуқуқ нормалари орқали тартибга солинади. (В)

Берилган мисолдаги А нинг чинлигидан В нинг чинлиги келиб чиқади.

Ўзаро бир-бирини инкор этувчи ҳукмлар сиғишмайдиган ҳукмлар деб юритилади. Сиғишмайдиган ҳукмлар, орасида: а) қарама-қаршилик; б) зидлик муносабатлари бўлиши мумкин.

а) **Қарама-қаршилик муносабатлари.** Қарама-қаршилик муносабатидаги ҳукмлар ўзаро бир-бирини инкор қилади; улардан бирининг чинлиги иккинчисининг ҳаттолигини келтириб чиқаради. Масалан; Барча офицерлар ҳарбий хизматни ўтаган. А) Бирон бир офицер ҳарбий хизматни ўтамаган. (В)

Бу мисолда А нинг чинлигидан В нинг ёлгонлиги (хаттолиги) келиб чиқади.

Қарама-қаршилик муносабатидаги ҳукмлар бир вақтнинг ўзида чин бўлиши мумкин эмас. Лекин бир вақтнинг ўзида ҳато (ёлгон) бўлиши мумкин. Масалан; Қишда барча қушлар иссиқ ўлкаларга учиб кетадилар. (А). Қишда биронта қуш иссиқ мамлакатларга учиб кетмайди (В). Берилган ҳар икки ҳукм: А ҳам, В ҳам ҳато, учинчи (С) ҳукм чин бўлади: Қишда баъзи қушлар иссиқ ўлкаларга учиб кетадилар.

б) **Зидлик муносабати.** Бунда ҳукмлар ўзаро бир-бирини тамомилан инкор қилади.~ А нинг чинлиги В нинг ҳаттолигини келтириб чиқаради. Учинчи фикр (С)нинг бўлиши мумкин эмас. Масалан: Барча шифокорлар олий тиббий маълумотга эга. (А). Ҳеч бир шифокор олий тиббий маълумотга эга эмас. (В).

Ҳукмлар орасидаги муносабатни мантиқий квадрат шаклида ифодалаш мумкин:

3-ялова

Мунозара қатнашчиларига эслатма

1. Мунозара муносабатлар йиғиндиси эмас, балки муаммо счими услубиятидан иборат.
2. Кўп гапирмасдан, бошқаларнинг сўзлашига имкон бер.
3. Мақсадга эришиш йўлида хиссиётларини жиловлаб, батафсил ўйлаган ҳолда сўзла.
4. Рақиблиринг вазиятини ўрганиб, уларга ҳурмат билан муносабат қил.
5. Рақиблиринг томонидан айтилган фикрларга танқидий ва мулоҳазали ёндаш.
6. Мунозара предмети бўйича четга чиқмаган ҳолда тўғри ёндашиб гапир.

Мунозара регламентини ўтказиш тартиби

1. Бошловчи маъруза мавзуси ва маърузачиларнинг тақдимотларини эълон қилади.
2. Маъруза 5 минут давом этади.
3. Такризи – 2 минут.
4. Рақиб – маъруза мавзуси бўйича фикрларини 1-3 минут тақдим этади.
5. Жамоавий муҳокама – 5-10 минут.

4-ялова.

Блиц-сўров учун саволлар

1. Ҳукм нима ва уни таркибини курсатинг?
2. Ҳукмларнинг сифати жиҳатдан турларини курсатинг.
3. Ҳукмларни сифат ва миқдор жиҳатидан бирлашган классификацияси нима?
4. Мавжудлик ҳукм нима ва унга мисол келтиринг?
5. Мураккаб ҳукм нима ва уни асосий турларини курсатинг?
6. Шартли ҳукм нима ва уни асосий шакллари курсатинг?
7. Ҳукмларда терминлар ҳажмини булиндириши нима?
8. Ҳукмларнинг миқдори нима?
9. Умумий тасдиқ ҳукми нима?
10. Жузъий инкор ҳукми нима?
11. Умумий инкор ҳукми нима?
12. Жузъий тасдиқ ҳукми нима?

Муаммоли семинарга саволлар

1-савол.

1. Манткий квадрат нима ва манткий квадратдаги ҳукмлар уртасидаги муносабат турларини курсатинг?

2-савол.

1. Ҳукми ва гап ўртасидаги фарқни курсатинг?

3-савол.

1. Умумий инкор ҳукмларда терминлар ҳажми қандай бўлади. Мисол билан тушунтирин

4-савол.

1. Ҳукмнинг сифати унинг қайси таркибий қисмига боғлиқ?

7 - Маъзу:	Тафаккурнинг асосий шакллари. Хулоса чиқариш - тафаккур шакли сифатида
------------	---

Маъруза машғулотини олиб бориш технологияси

Вақти: 2 соат	Талабалар сони 50 – 60 нафар:
Ўқув машғулотининг шакли	Ахборот, визуал маъруза
Маъруза машғулотининг режаси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Хулоса чиқаришнинг моҳияти. Хулосанинг тузилиши 2. Хулоса чиқариш турлари. Дедуктив хулоса чиқариш. 3. Индуктив хулоса чиқариш. 4. Аналогия бўйича хулоса чиқариш. 5. Аргументлаш (далиллаш) назариясининг манткий асослари.
<i>Машиғулотнинг мақсади: хулоса чиқаришнинг моҳияти ва турлари, исботлаш усуллари ҳақида илмий билимларни ҳосил қилиш орқали манткий фикрлаш малакасини ривожлантиришдан иборат.</i>	
Педагогик вазифалар:	Ўқув фаолияти натижалари:
Ўқитувчи: <ul style="list-style-type: none"> - Хулоса чиқариш тушунчасини моҳиятини изоҳлаш; - Хулоса чиқаришнинг билиш жараёнидаги аҳамиятини тушунтириш; - Хулоса чиқаришнинг структураси ва турлари ёритиш; - Тўғри хулоса чиқара олишнинг фикрлаш жараёнидаги аҳамиятини изоҳлаш; Манткий фикрлаш қобилиятини ривожлантиришда тафаккур шаклларини билишнинг заруриятини ёритиш;	Талабалар: <ul style="list-style-type: none"> - хулоса чиқариш тушунчасининг мазмуни моҳиятини изоҳлайди; - воқеа – ҳодисалардан тўғри хулоса чиқариш олиш, таҳлил қила олиш малакасини шакллантириб боради; - хулоса чиқаришнинг моҳияти, турлари билиш жараёнидаги ўрнини изоҳла малакасига эга бўлади; - тафаккур шакллари ўрганишнинг тўғри муҳокама юрита олиш ривожлантиришини мисоллар ёрдамида изоҳлай олишади.
<i>Ўқитиш услуби ва техникаси</i>	Ахборот- маъруза, инсерт, ҳамкорликда ўқити техникаси, саниквейн.
<i>Ўқитиш воситалари</i>	Маъруза матни, проектор, график органайзерлар ЎТВ/КТ
<i>Ўқитиш шакллари</i>	Фронтал, гуруҳларда ишлаш
<i>Ўқитиш шарт-шароити</i>	Техник воситалар: Проектор ва компьютер биле

<i>Мониторинг ва баҳолаш</i>	таъминланган аудитория Оғзаки назорат, савол-жавоб, ўз-ўзини назорат қилиш, тарқатма тест тизими асосида баҳолаш
------------------------------	---

Маъруза машгулотининг технологик картаси

Босқичлар вақти	Фаолиятнинг мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
Тайёрларлик босқичи (5 минут)	Аввалги дарснинг сўнгида маъруза матни талабаларга берилади. «Инсерт» техникасини қўллаган ҳолда ўқиб чиқиш тайинланади. Гуруҳларда ўқитиш учун ҳар бир гуруҳ вазифаси ишлаб чиқилади.	Вазифани оладилар ва бажарадилар
1-босқич. кириш (10 минут)	1.1. Мавзу мақсад ва режадаги ўқув натижаларини ва уни ўтказиш режасини маълум қилади. Машгулотнинг ўзаро алоқа усулида ўқитишни эълон қилади. 1.2. Талабаларга берилган вазифани эслатади. Мазкур мавзудан қандай янги маълумот олганилиқларини сўрайди. 1.3. Қандай саволлар туғилганлигини билиш учун уларни доскага ёзиб чиқади.	1.1. Эшитадилар, ёзиб оладилар. 1.2. Саволларни ўртага ташлайдилар.
2-босқич. Асосий босқич. (55 минут)	2.1. Бошланганини эълон қилади (1,2-илова). 2.2. Мавзу саволларининг жамоа бўлиб муҳокамаси ва тақдиротини эълон қилади. 1) ўзи консултант-арбитр вазифасини ўтайди; 2) қўшимча саволлар беради. 3) ҳар бир савол муҳокамасининг сўнгида ўзаро баҳолашни ташкил этиб, якуний ҳулоса қилади ва талабалар эътиборини масаланинг муҳим томонларига қаратади. 2.3. Талабалар билимини текшириш мақсадида мавзу саволларига жавоб беришни таклиф қилади. Тезкор савол-жавоб ёки тест ўтказади	2.1. Гуруҳлар вазифаларини оладилар ва муҳокама қиладилар. Кичик гуруҳларда ишлашни бошлайдилар. 2.2. Гуруҳда жавобларни тайёрлайди. Қўргазмали материал тайёрлайди. 2.3. Гуруҳ етакчилари ёки аъзолари ўзларининг саволлари бўйича ахборот берадилар. Қўргазмали материалдан фойдаланадилар ва қўшимча саволларга жавоб берадилар. 2.4. Бошқа гуруҳ жавобларини баҳолайди, саволлар беради.
3-босқич. Якуний (10 мин.)	3.1. Ўқув фаолиятига якун ясайди. Ўзаро ўқитиш натижаларини эълон қилади. Фаол иштирокчиларни белгиледи ва олинган билимларининг келажакдаги аҳамиятини таъкидлайди. 3.2. Мустақил иш учун вазифа беради: мавзу бўйича кластер тайёрлаш.	Вазифани ёзиб оладилар.

Регламент.

1. Муаммони ечиш ва презентация вақоғини ёзиш учун гуруҳда ишлашга - 20 мин.
2. Муаммо ечимини презентация қилиш – 8 мин. гача.
3. Жамоа бўлиб муҳокама қилиш, хулосаларни шакллантириш - 10 мин. гача.
4. Ҳазаро баҳолаш – 1 мин.

2 – илова.

Баҳолаш кўрсаткичлари ва мезонлари

Ҳар бир гуруҳ ботқа гуруҳлар тақдимотни баҳолайди, мезонлар бўйича балларни жамлайди.

Баҳолаш кўрсаткичлари ва мезонлари	Максимум Балл	1 гуруҳ	2 гуруҳ	3 гуруҳ	3 гуруҳ
Ечимлар:	1,2				
- муаммони ва қўйи муаммони тўғри шакллантириш;	0,4				
- ечимни муаммо ва қўйи муаммо шаклига мос келиши;	0,4				
- мантисийлик, аниқлик, хулосаларни қисқалтириш.	0,4				
Тақдимот:	1,4				
- жавобларни аниқлиги ва тушунарлилиги;	1,0				
- ҳар бир гуруҳ иштирокчисининг фаоллиги (саволлар, қўшимчалар)	0,4				
Регламент	0,4				
Умумий баллар йиғиндиси	3,0				

3-илова.

1-эксперт варағи.

1. Хулоса чиқаришнинг моҳияти, тузилиши, шакллари ва аҳамиятини айтнинг.
(Т-схема, кластер, инсерт техникасидан фойдаланган ҳолда)

2-эксперт варағи.

2. Силлоғизмни изоҳланг ва унинг турларини кўрсатиб беринг.
(Т-схема, кластер, инсерт техникасидан фойдаланган ҳолда)

3-эксперт варағи.

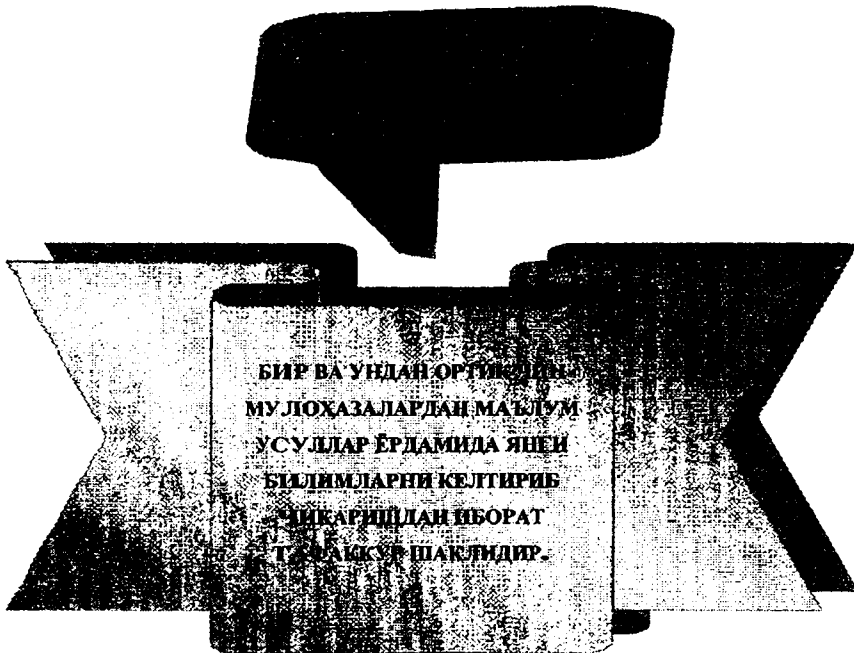
3. Бевосита хулоса чиқаришнинг моҳияти ва турларини мисоллар ёрдамида изоҳланг?
(Т-схема, кластер, инсерт техникасидан фойдаланган ҳолда)

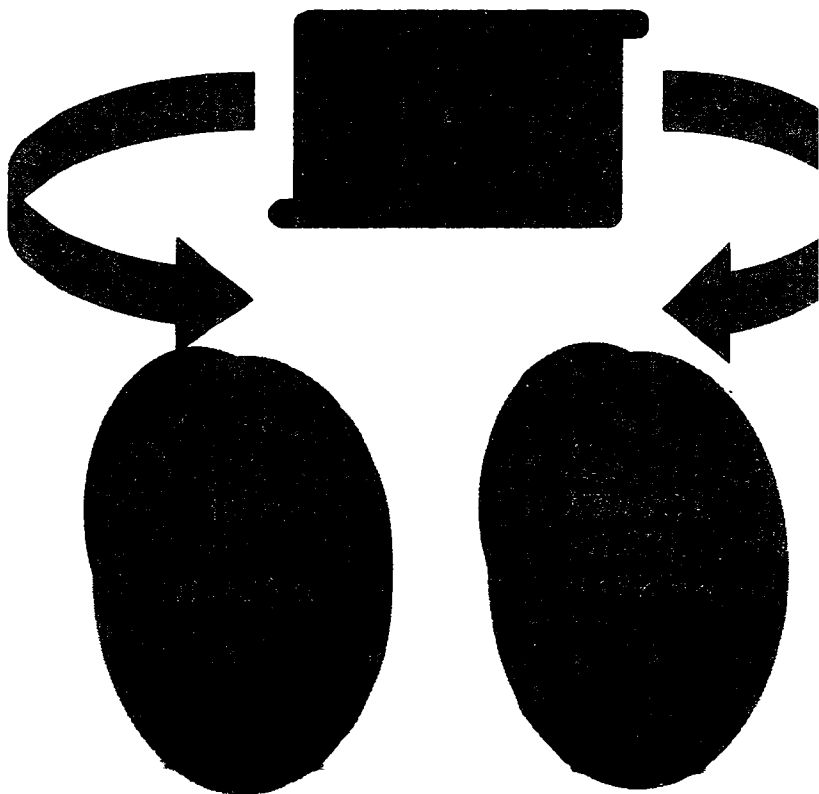
4-эксперт варағи.

4. Билвосита хулоса чиқаришнинг моҳияти ва турларини мисоллар ёрдамида изоҳланг?
(Т-схема, кластер, инсерт техникасидан фойдаланган ҳолда)

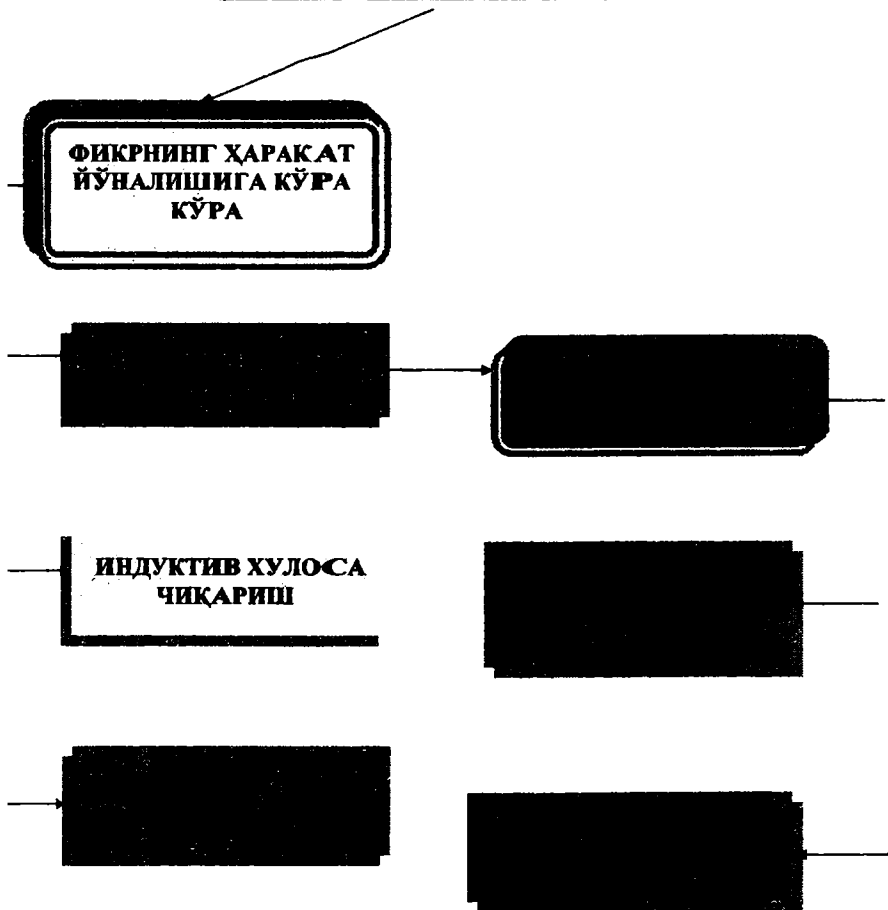
Гуружларга бериладиган қўшимча саволлар.

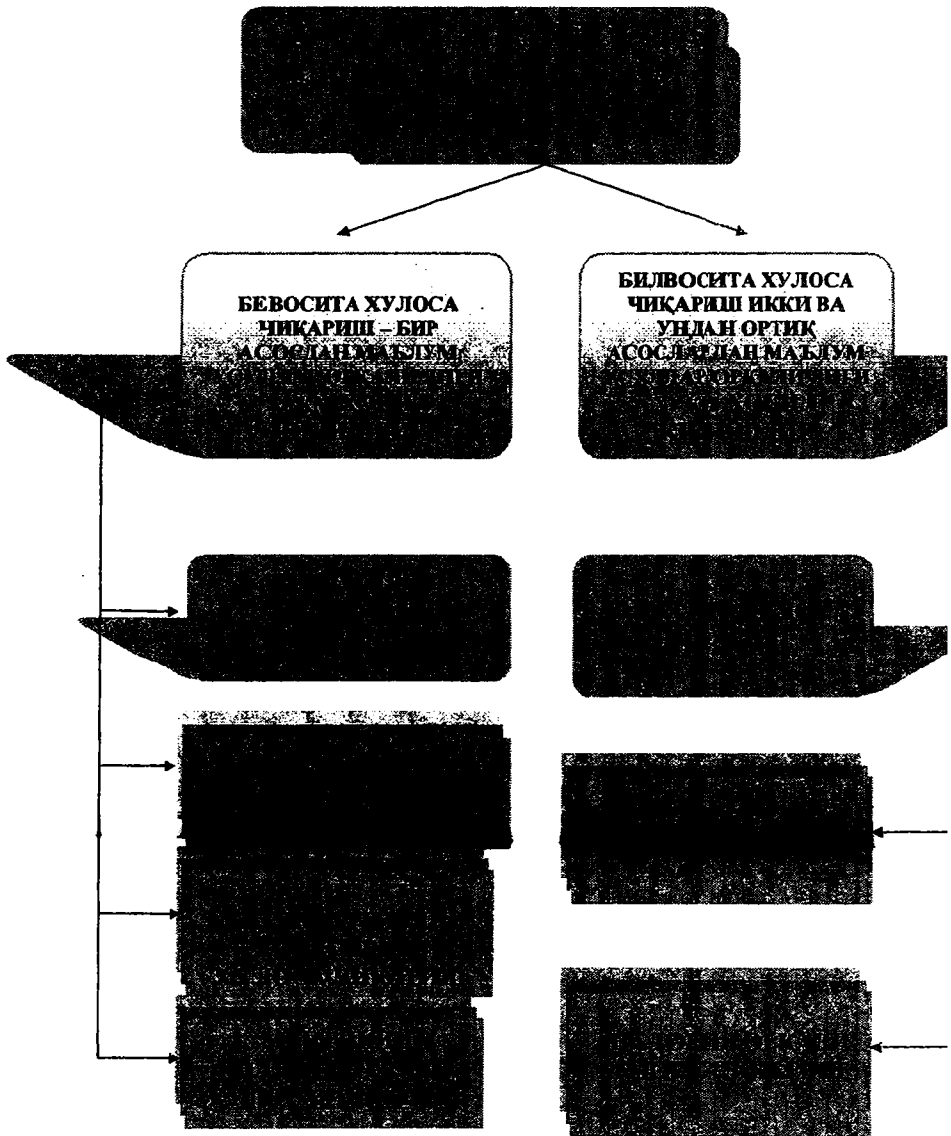
1. Хулоса чиқариш нима ва унинг турларини курсатинг?
2. Бевоҳита хулоса чиқариш нима ва уни асосий турларини курсатинг?
3. Силлогизм таркиби нималардан ташкил топади?
4. Оддий катъий силлогизм нима?
5. Дедуктив хулоса чиқариш нима?
6. Индуктив хулоса чиқариш нима ва унинг турларини курсатинг (мисол келтиринг).
7. Аналогия усулида хулоса чиқариш нима ва уларнинг турларини курсатинг?
8. Силлогизм фигураларида урта термин қандай жойлашади ва уларнинг схемасини чизинг?
9. Силлогизм модулари нима?
10. Асослаш ва уни моҳияти.
11. Исоботлашни тузилиши ва турлари.
12. Рад этиш, уни моҳияти ва усуллари.
13. Исоботлаш ва рад этиш қоидалари.
14. Гипотезани моҳияти тузилиши ва тараққиёт босқичлари.
15. Гипотезани исботлаш усуллари.

ХУЛОСА ЧИҚАРИШ

Семинар машгулотнинг ўқитиш технологияси (1-машгулот)

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар	
Ўқув машгулоти шакли	Семинар-мунозара	
Ўқув машгулоти режаси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Хулоса чиқаришнинг моҳияти ва тузилиши. 2. Дедуктив хулоса чиқариш. 3. Силлогизм фигуралари ва модуллари. 4. Индуктив хулоса чиқариш. Тулик ва туликсиз индукция. 5. Аналогия буйича хулоса чиқариш ва уни биланш жараёнидаги урни. 6. Иботлаш тушунчасининг моҳияти, хусусиятлари ва таркиби. 7. Рад этиш ва унинг хусусиятлари. 	
<p>Ўқув машгулотининг мақсади: Тафаккур шаклларида бири хулоса чиқаришнинг мазмун – моҳияти тўғрисида билимларни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш, мантиқий тафаккурни юксалтириш</p>		
<p>Педагогик вазифалар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - мавзу буйича билимларни кенгайтириш ва чуқурлаштириш; - билимларни аққослашни умумлаштиришни, таҳлилنى тизимлаштириш кўникмасини ҳосил қилиш; - ўз фикрни шакллантириш ва билдириш жараёнини таҳсил қилиш; - коммуникация, гуруҳда ишлаш кўникмаларини ривожлантириш. 	<p>Ўқув фаолиятининг натижалари:</p> <p>Талаба:</p> <ul style="list-style-type: none"> - хулоса чиқаришга таъриф берадилар; - хулоса чиқариш турларини тавсифлайдилар; - хулоса чиқаришнинг оламнинг янги қирраларини англашдаги аҳамиятнинг ёритдилар; - исботлаш ва рад этиш усулларига тавсиф берадилар. 	
Ўқитиш услуби ва техникаси	Ҳамкорликда ўқитиш, мунозара, тақдирот, блиц-сўров, “Давра суҳбати”, инсерт	
Ўқитиш воситалари	Ўқув кўланмалар, проектор, маркерлар, скотч, А32 бичимдаги қоғоз варақлари.	
Ўқитиш шакли	Индивидуал, фронтал, гуруҳлар / жуфтликларда ишлаш.	
Ўқитиш шароитлари	Техник таъминланган, гуруҳларда ишлаш учун мўъжалланган аудитория	

Семинар машгулотининг технологик картаси

Босқичлар, вақти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-босқич. Кириш (10 мин)	<ol style="list-style-type: none"> 1.1. Ўқув машгулотининг мавзуси мақсади, режалаштирилган натижаси ва уни ўтказиш режасини айтади. 1.2. Мавзунини мунозара тарзида ўтишни маълум қилади. 	1.1. Диққат билан тинглайдилар ва ёзиб оладилар
2-босқич Асосий қисм (45 мин)	2.1. Мавзу буйича асосий тушунчаларга таъриф беришни таклиф қилади ва шу асосида блиц-сўров ўтказди. Хулоса чиқаришнинг	2.1. хулоса чиқариш турларига таъриф берадилар.

	<p>моҳият - мазмунини ифодалаб беришни тоширади.</p> <p>2.2. Иш гуруҳларда жуфтликларда ўқув вазифани бажарилгандан сўнг “Давра суҳбати” сифатида давом эттирилишини эълон қилади. “Давра суҳбати” қондалари билан таништиради (илова 1).</p> <p>Гуруҳларда ишлаш қондаларини эслатади.</p>	<p>2.2. Эссе ёзадилар ва ўқиб берадилар.</p> <p>2.3. Тинглайдилар, саволлар берадилар</p>
3-босқич Гуруҳларда ишлаш (20 мин)	<p>3.1. Талабаларни гуруҳларга- жуфтликларга ажратади. Давра суҳбатида муҳокама қилиш учун саволлар ва вазифаларни тарқатма ва гуруҳлар-жуфтликларга тақсимлайди (илова 2).</p> <p>Вазифани бажаришда қўшимча материаллардан фойдаланиш мумкин эмаслигини тушунтиради.</p> <p>Натижаларни баҳолаш варақларини тарқатади.</p> <p>3.2. Гуруҳларда иш бошлаганлигини эълон қилади, маслаҳатлар беради</p>	<p>3.1. Ўқув вазифаси, йўриқнома ва натижалар қарточкаси билан танишадилар;</p> <p>3.2. Вазифани бажарадилар, тақди варақларини расмийлаштирадими</p>
4-босқич. Якуний (5 мин.)	<p>4.1. Ишга яқун ясади, баҳолар қўяди.</p> <p>4.2. Мустақил иш учун вазифа беради</p>	<p>4.1. Тинглайдилар, вазифани ёзиб оладилар.</p>

1- вл

Гуруҳ билан ишлаш қондалари
Ҳар бир гуруҳ аъзоси:
- ўз шериқларининг фикрларини ҳурмат қилишлари лозим;
- берилган топшириқлар бўйича фаол, ҳамкорликда ва масъулият билан ишлашлари лозим;
- ўзларига ёрдам керак бўлганда сўрашлари мумкин;
- ёрдам сўраганларга кўмак беришлари лозим;
- гуруҳни баҳолаш жараёнида иштирок этишлари лозим;
- “Биз бир кемадамыз, бирга ҳўшамиз лекин бирга қутиламиз” қондасини яхши билишди лозим.

2-вл

Гуруҳлар учун вазифалар
1. Гуруҳ.
1. Хулоса чиқаришнинг билиш жараёнидаги ўрни. Унинг моҳияти ва структураси.
2. Гуруҳ.
1. Бевосита хулоса чиқариш шаклларини мисоллар асосида изоҳланг
3. Гуруҳ.
1. Билвосита хулоса чўқариш шаклларини мисоллар асосида изоҳланг
4.гуруҳ
Исботлаш ва рад этиш усулларини мисоллар ёрдамида изоҳланг.

Баҳолаш ўраткичлари (балла)

Гуруҳ	Мавзунинг счими	Тушунтириш (аниқлик, мантиқ)	Гуруҳ фаолиги (қўшимчалар, саволлар)	Жами баллар	Баҳо
1	(1,2)	(1,2)	(0,6)	(3,0)	
2					
3					
4					

3-шлова

“Инсерт усули”

Инсерт - самарали ўқиш ва фикрлаш учун белгилашнинг интерфаол тизими ҳисобланиб, мустақил ўқиш-урганишда ёрдам беради. Бунда маъруза мавзулари, китоб ва бошқа материаллар олдиндан талабага вазифа қилиб бериллади. Уни ўқиш чикиб, «V; +; -; ?» белгилари орқали ўз фикрини ифодалайди.

Матнни белгилаш тизими:

(v) - мен билган нарсани тасдиқлайди.

(+) – янги маълумот.

(-) – мен билган нарсага зид.

(?) – мени уйлантирди. Бу борада менга қўшимча маълумот зарур.

4-шлова

Инсерт жадвали

Тушунчалар	V	+	-	?
Хулоса чиқариш				
Силлогизм				
Индуктив хулоса чиқариш				
Дедуктив хулоса чиқариш				
Аналогия				
Аргументаци				
Модус				

Мантиқ, Этика, Эстетика фанидан амалий машғулот учун услубий -кўрсатма
ТОШКЕНТ АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ УНИВЕРСИТЕТИ
АКТ соҳасида КТ ФАКУЛЬТЕТИ

Илмий услубий кенгаш йиғилишида
(12.05 9 - сон баённома)сида муҳокама
этилиб босишга тавсия этилди.

Тузувчи: “Гуманитар фанлар” кафедраси
катта ўқитувчи

Ҳамдамова А.Р.

Тақризчилар: ТАТУ “Гуманитар фанлар”
кафедраси ф.ф.д.проф

Туленова Г.Ж.

УзМу қошидаги фалсафий тадқиқотлар ўқув
- илмий комплекси ходими ф.ф.и

Ниязимбетов М.Қ.

Маъсул муҳаррир: т.ф.д., доцент

Маҳсамова Н.Р.

Фармат 60 x 84 1/16
Заказ № 1000 тераж
Отпечатана в издательство
полиграфическом центре
“Алоқачи” при ТУИТ
Тошкент ул. А. Темур 108